

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

ΕΝΩΠΙΟΝ: Ε. Ευθυμίου, Ε.Δ

Αρ. Υπόθεσης: 2857/21

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

v.

ΜΑΧΑΙΡΙΩΤΗ

15 Μαΐου 2023

Εμφανίσεις:

Για την Κατηγορούσα Αρχή: κ. Άννα Γιάλλουρου

Για τον Κατηγορούμενο: κ. Μιχάλης Πικής μαζί με κ. Ορέστη Νικήτα

Κατηγορούμενος παρών

ΑΠΟΦΑΣΗ

Σκιαγράφηση της υπόθεσης και η Ακροαματική Διαδικασία

Ο Κατηγορούμενος αντιμετωπίζει κατηγορία για άσεμνη επίθεση εναντίον γυναίκας, κατά παράβαση του άρθρου 151 του Ποινικού Κώδικα. Του καταλογίζεται ότι, κατά ή περί τον

Νοέμβριο ή Δεκέμβριο του 1981, παράνομα και άσεμνα, επιτέθηκε κατά της από τη Λάρνακα (στο εξής θα αναφέρεται ως "η Παραπνονούμενη"), στον χώρο της Ιεράς Μητρόπολης Κιτίου στη Λάρνακα. Η άσεμνη επίθεση, που του καταλογίζεται, ως οι λεπτομέρειες του αδικήματος αποκαλύπτουν, ήταν η ενέργειά του να σπρώξει την Παραπνονούμενη με τα χέρια του, ούτως ώστε η Παραπνονούμενη να ξαπλώσει στον καναπέ και, ακολουθώντας ξαπλώνοντας πάνω της προσπάθησε να την φιλήσει στο στόμα.

Η ακρόαση της υπόθεσης ήταν μακρά. Για την Κατηγορούσα Αρχή κατέθεσαν 7 μάρτυρες κατηγορίας και, αφού ο Κατηγορούμενος κλήθηκε σε απολογία, επέλεξε να δώσει ένορκη μαρτυρία και κάλεσε πέντε μάρτυρες Υπεράσπισης. Ως MK1 κατέθεσε ο Αν. Λοχίας Θωμά, ως MK2 η Παραπνονούμενη MK3 η μητέρα της Παραπνονούμενης ως MK4 η αδελφή της Παραπνονούμενης ως MK5 ο ιατρός Θεμιστοκλέους, MK6 η κλινική ψυχολόγος Κινική και ως MK7 η Αστυφύλακας Ησαΐα, μέλος της ανακριτικής ομάδας.

Οι μάρτυρες Υπεράσπισης ήταν ο φωτογράφος Λαρκος, ΜΥ1, ο πατήρ Γεωργίου, ΜΥ2 και ως ΜΥ3 το μέλος της ανακριτικής ομάδας, Σαουρή. Ως ΜΥ4 κατέθεσε ο Αναστασιάδης και ως ΜΥ5 ο Κυριακίδης, ιατρός νευρολόγος.

Ο MK1 ήταν μέλος της ανακριτικής ομάδας και το άτομο που έλαβε ανακριτική κατάθεση από τον Κατηγορούμενο, Τεκμήριο 3, στις 12/03/21. Ο μάρτυρας αναφέρθηκε στο ανακριτικό του έργο, ενώ, κατά τη διάρκεια της μαρτυρίας του, κατατέθηκε και μέρος της κατάθεσης, που ο Κατηγορούμενος είχε δώσει στα πλαίσια διερεύνησης άλλης υπόθεσης, στις 22/02/21, Τεκμήριο 4. Περαιτέρω, αναφέρθηκε σε επικοινωνία, που είχε με τον δικηγόρο Μαθηκολώνη, προς διερεύνηση ισχυρισμού της Παραπνονουμένης, ο οποίος προέκυψε στα πλαίσια της ανακριτικής έρευνας. Η αντεξέτασή του εστιάστηκε, κυρίως, στην επιμέλεια της ανακριτικής έρευνας.

Ακολούθησε η μαρτυρία της Παραπονούμενης και σημαντικότερης μάρτυρα στην υπόθεση, η οποία υιοθέτησε την κατάθεσή της, Τεκμήριο 7, και αντεξετάστηκε ενδελεχώς. Στην κατάθεσή της περιγράφει ότι αυτή μεγάλωσε στην περιοχή στη Λάρνακα, ως μέλος τετραμελούς οικογένειας. Τον Σεπτέμβριο του 1981, μετά τον θάνατο του πατέρα της, η ίδια ήταν 16 ετών και η μεγάλη αδελφή της 18. Η χήρα μητέρα τους επαγγέλλετο ράφτρια, εργαζόταν από το σπίτι και προσπαθούσε να ανταπεξέλθει στις αντίξοες οικονομικές συνθήκες, που δημιουργήθηκαν μετά τον θάνατο του συζύγου της. Πληροφορήθηκαν από γειτονικό τους πρόσωπο, το οποίο σέβονταν και αγαπούσαν και ο οποίος ήταν μέλος της εκκλησιαστικής επιτροπής της Μητρόπολης Κιτίου Θεμιστοκλέους, ότι δινόταν ένα βοήθημα, ύψους 200Λ.Κ., σε ορφανά παιδιά και ότι θα ήταν καλό η Παραπονούμενη να πάει στον Μητροπολίτη γι' αυτόν τον σκοπό.

Διευθετήθηκε, όντως, συνάντηση, στο γραφείο του Μητροπολίτη, ο οποίος ενδιαφέρθηκε να μάθει για την οικογενειακή της κατάσταση και ανέφερε στην Παραπονούμενη ότι θα της έδινε κάποια χρήματα, αφού είχε χάσει τον πατέρα της. Έλαβε, δε, από την ίδια, τον αριθμό του τηλεφώνου του σπιτιού της. Στην εβδομάδα, σε τηλεφώνημα, που απάντησε η μητέρα της, ζήτησε όπως η Παραπονούμενη τον επισκεφθεί Σάββατο απόγευμα, κάτι που, ανέφερε, την παραξένεψε, αφού γνώριζε ότι τα απογεύματα του Σαββάτου δεν θα εργαζόταν κανείς στη Μητρόπολη. Την υποδέχτηκε ο ίδιος ο Κατηγορούμενος στην πόρτα και την οδήγησε στο γραφείο του. Κάθισε στον καναπέ, τον οποίον περιέγραψε ως βυσσινοκόκκινο (και αποτέλεσε μεγάλο μέρος της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας) και ο Μητροπολίτης κάθισε δίπλα της, κρατώντας της τα χέρια. Ως εξιστόρησε η συζήτηση τους κατά την δεύτερη συνάντηση ήταν επανάληψη των θεμάτων, που είχαν συζητήσει κατά την πρώτη τους συνάντηση. Η ίδια προσπαθούσε να αποτραβηχτεί, αλλά, ο Μητροπολίτης συνέχισε να της αγγίζει τα χέρια της. Η συζήτησή τους διήρκησε, περίπου, μισή ώρα και την ενημέρωσε ότι δεν ήταν έτοιμα τα χρήματα, που θα της έδινε, και θα της τηλεφωνούσε, για να επανέλθει, άλλη μέρα. Πηγαίνοντας προς το σπίτι,

ένιωσε ότι η συμπεριφορά του Μητροπολίτη ήταν παράξενη και δεν της άρεσε, αλλά, όταν εκφράστηκε περί τούτου στην μητέρα της τής είπε ότι ο Μητροπολίτης ήταν άνθρωπος του Θεού και δεν έπρεπε να σκέφτεται οτιδήποτε άλλο.

Διευθετήθηκε και πάλι, με τηλεφώνημα του Μητροπολίτη στην μητέρα της, τρίτη συνάντηση και πάλι Σάββατο απόγευμα στην Μητρόπολη. Ο Μητροπολίτης ο οποίος καθόταν δίπλα της στον καναπέ, άγγιζε με τα χέρια του τα χέρια της και την αγκάλιαζε, λέγοντάς της ότι θα ήταν στο πλευρό της και ότι θα την βοηθούσε. Κατ' εκείνη τη συνάντηση, της υπέδειξε φωτογραφίες με τον ίδιο σε τελεφερίκ στην Ελβετία, φορώντας πολιτικά ρούχα, αγκαλιάζοντας γυναίκες, ενώ καθόταν στο τελεφερίκ. Της ανέφερε ότι, αν συνέχιζε να τον επισκέπτεται, θα μπορούσε να την πάρει και την ίδια στα ταξίδια του και να περνάει όμορφα. Στο τέλος της τρίτης της επίσκεψης ο Μητροπολίτης της ανέφερε ότι τα χρήματα δεν ήταν έτοιμα και θα έπρεπε να ξαναπάει. Η εν λόγω επίσκεψη επαναλήφθηκε, ακόμα μία φορά. Ακολούθησε και πέμπτη επίσκεψη, η οποία ήταν και η τελευταία. Κατά την τελευταία της επίσκεψη, η οποία επίσης διευθετήθηκε μέσω τηλεφωνήματος, που έγινε στη μητέρα της, Ο Μητροπολίτης της ανέφερε ότι είχε βρει τα χρήματα και της ζήτησε να μεταβεί η Παραπνούμενη για να της τα δώσει. Η Παραπνούμενη μετέβηκε εκ νέου στη Μητρόπολη. Αναφέρθηκε με λεπτομέρεια στο σκηνικό εκείνης της συνάντησης από την στιγμή που έφτασε στην Μητρόπολη μέχρι την αναχώρηση της τρέχοντας και κλαίγοντας. Το ακόλουθο απόσπασμα της κατάθεσής της είναι σχετικό *"Πριν χτυπήσω την πόρτα, μου άνοιξε κάτω αυτός κατευθείαν και έκλεισε την πόρτα πίσω του. Κανένας δεν υπήρχε στη Μητρόπολη εκείνη την ώρα, δηλαδή γύρω στις 15:00 με 15:30, ώρες που πήγαινα κάθε φορά. Ενώ ανεβαίναμε τις σκάλες, με αγκάλιαζε και περπατούσαμε τις σκάλες και αυτός με αγκάλιαζε, ενώ εγώ ένιωθα πολύ αμήχανα και παράξενα. Πρόσεξα ότι ήταν πάντα περιποιημένος και μύριζε κολόνιες, φορώντας τα ράσα του. Φτάσαμε στο γραφείο του, έκλεισε την πόρτα πίσω του και του είπα ότι ήρθα για τα λεφτά, που τηλεφώνησε. Μου είπε να κάτσω στον καναπέ να μιλήσουμε και με ρώτησε αν θέλω κάτι να πιώ. Απάντησα ότι δεν θέλω να πιώ κάτι και τότε αυτός έκατσε δίπλα μου και άρχισε πάλι να μου μιλά για το πού πηγαίνει στο εξωτερικό, σε ποιες χώρες*

ταξιδεύει και πόσο άνετη και πολυτελή ζωή ζει. Έτσι, καθώς καθόταν δίπλα μου, με έσπρωξε με τα δύο του χέρια πάνω στους ώμους μου και έπεσα προς τα πίσω, πάνω στον καναπέ, και αυτός έπεσε από πάνω μου και έβαλε τα χείλη του πάνω στα χείλη μου και εγώ γύριζα το κεφάλι μου δεξιά και αριστερά και προσπάθησα να τον κλοτσήσω. Αυτός άρπαξε τα πόδια μου, για να μην τον κλοτσήσω, και φώναζα να με αφήσει και αυτός μου είπε "Μην φωνάζεις." και συνέχισε να είναι από πάνω μου. Εγώ φώναζα πάρα πολύ δυνατά, σαν υστερική, και αφού πέρασαν κάποια λεπτά, όπου εγώ φώναζα πολύ δυνατά, αναγκάστηκε να σηκωθεί από πάνω μου και, χωρίς να πει οτιδήποτε, μεταφέρθηκε στο γραφείο του. Εγώ φώναζα να μου ανοίξει την πόρτα να φύγω και αυτός είπε "Ό, τι έγινε εδώ, να μείνει μεταξύ μας." και, ενώ ήταν στο γραφείο του, πάτησε ένα κουμπί και ελευθερώθηκε η πόρτα και άνοιξα την πόρτα και έφυγα."

Φεύγοντας από τη Μητρόπολη με τα πόδια, κατευθύνθηκε προς το σπίτι της, φωνάζοντας και κλαίγοντας, καθ' όλη τη διάρκεια, σαν υστερική, όπως η ίδια χαρακτήρισε τον εαυτό της. Στη θέα της η μητέρα της προσπάθησε να την καθησυχάσει, για να αντιληφθεί τι έγινε, αλλά, η ίδια δεν ηρεμούσε και έκλαιγε τρεμάμενη. Η μητέρα της ζήτησε αρωγή από τον γείτονα, που είχε διευθετήσει το ραντεβού με τον Μητροπολίτη, ο οποίος ειδοποίησε τον υιό του, γιατρό στο επάγγελμα (MK5), για να μεταβεί στην οικία της Παραπονούμενης. Ένεκα της κατάστασης, στην οποία βρισκόταν, ο MK5 της χορήγησε ηρεμιστική ένεση και, αφού ηρέμησε, του ανέφερε ότι "Ο Μητροπολίτης με εμούνταρεν", στην παρουσία της μητέρας της και του πατέρα του MK5.

Ακολούθησε, σύμφωνα με την Παραπονούμενη, τηλεφώνημα από τον Μητροπολίτη στη μητέρα της, η οποία του ζήτησε να μην ξανακαλέσει γιατί "θα τον καταγγείλει να τον ξυρίσουν". Δύο εβδομάδες μετά το συμβάν αργότερα η αδελφή και ο γαμπρός της, τής ανέφεραν ότι η αδελφή της κάλεσε στο τηλέφωνο τον Μητροπολίτη, προσποιούμενη ότι είναι η Παραπονούμενη, λέγοντάς του ότι θα ήθελε να ξαναπάει κοντά του, με τον Μητροπολίτη να την παροτρύνει ότι θα περνά καλά μαζί του και δεν θα το μετανιώσει.

Σύμφωνα με την πληροφόρηση, που έλαβε από την αδελφή της, της ανέφερε ότι ο αρραβωνιαστικός της ηχογράφησε τη συνομιλία, που είχε με τον Μητροπολίτη, και προσπάθησε να την δώσει σε κάποιαν εφημερίδα και σε κάποιον δικηγόρο, με σκοπό να τον καταγγείλουν. Η αποθάρρυνση, όμως, από τον δικηγόρο, στον οποίο αποτάθηκαν, έδωσε τέλος στο όλο ζήτημα. Ήταν η θέση της μάρτυρος ότι του περιστατικού ακολούθησε περίοδος κατάθλιψης για την ίδια, όπου επισκεπτόταν συχνά τον τάφο του πατέρα της, αντί να πηγαίνει στο σχολείο, κλαίγοντας απαρηγόρητα, έχοντας συνδυάσει αυτό, που της είχε συμβεί, με την απώλεια του πατέρα και προστάτη της. Ανέφερε ότι αυτό το περιστατικό την συνόδευε σε ολόκληρη την πορεία της ζωής της και αποφάσισε να το καταγγείλει όταν πολλές τέτοιες καταγγελίες, είδαν το φως της δημοσιότητας. Η δράση του κινήματος ΜεΤοο σε συνδυασμό με καταγγελία, που είχε προηγηθεί εναντίον του Μητροπολίτη, από άλλη κοπέλα, έδωσαν το θάρρος στην ίδια να αναφερθεί στο περιστατικό και να το καταγγείλει. Η μάρτυρας αναφέρθηκε και σε συνέντευξη, που έδωσε στην εφημερίδα "Πολίτης" στην Κατερίνα Ηλιάδη, σε σχέση με το συμβάν.

Ακολούθησε η μαρτυρία της μητέρας της Παραπνονούμενης , ΜΚ3, η οποία υιοθέτησε την κατάθεσή της, Τεκμήριο 8, που έδωσε στην Αστυνομία. Στην κατάθεσή της, αναφέρει ότι μετά την απώλεια του συζύγου της, τον Σεπτέμβρη του 1981, ο πατέρας του ΜΚ5 που ήταν έμπιστο γειτονικό τους πρόσωπο στον οποίο έτρεφαν απεριόριστο σεβασμό και έχαιρε της απόλυτης εμπιστοσύνης της, της πρότεινε να αποταθεί στον Μητροπολίτη, για να λάβουν κάποιο επίδομα που δινόταν στα ορφανά παιδιά. Λόγω της παρότρυνσης αυτής και αφού ο γείτονας της διευθέτησε συνάντηση με τον Μητροπολίτη, έστειλε την κόρη της, Παραπνονούμενη , στον Μητροπολίτη , για να λάβει το βοήθημα. Δεν θυμόταν ακριβώς πόσες φορές είχε πάει η κόρη της, αλλά θυμόταν ότι ήταν περισσότερο από μία και ότι την τελευταία φορά, Σάββατο απόγευμα, ήρθε σπίτι κλαίγοντας, σαν υστερική. Της ανέφερε ότι *"ο δεσπότης τσίππωνσε πάνω της"* και μη γνωρίζοντας τι να κάνει και πώς να την ηρεμήσει, φώναξε τον γείτονά τους, ο οποίος ενημέρωσε τον γιο του, ιατρό (ΜΚ5), να μεταβεί στην οικία τους. Ο γιατρός εν τέλει της χορήγησε ηρεμιστικά. Η μάρτυρας μπορούσε να ανακαλέσει και αναφορά της μεγάλης της θυγατέρας, σε σχέση με τη

δημιουργία μαγνητοφωνημένων κασετών, χωρίς όμως να μπορεί να δώσει στο Δικαστήριο λεπτομέρειες. Ανέφερε, μάλιστα, ότι η κόρη της δεν ξεπέρασε ποτέ το συμβάν και ότι έπαιρνε χάρπια, για την κατάθλιψη για «να αντεπεξέλθει».

Ως ΜΚ4 κατέθεσε η αδελφή της Παραπονούμενης , η οποία ανέφερε ότι με τον αρραβωνιαστικό της, κατά τον ουσιώδη του συμβάντος χρόνο, διέμενε σε ανεξάρτητη από την πατρική τους οικία στη Λάρνακα, ενώ η μικρή της αδελφή συνέχισε να διαμένει με τη μητέρα τους. Ήξερε ότι είχε διευθετηθεί, μέσω του γείτονά τους, Θεμιστοκλέους, ραντεβού στη Μητρόπολη, για να μπορέσει να λάβει χρηματικό βοήθημα η οικογένειά της, που αντιμετώπιζε οικονομικό ζήτημα μετά τον θάνατο του πατέρα τους. Η ίδια θυμόταν το περιστατικό που η αδελφή της βρισκόταν σε έξαλλη κατάσταση, να χτυπιέται και να φωνάζει σε κατάσταση σοκ και χωρίς να μπορεί να μιλήσει για το οποίο απαιτήθηκε παρέμβαση γιατρού και χορήγηση ένεσης. Μετά τη χορήγηση ένεσης από τον γιατρό η παραπονούμενη, εξιστόρησε τι είχε συμβεί. Τους ανέφερε ότι *"την εγώνιασε και εκείνη πανικοβλήθηκε"*.

Ανέφερε ότι, μερικές μέρες μετά το περιστατικό, σκέφτηκαν με τον αρραβωνιαστικό της, εκμεταλλευόμενοι το γεγονός ότι η φωνή της με τη φωνή της αδελφής της μοιάζουν, να υποδυθεί την αδελφή της σε τηλεφώνημα και να ηχογραφήσουν τη συνομιλία τους. Τότε, η ίδια τηλεφώνησε στον Μητροπολίτη και εκείνος της ζήτησε να του τηλεφωνήσει κατά τις απογευματινές ώρες, σε άλλον προσωπικό αριθμό. Ήταν η θέση της ότι του τηλεφώνησε, ενώ ο αρραβωνιαστικός της ηχογραφούσε τη συζήτηση, και, αφού πείστηκε ότι ήταν η Παραπονούμενη , την παρότρυνε να αισθανθεί άνετα και να μην φοβάται, αναφέροντάς της ότι μαζί του θα περνούσε ωραία και θα είχε οικονομική εξασφάλιση. Μάλιστα, ήταν η θέση της ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της συνομιλίας τους, ο Μητροπολίτης αναστέναζε και η ίδια αντιλήφθηκε ότι αυτοϊκανοποιείτο. Της ζήτησε να τον ξαναπάρει τηλέφωνο και η ίδια τον ξανακάλεσε. Έχοντας συγκεντρώσει δύο ηχογραφημένες συνομιλίες, ο αρραβωνιαστικός της έδωσε τις κασέτες στον δικηγόρο Μαθηκολώνη, ο οποίος ήταν αποθαρρυντικός εξηγώντας του ότι ο Μητροπολίτης ήταν άγγιχτος

αντλώντας δύναμη από το σχήμα του και τις ισχυρές διασυνδέσεις του. Ήταν, μάλιστα, η θέση της ότι ο δικηγόρος Μαθηκολώνης ανέφερε ότι η καταγγελία θα οδηγούσε στον διασυρμό του ονόματος της αδελφής της και τίποτε άλλο.

Ακολούθησε η μαρτυρία του ΜΚ5, ιατρού στο επάγγελμα και υιού του γειτονικού προσώπου που διευθέτησε την πρώτη συνάντηση της Παραπονούμενης με τον Μητροπολίτη, ο οποίος υιοθέτησε την κατάθεσή του, Τεκμήριο 10, που έδωσε στην Αστυνομία κατά τη διερεύνηση της υπόθεσης. Ανέφερε ότι διατηρεί ιατρείο στη Λάρνακα από το 1980 και γνώριζε το ιστορικό του πατέρα της Παραπονούμενης, όντας ο προσωπικός του ιατρός, ενώ γνώριζε και την οικογένεια, λόγω της γειτονικής σχέσης, που υπήρχε. Ανέφερε ότι ο πατέρας του, ο οποίος ήταν μέλος της εκκλησιαστικής επιτροπής του Μητρόπολιτικού Ναού Λάρνακας, θέλοντας να βοηθήσει οικονομικά την οικογένεια της Παραπονούμενης, πρότεινε μέλος της οικογένειας να ζητήσει βοήθημα από τη Μητρόπολη Κιτίου, γεγονός που ο ίδιος πληροφορήθηκε μετά το συμβάν που ακολούθησε.

Ο ίδιος τοποθετεί το περιστατικό υστερικής κρίσης της Παραπονούμενης Σάββατο απόγευμα προς βράδυ του 1981, όταν δέχτηκε, από τον πατέρα του, τηλεφώνημα, για να μεταβεί στην οικία της Παραπονούμενης, η οποία βρισκόταν σε άσχημη κατάσταση. Ο ίδιος μετέβηκε στην οικία και εντόπισε, πέραν της Παραπονούμενης και της μητέρας της, την αδελφή της και τον σύζυγο της αδελφής της Παραπονούμενης. Θυμόταν ότι η Παραπονούμενη ήταν σε κατάσταση υστερικής κρίσης, έκλαιγε, φώναζε και έλεγε *"Νιώθω τα γένια του στο πρόσωπό μου."* Ακολούθως, του εξιστόρησε τι έγινε, ότι δηλαδή ο Μητροπολίτης την οδήγησε στο γραφείο του και άρχισε να την αγγίζει. Ενώ αυτή βρισκόταν καθήμενη στον καναπέ και αυτός δίπλα της, έπεσε από πάνω της και την φίλησε στα χείλη. Η Παραπονούμενη φώναζε και του ζητούσε να σταματήσει και ο Μητροπολίτης, υποκύπτοντας στις φωνές της, την άφησε να φύγει. Θυμόταν ότι η Παραπονούμενη ήταν υπερβολικά ταραγμένη, ενώ εξιστορούσε όλα αυτά και δεν μπορούσε να ηρεμήσει και έτσι αναγκάστηκε να της κάνει ηρεμιστική ένεση, για να την

απαλλάξει από την κατάσταση, στην οποία βρισκόταν. Ήταν η θέση του ότι το περιστατικό έμεινε χαραγμένο στη μνήμη του και το είχε πολλές φορές συζητήσει με τον πατέρα του, ο οποίος αισθανόταν άσχημα, που πρότεινε να γίνει το αίτημα για βοήθεια από τον Μητροπολίτη, ενώ, περαιτέρω, δήλωσε ότι, μετά το περιστατικό, της συνταγογράφησε χάπια valium, τα οποία έπαιρνε για τουλάχιστον έναν μήνα.

Η έκτη μάρτυρας κατηγορίας, Κινικλή, υιοθέτησε έκθεση που ετοίμασε, το Τεκμήριο 12, έχοντας προηγουμένως προγραμματίσει τρεις συναντήσεις με την Παραπονούμενη . Εξήγησε ότι, από τις συνεντεύξεις της με την Παραπονούμενη διαπίστωσε ότι, έναυσμα για την αποκάλυψη του περιστατικού ήταν άλλη καταγγελία, εναντίον του ίδιου προσώπου, αλλά και η διάδοση του κινήματος "MeToo", το οποίο βοήθησε να βγουν στην επιφάνεια θέματα, που αφορούσαν σεξουαλική κακοποίηση, το οποίο για την Παραπονούμενη δημιούργησε υποστηρικτικό περιβάλλον, σε αντίθεση με το 1981, χρόνο του συμβάντος που τα δεδομένα της εποχής σε συνδυασμό με τις προσωπικές συνθήκες της Παραπονούμενης δεν μπορούσαν να υποστηρίξουν την καταγγελία της. Ήταν η θέση της μάρτυρος ότι, τον ουσιώδη προς το περιστατικό χρόνο, η Παραπονούμενη , πέραν της διαχείρισης του πένθους για την απώλεια του πατέρα της, αντιμετώπιζε και συναισθηματική απομάκρυνση από τη μητέρα της, αμφότερα γεγονότα που συντέλεσαν στην απόφασή της να μην αναφερθεί στο περιστατικό κατ' εκείνη την περίοδο.

Η MK7, μέλος της ανακριτικής ομάδας, ήταν το άτομο που έλαβε τη γραπτή κατάθεση της Παραπονούμενης και στην παρουσία της οποίας λήφθηκε η γραπτή κατάθεση του Κατηγορούμενου από άλλο μέλος της Αστυνομίας.

Ο Κατηγορούμενος επέλεξε την οδό της ένορκης μαρτυρίας. Κατέθεσε, ως μέρος της κυρίως εξέτασής του τη γραπτή του δήλωση, Τεκμήριο 17. Ανέφερε ότι τη μέρα της κατάθεσής του, 24/10/22, συμπληρώνονταν 49 χρόνια από τη μέρα της εκλογής του ως Μητροπολίτης Κιτίου, θέση στην οποίαν παρέμεινε μέχρι το 2019, οπότε και

παραιτήθηκε, λόγω ηλικίας, διατηρώντας όμως τη διαμονή του στη Μητρόπολη. Ήταν η θέση του Κατηγορούμενου ότι τα όσα αναφέρθηκαν από την Παραπνούμενη είναι ψευδή και ουδέποτε την συνάντησε. Χαρακτήρισε την εξιστόρηση της Παραπνούμενης σε σχέση με το συμβάν και τις αναφορές της αδελφής της, για μαγνητοφώνηση συνομιλιών, *αποκυήματα νοσηρής φαντασίας και ψευδορκίας*. Ήταν η θέση του, κατόπιν νομικής συμβουλής που έλαβε, ότι η προώθηση δικαστικής διαδικασίας εναντίον του, για κατ'ισχυρισμό άσεμνη επίθεση, που συνέβηκε πριν 41 χρόνια, πλήττει το δικαίωμά του για δίκαιη δίκη. Επι τούτου, εξήγησε ότι κατέβαλλε τεράστια προσπάθεια, έναν αγώνα μνήμης, για να αναζητήσει μαρτυρία για να υπερασπιστεί στον εαυτό του. Εντόπισε, δε, στην κατάθεσή του ότι, τόσο η οικονόμος της Μητρόπολης, που ήταν υπεύθυνη τον ουσιώδη χρόνο, όσο και ο Θεμιστοκλέους, το άτομο που διευθέτησε την δήθεν συνάντηση της Παραπνούμενης με τον ίδιο, έχουν αποβιώσει προ πολλού και δεν μπορούσε να στηριχθεί στη μαρτυρία τους, ενώ, περαιτέρω, ο γραμματέας της Μητροπόλεως κατά τον ουσιώδη χρόνο και υπεύθυνος για την υποβολή αιτήσεως για υποτροφία ορφανού παιδιού ήταν κατά το στάδιο της Ακρόασης υπέργηρος, πάσχων από γεροντική άνοια.

Υιοθέτησε το περιεχόμενο της κατάθεσής του, με κάποιες διευκρινίσεις και διορθώσεις, όσον αφορούσε το Διανέλλειο Ορφανοτροφείο, τις αλλαγές, που έγιναν στον χώρο του γραφείου του, τον καναπέ, που υπήρχε στο γραφείο του, επί του οποίου επεκτάθηκε και ένα μεγάλο μέρος της μαρτυρίας του, αλλά και γενικά τη διαρρύθμιση του χώρου του γραφείου του. Ο Κατηγορούμενος, δε, κατέθεσε φωτογραφικό υλικό, προς υποστήριξη των θέσεων του, όσον αφορούσε το χώρο του γραφείου του. Αναφέρθηκε σε ιστορικά γεγονότα, όπως τη σύλληψή του από τους Τούρκους στα επεισόδια του Αγίου Κασσιανού τον Ιούλιο του 1989 και την απελευθέρωσή του στις 30/07/89 της οποίας ακολούθησε επίσκεψη στο γραφείο του, από τον Πρόεδρο της Βουλής, τον τότε Μητροπολίτη Λεμεσού, Χρυσάνθο, και τον σημερινό Αρχιεπίσκοπο Κύπρου, Γεώργιο (τότε Αρχιμανδρίτη Γεώργιο), ο οποίος είχε, ομοίως, συλληφθεί μαζί με τον Μητροπολίτη Κιτίου από τους Τούρκους. Παρουσίασε, δε, προς τούτο φωτογραφία, που απεικονίζει

την εν λόγω συνάντηση. Η φωτογραφία αυτή (Τεκμήριο 29) είναι σημαντική και θα επανέλθω σε αυτήν πιο κάτω.

Σε σχέση με τη διαρρύθμιση του χώρου του γραφείου του, κατέθεσε και άλλες φωτογραφίες, υποστηρίζοντας ότι, κατά τον ουσιώδη της καταγγελίας χρόνο, ο καναπές του γραφείου του ήταν μπεζ κλαδωτός, και όχι βυσσινοκόκκινος, και ότι ο βυσσινοκόκκινος καναπές που μέχρι σήμερα υπάρχει προστέθηκε στο γραφείο του, μετά την ανακαίνιση και την ενοποίηση του χώρου, που έγινε γύρω στο 1990. Περαιτέρω προέβαλε τη θέση ότι το γραφείο του δεν είχε σύστημα απομακρυσμένου ελέγχου, ως η Παραπονούμενη είχε ισχυριστεί, πληροφορία που έλαβε από άτομα, τα οποία εργάζονταν γι' αυτόν στη Μητρόπολη. Εξήγησε ότι, κατά την επίδικη περίοδο, πέραν του γραμματέως του, Ανδρέα Μηνά, που απεβίωσε, και της οικονόμου του, Κασινίδου, η οποία επίσης απεβίωσε, εργαζόταν και ο Πάτερ Μιχαήλ, ως μέλος του προσωπικού του. Ήταν, δε, η θέση του ότι στον χώρο της Μητρόπολης, και συγκεκριμένα στην είσοδο του κτηρίου, υπάρχουν δύο παράθυρα στα αριστερά και δύο στα δεξιά, χωρίς παραθυρόφυλλα, από τα οποία κάποιος, ο οποίος βρίσκεται έξω, μπορεί να δει τον εσωτερικό χώρο και μέρος της σκάλας, η οποία ανεβαίνει στον πρώτο όροφο, όπου βρίσκεται το γραφείο και το υπνοδωμάτιο του. Παρουσίασε, δε, προς τούτο, πρόσφατη φωτογραφία, που απεικονίζει τον ίδιο. Η θέση του αυτή θεωρεί ότι καταρρίπτει την αναφορά της Παραπονούμενης ότι την αγκάλιαζε, ανεβαίνοντας από τη σκάλα, ενώ, περαιτέρω, κατέρριψε κάθε αναφορά ότι ταξίδεψε με τελεφερίκ στην Ελβετία ή ότι υπήρχαν φωτογραφίες, που τον απεικόνιζαν με κοπέλες σε τελεφερίκ στην Ελβετία.

Ήταν, δε, η θέση του ότι η πρόφαση, την οποία χρησιμοποίησε η Παραπονούμενη, για να αναφέρει τη διευθέτηση συνάντησης μαζί του, δεν έστεκε, αφού το άτομο που διευθέτησε την κατ'ισχυρισμό συνάντηση, γνώριζε πολύ καλά τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων και παροχής υποτροφίας σε ορφανά και ως εκ τούτου δεν θα έστελνε ποτέ την Παραπονούμενη στο γραφείο του για χρηματική βοήθεια. Εξήγησε δε και τη διαδικασία, η οποία γινόταν, ελεγχόταν και εγκρινόταν από την επιτροπή του Διανέλλειου

ορφανοτροφείου. Κατέθεσε, δε, προς τούτο, τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Διανέλλειου Ορφανοτροφείου Λάρνακας, τα οποία εντόπισε μετά από έλεγχο, που έγινε στα αρχεία της Μητρόπολης.

Μεγάλο μέρος της μαρτυρίας του αναλώθηκε στο να εξηγήσει ο Κατηγορούμενος, με λεπτομέρεια, τη διαμόρφωση τόσο του χώρου της Μητροπόλεως εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Εξέφρασε, δε, την πεποίθηση ότι η Παραπονούμενη γνώριζε για τη διαμόρφωση του γραφείου του από άλλη κοπέλα, που τον κατηγορήσε για παρόμοιο αδίκημα, κατηγορία από την οποία απαλλάχθηκε. Περαιτέρω, κατά τη διάρκεια της μαρτυρίας του, με αίτημα της Κατηγορούσας Αρχής, έγινε επιτόπια επίσκεψη στον χώρο της Μητροπόλεως, για να εξηγηθούν καλύτερα από τον Κατηγορούμενο ο χώρος της Μητρόπολης και κυρίως ο χώρος του γραφείου του.

Ο ΜΥ1, φωτογράφος στο επάγγελμα, εξήγησε τη διαδικασία επαναφοράς χρώματος σε παλαιές φωτογραφίες.

Ο ΜΥ2 ο ιερέας, ο οποίος εργαζόταν στη Μητρόπολη ως οδηγός και αργότερα ως διάκονος του Μητροπολίτη για μία δεκαετία, από το 1980 – 1990, ανέφερε ότι είχε καθημερινή επαφή με τον Κατηγορούμενο και έμπαινε πολύ συχνά στο γραφείο του. Ήταν η θέση του ότι, ενόσω ο ίδιος εργαζόταν στη Μητρόπολη, τα έπιπλα δεν ήταν βυσσινοκόκκινα, αλλά μπεζ κλαδωτά, καταθέτοντας, προς τούτο, το Τεκμήριο 28, φωτογραφία που ως ανέφερε απεικονίζει τα παιδιά του στο γραφείο του Μητροπολίτη . Ήταν η θέση του ότι, πριν αναχωρήσει ο ίδιος από τη Μητρόπολη, δεν είχαν ξεκινήσει εργασίες ενοποίησης του χώρου του γραφείου του Μητροπολίτη , άρα δεν γνώριζε διά αυτές. Περαιτέρω κατέθεσε ότι στο γραφείο του Μητροπολίτη δεν υπήρχε απομακρυσμένο σύστημα ελέγχου της πόρτας.

Η ΜΥ3, Αστυφύλακας 4115, Σιαουρή, αναγνώρισε το Τεκμήριο 6, Ημερολόγιο Ενεργείας, το οποίο συνέταξε μετά από τηλεφώνημα, που είχε με τη ΜΚ4, το οποίο

ετοίμασε και διαβίβασε στο αρμόδιο τμήμα.

Ο ΜΥ4, Αναστασιάδης, ήταν ο διευθυντής ξενοδοχείου, το οποίο ανήκε κατά 50% στο Διανέλλειο Ορφανοτροφείο, Πρόεδρος του οποίου ήταν ο Κατηγορούμενος. Θυμόταν ότι με τον Μητροπολίτη είχε μεταβεί γύρω στο 1980 στην Ελβετία, για να παρακολουθήσουν τουριστική έκθεση. Ήταν η θέση του ότι στο ταξίδι τους, που διήρκεσε 2 - 3 μέρες, ήταν συνέχεια με τον Μητροπολίτη και ότι ουδέποτε τον είχε δει σε τελεφερίκ και κυρίως με κοπέλες. Επιβεβαίωσε, όμως, ότι ο Μητροπολίτης, κατά το εν λόγω ταξίδι, κυκλοφορούσε με πολιτική περιβολή, αφού στην Ευρώπη οι ιερωμένοι δικαιούνται να κυκλοφορούν με κοστούμι.

Ο ΜΥ5, γιατρός νευρολόγος, κατέθεσε την έκθεσή του Τεκμήριο 33, σε σχέση με την εξέταση του Λεοντή, καταλήγοντας ότι πάσχει από μετρίου βαθμού άνοια και ότι η σύνταξη λόγου και γραφής είναι επίφοβη, προβάλλοντας τη θέση ότι δεν θα μπορούσε να δώσει αξιόπιστη μαρτυρία στο Δικαστήριο.

Μετά το πέρας της μαρτυρίας, η σκυτάλη δόθηκε στους δύο συνηγόρους, για να παρουσιάσουν την επιχειρηματολογία τους γραπτώς. Πρώτος αγόρευσε ο ευπαίδευτος συνήγορος του Κατηγορούμενου. Η αγόρευση του πρωτίστως θέτει ζήτημα επηρεασμού του δικαιώματος του Κατηγορούμενου για δίκαιη δίκη. Είναι η θέση του ευπαίδευτου συνηγόρου ότι, το πέρασμα του χρόνου επηρέασε το δικαίωμα της δίκαιης δίκης αφού η Υπεράσπιση στερήθηκε του δικαιώματος αντεξέτασης ατόμων των οποίων οι ενέργειες και δηλώσεις μεταφέρθηκαν στο Δικαστήριο από άλλους μάρτυρες κατηγορίας ως εξ'ακοής μαρτυρία. Περαιτέρω εντοπίζει αδυναμία παρουσίασης συγκεκριμένων μαρτύρων Υπεράσπισης αφού πολλά άτομα που εργάζονταν στην Μητρόπολη ή μπορούσαν να μαρτυρήσουν επι συγκεκριμένων θεμάτων έχουν αποβιώσει. Χαρακτηριστικά, ο κ. Πικής ανέφερε ότι ο Κατηγορούμενος, σε ηλικία 84 ετών, χρειάστηκε «να επιδοθεί σε έναν αγώνα μνήμης και αναζήτησης μαρτυρίας, αλλά και αποδεικτικών στοιχείων, για να υπερασπιστεί τον εαυτό του». Επιπλέον, θεωρεί ότι το πέρασμα του

χρόνου έχει στερηθεί το δικαίωμα της επιτόπιας διερεύνησης του χώρου του γραφείου, ως ήταν διαμορφωμένο κατά τον χρόνο του κατ' ισχυρισμόν αδικήματος. Θεωρεί, δε, ότι η Αστυνομία διερεύνησε πλημμελώς την υπόθεση, αφού δεν φρόντισε να λάβει μαρτυρία, τόσο για τη διαμόρφωση του χώρου του γραφείου του Μητροπολίτη όσο και για τους μάρτυρες που υπήρχαν στη διάθεσή της.

Ο δεύτερος πυλώνας της αγόρευσης του ευπαίδευτου συνήγορου αφορούσε τον σχολιασμό της ενώπιον του Δικαστηρίου μαρτυρίας, για την οποία υποδεικνύει διάφορες αντιφάσεις και τη μαρτυρία της Υπεράσπισης, την οποία ζητά από το Δικαστήριο να αποδεχτεί. Στην κατάληξή του, εισηγούμενος ότι ο Κατηγορούμενος δεν έχει τύχει δίκαιης δίκης, κάτι που επιφέρει ακυρότητα στην όλη διαδικασία, αλλά και ότι η Κατηγορούσα Αρχή δεν έχει παρουσιάσει αξιόπιστη μαρτυρία, για να αποσείσει το αποδεικτικό βάρος, που βρίσκεται στους ώμους της, εισηγείται ότι ο Κατηγορούμενος πρέπει να αθωωθεί και να απαλλαγεί από την εναντίον του κατηγορία.

Στον αντίποδα, η ευπαίδευτη συνήγορος της Κατηγορούσας Αρχής, ομοίως, κατέθεσε γραπτή αγόρευση, προβαίνοντας σε σχολιασμό τόσο των αναφορών περί πλημμελούς διερεύνησης όσο και τη θέση για παραβίαση του δικαιώματος του Κατηγορούμενου σε δίκαιη δίκη, παραθέτοντας παράλληλα μίαν ανασκόπηση της μαρτυρίας, που ακούστηκε στα πλαίσια της διαδικασίας, καλώντας το Δικαστήριο να αποδεχτεί τη μαρτυρία της Κατηγορούσας Αρχής ως αξιόπιστη, απορρίπτοντας, παράλληλα, τις θέσεις της Υπεράσπισης, υποδεικνύοντας σειρά από λόγους και σημεία προς τούτο. Η αγόρευση της κ. Γιάλλουρου καταλήγει σε εισήγηση ότι η μαρτυρία που η Κατηγορούσα Αρχή παρουσίασε στοιχειοθετεί όλα τα συστατικά στοιχεία του αδικήματος, που καταλογίζεται στον Κατηγορούμενο ζητώντας την καταδίκη στην κατηγορία που αντιμετωπίζει.

Η θέση της Υπεράσπισης για παραβίαση του δικαιώματος του Κατηγορουμένου σε δίκαιη δίκη

Πριν προχωρήσω με τη διαδικασία της αξιολόγησης της ενώπιον του Δικαστηρίου μαρτυρίας, καθηκόντως, θα πρέπει να εξεταστεί ο ισχυρισμός της Υπεράσπισης ότι έχει παραβιαστεί το δικαίωμα του Κατηγορούμενου να τύχει δίκαιης δίκης με προτεραιότητα, αφού, στην περίπτωση που κριθεί ότι αυτή η θέση της Υπεράσπισης ευσταθεί, τότε παρέλκει η εξέταση και η ενασχόληση με την ουσία της υπόθεσης.

Ο ισχυρισμός για παράβαση του δικαιώματος της δίκαιης δίκης δεν εξετάζεται αόριστα ή αφηρημένα (*in abstracto*) αλλά αποτιμάται στο πλαίσιο του συνόλου της δίκης και αποφασίζεται κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο (*in concreto*). Σχετικές είναι οι υποθέσεις **Ονουφρίου v. Δημοκρατίας**¹ και **Mansour v. Δημοκρατίας**², στις οποίες και παραπέμπω. Το κριτήριο για δίκαιη και ανεπηρέαστη δίκη είναι αντικειμενικό³. Σε κάθε τέτοια περίπτωση ο κατηγορούμενος έχει το βάρος να αποδείξει ότι πράγματι επηρεάστηκε δυσμενώς η υπεράσπισή του⁴. Αν ο ισχυρισμός του κατηγορουμένου κριθεί ότι είναι βάσιμος τότε θα απαλλαγεί από όλες τις κατηγορίες που αντιμετωπίζει. Μία τέτοια απόφαση όμως είναι εξαιρετικά δραστικό μέτρο και χρησιμοποιείται μόνο όπου τα γεγονότα της υπόθεσης το επιβάλλουν⁵. Βέβαια, όπως λέχθηκε στην υπόθεση **Αβραάμ v. Αστυνομίας κ.α.**⁶, η οποία παρόλο ότι αφορά καθυστέρηση στη διερεύνηση της υπόθεσης και αποπεράτωση της εκδίκασης της εντούτοις το σκεπτικό εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση, η καθυστέρηση από μόνη της, χωρίς την συνύπαρξη άλλων παραμέτρων, που να καθιστούν τη δίκη που διεξήχθη μη δίκαιη, δεν μπορεί να οδηγήσει σε τερματισμό της δικαστικής διαδικασίας και συνακόλουθα στην απαλλαγή του κατηγορουμένου.

Με το ζήτημα της δίκαιης δίκης ασχολήθηκε, σχετικά πρόσφατα, το Ανώτατο Δικαστήριο στη **Γ. Π. Β. v. Αστυνομίας**⁷. Ο δικαστικός λόγος της απόφασης ενδιαφέρει ιδιαίτερα

¹ (2007) 2 Α.Α.Δ. 505

² (2010) 2 Α.Α.Δ. 465,

³ **Γεωργιάδης v. Δημοκρατίας** (2003) 2 Α.Α.Δ. 1

⁴ **Έλλη Κρασσοπούλη Σκορδέλη κ.ά. v. Δημοκρατίας**, ημερ. 6.6.16, **Μιλτιάδους v. Αστυνομίας** Ποινική Έφεση αρ. 290/2014 ημερ. 14.11.16

⁵ **Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας v. Γαβριήλ και άλλοι** (2005) 2 Α.Α.Δ. 10

⁶ Ποινικές Εφέσεις 102-104/16 ημερ. 13.12.17

⁷ Ποινική Έφεση Αρ. 5/2020, 30/7/2021

στην παρούσα αφού και εκείνη η υπόθεση αφορούσε άσεμνες επιθέσεις που συνέβηκαν 30 χρόνια πριν την καταχώρηση της υπόθεσης. Το Εφετείο ενδιατρίβοντας στο ζήτημα εντόπισε σειρά από παράγοντες οι οποίοι λαμβάνονται υπόψη για να αποφασιστεί κατά πόσο καθυστέρηση παραβιάζει το δικαίωμα του κατηγορουμένου να τύχει δίκαιης δίκης. Τέτοιοι παράγοντες είναι το ύψος της καθυστέρησης, οι λόγοι που προβάλλονται για να δικαιολογήσουν την καθυστέρηση, οι προσπάθειες που ο κατηγορούμενος κατέβαλε για να διεκδικήσει τα δικαιώματά του και το δυσμενή επηρεασμό που έχει υποστεί η Υπεράσπιση του κατηγορουμένου ως αποτέλεσμα καθυστέρησης τέτοιου βαθμού ώστε να μην μπορεί να διεξαχθεί δίκαιη δίκη⁸. Το πιο κάτω απόσπασμα είναι καθοδηγητικό:

«Ενόσω υπάρχει πιθανότητα για δίκαιη δίκη, είναι προς το δημόσιο συμφέρον να διεξαχθεί η δίκη. Η διακοπή της, με συνακόλουθη απαλλαγή του κατηγορούμενου, ακόμα και στην περίπτωση που η καθυστέρηση δεν είναι δικαιολογημένη, πρέπει να είναι η εξαίρεση και όχι ο κανόνας. Η πάροδος μεγάλου χρόνου δεν προδικάζει και το μη δίκαιο της δίκης. Η κάθε υπόθεση, βέβαια, εξαρτάται από τα δικά της ιδιαίτερα γεγονότα.....

*Η καθυστέρηση δεν επαρκεί από μόνη της για να οδηγήσει σε διακοπή της δικαστικής διαδικασίας. Είναι δε σχετική με το ερώτημα κατά πόσο είναι δίκαιο να δικαστεί ο κατηγορούμενος μετά την παρέλευση αρκετού χρόνου από την κατ' ισχυρισμό διάπραξη των αδικημάτων. Δεν πρέπει, συνάμα, να ξεχνιέται ότι η καθυστέρηση σε υποθέσεις σεξουαλικών αδικημάτων δεν είναι ασυνήθης, ενώ είναι και πλήρως κατανοητή. Οπως μνημονεύεται στην **R. v. F(TB) [2011] EWCA Crim 726**:*

«If the complainant's delay in coming forward is unjustified, that is relevant to the question whether it is fair to try the defendant so long after the events in issue. In determining whether the complainant's delay is unjustified, it must be firmly borne in mind that victims of sexual abuse are often unwilling to reveal or talk about their experiences for some time and for good reason».

(βλ. επίσης **Μιχαήλ ν Δημοκρατίας (2003) 2 ΑΑΔ 123** (με αναφορά σε αγγλική νομολογία)).

*Η εξήγηση ή δικαιολογία για την καθυστέρηση στην υποβολή του παραπόνου, δεν είναι παράγοντας σχετικός με τις αρχές που διέπουν το ζήτημα της κατάχρησης της δικαστικής διαδικασίας λόγω καθυστέρησης. Παρατηρείται δε στην **CPS v F** (ανωτέρω)*

⁸ **Blackstone's Criminal Practice**, έκδοση 2000, παράγραφος D9.41, σελίδα 1282 γίνεται αναφορά στην υπόθεση **Bell v. DPP of Jamaica [1985] AC 937**

ότι στην συντριπτική πλειονότητα των υποθέσεων αυτής της φύσης, οι λόγοι για την καθυστέρηση και κατά πόσο και πώς η καθυστέρηση εξηγείται ή δικαιολογείται, είναι ζητήματα που σχετίζονται άμεσα με την αξιοπιστία του παραπονούμενου ή της Παραπονούμενης και αποτελούν ουσιώδες μέρος του πραγματικού υπόβαθρου στη βάση του οποίου οι ένορκοι θα κληθούν να αποφασίσουν, για την ενοχή ή όχι του κατηγορούμενου.»

Η πλευρά της Υπεράσπισης προβάλλει σειρά από λόγους, για τους οποίους θεωρεί ότι επηρεάστηκε το δικαίωμά του Κατηγορουμένου σε δίκαιη δίκη. Αρχικώς, επικαλείται το ζήτημα της καθυστέρησης υπό την σκοπιά της κατάχρησης της Διαδικασίας.

Ο ισχυρισμός του Κατηγορουμένου περί παραβίασης του δικαιώματος δίκαιης δίκης περιορίζεται στο χρόνο που παρήλθε από τη διάπραξη των κατ' ισχυρισμό αδικημάτων μέχρι την καταγγελία της Παραπονούμενης στην αστυνομία. Το κατηγορητήριο της παρούσας υπόθεσης καθορίζει ως χρόνο διάπραξης του κατ' ισχυρισμό αδικήματος το έτος 1981. Την ίδια στιγμή αποτελεί κοινό έδαφος των μερών ότι η Παραπονούμενη κατάγγειλε την υπόθεση στην αστυνομία τον Μάρτιο 2021, δηλαδή μετά από 40 χρόνια. Είναι λοιπόν η θέση του Κατηγορουμένου ότι η πάροδος αυτού του χρόνου παραβίασε το δικαίωμα του να έχει δίκαιη δίκη υπό την έννοια ότι πρώτον άτομα που θα ήταν σημαντικοί μάρτυρες για την Υπεράσπιση που στην πάροδο του χρόνου απεβίωσαν και δεν έδωσαν κατάθεση στο στάδιο διερεύνησης της υπόθεσης, δεύτερον του στερήθηκε η ευκαιρία να παρουσιάσει συγκεκριμένα άτομα ως μάρτυρες Υπεράσπισης κατά την εκδίκαση της υπόθεσης και τρίτο ότι του στερήθηκε η ευκαιρία να παρουσιάσει στο Δικαστήριο πραγματικά γεγονότα όπως την διαμόρφωση του χώρου του γραφείου του Μητροπολίτη κατά τον χρόνο της καταγγελίας αφού εν τω μεταξύ έχει αλλάξει.

Το ζήτημα που χρήζει εξέτασης είναι κατά πόσο η πάροδος του πιο πάνω χρονικού διαστήματος επηρέασε δυσμενώς την Υπεράσπιση του κατηγορουμένου υπό την έννοια ότι του στερήσε την ευκαιρία να παρουσιάσει μάρτυρες, στοιχεία και έγγραφα στο Δικαστήριο κατά την εκδίκαση της υπόθεσης, ως είναι ο ισχυρισμός του. Τα άρθρα 30.3(γ) και 12.5(δ) του Συντάγματος καλύπτουν τα επιχειρήματα του κ. Πική.

Άρθρο 30.3(γ):

"3. Έκαστος έχει το δικαίωμα:

(γ) να προσάγη ή να προκαλή την προσαγωγή των μέσων αποδείξεως και να εξετάζη μάρτυρας συμφώνως τω νόμω,"

Άρθρο 12.5(δ):

"5. Πας κατηγορούμενος δι' αδίκημα τι έχει τα ακόλουθα Κατ' ελάχιστον όρον δικαιώματα:

(δ) να εξετάζη ή να προκαλή την εξέτασιν μαρτύρων κατηγορίας και να ζητή την προσέλευσιν και εξέτασιν μαρτύρων υπερασπίσεως υπό τους αυτούς όρους τους ισχύοντας ως προς τους μάρτυρας κατηγορίας..."

Μάλιστα, η Υπεράσπιση προβαίνει σε καταγραφή των ατόμων εκείνων, που θα μπορούσαν να βοηθήσουν το έργο της Υπεράσπισης στη γραπτή αγόρευση του ευπαίδευτου συνηγόρου. Οι αποβιώσαντες Θεμιστοκλέους, Αντωνιάδης, σύζυγος της ΜΚ4, ο καθηγητής Λατινικών Σαμαράς, θεωρούνται από την Υπεράσπιση, σημαντικοί μάρτυρες, των οποίων δεν είχε την ευχέρεια να έχει την εκδοχή σε σχέση με την λεγόμενα και τις ενέργειες εκάστου για τις οποίες δόθηκε εξ' ακοής μαρτυρία από την Παραπονούμενη, την ΜΚ3, την ΜΚ4 και τον ΜΚ5. Αρχικά να πω ότι το γεγονός ότι τα τρία αυτά πρόσωπα αυτό έχουν αποβιώσει είναι αποδεκτό και από τις δύο πλευρές

Αρχίζω από τον Θεμιστοκλέους. Ο ρόλος του εμπλέκεται στη διευθέτηση του πρώτου ραντεβού, ως υποδείχθηκε από την Παραπονούμενη και την ΜΚ3 μητέρα της, για την εξασφάλιση βοηθήματος για την οικογένεια της Παραπονούμενης από τον Μητροπολίτη και στην ειδοποίηση του υιού του ΜΚ5 προς αρωγή της Παραπονούμενης μετά την τελευταία της συνάντηση με τον Μητροπολίτη. Η Υπεράσπιση τον χαρακτηρίζει ως «μάρτυρα κλειδί» γιατί θα μπορούσε η μαρτυρία του (νοουμένου ότι αυτή ήταν

αντίθετη με την μαρτυρία της Παραπονουμένης , της MK3 και του MK5) να προκαλέσει ρήγμα στην αξιοπιστία των τριών αυτών μαρτύρων. Αρχικά, θεωρεί η Υπεράσπιση ότι θα μπορούσε να προκαλέσει ρήγμα στην μαρτυρία της Παραπονούμενης και της μητέρας της αφενός σε σχέση με την διευθέτηση της πρώτης συνάντησης μεταξύ της Παραπονουμένης και του Μητροπολίτη , αφετέρου για το γεγονός ότι δεν υπήρχε βοήθημα που δινόταν στα ορφανά από την Μητρόπολη. Περαιτέρω θεωρεί ότι θα μπορούσε να προκαλέσει ρήγμα στην αξιοπιστία της Παραπονουμένης , της MK3 και του MK5 εν σχέσει με το τηλεφώνημα του προς τον MK5 για να μεταβεί στον οικία της Παραπονουμένης.

Η θέση της Υπεράσπισης δεν με βρίσκει σύμφωνη. Πρωτίστως, δεν μπορώ να συμφωνήσω με την Υπεράσπιση ότι το εν λόγω πρόσωπο ήταν μάρτυρας κλειδί στην υπόθεση. Μάρτυρας κλειδί μπορεί να θεωρηθεί μόνο πρόσωπο που με την μαρτυρία του που θα ξεκλειδώσει την πόρτα των γεγονότων, όχι μάρτυρας ο οποίος εάν αρνείτο τα όσα οι λοιποί μάρτυρες ανέφεραν θα μπορούσε να πλήξει την αξιοπιστία εκείνων των μαρτύρων. Επιπρόσθετα δεν πρέπει να λησμονείται ότι η θέση του Κατηγορουμένου από την πρώτη στιγμή ήταν ότι η Παραπονούμενη ουδέποτε επισκέφθηκε το γραφείο του στην Μητρόπολη. Ακολούθως από την ενώπιον του Δικαστηρίου μαρτυρία της Υπεράσπισης προκύπτει ότι η Υπεράσπιση δεν χρειαζόταν να βασιστεί στον εν λόγω μάρτυρα σε σχέση με την διαδικασία υποβολής αιτήματος για παροχή βοήθειας στα ορφανά από το Διανέλλειο Ορφανοτροφείο. Όσον αφορά το ζήτημα της χορηγίας του βοηθήματος, που δινόταν στα ορφανά, η Υπεράσπιση έχει παρουσιάσει τα πρακτικά της επιτροπής του Διανέλλειου Ορφανοτροφείου και έχει εξηγήσει με ποια διαδικασία δινόταν το βοήθημα. Ούτε σε κανένα στάδιο δεν αναφέρθηκε ότι το εν λόγω πρόσωπο ήταν αναμειγμένο στην Επιτροπή εξέτασης τέτοιων αιτημάτων. Σε ό, τι δε αφορά το τηλεφώνημα, που έκανε το εν λόγω πρόσωπο στον υιό του, για να μεταβεί στον χώρο της οικίας της Παραπονούμενης , είναι σημείο το οποίο ο MK5 ανέφερε στη μαρτυρία του και η Υπεράσπιση είχε την ευχέρεια να τον αντεξετάσει στο βαθμό και την έκταση που επιθυμούσε. Ομοίως και το ζήτημα της διευθέτησης ραντεβού με τον Κατηγορούμενο από

το εν λόγω πρόσωπο, ήταν ζήτημα για το οποίο υπήρχε μαρτυρία από τους ουσιώδεις μάρτυρες της Κατηγορούσας Αρχής, οι οποίοι ήταν στη διάθεση της Υπεράσπισης, για να αντεξεταστούν.

Όσον αφορά τον αποβιώσαντα πρώην σύζυγο της αδελφής της Παραπονούμενης και το άτομο, που, σύμφωνα με την αδελφή της Παραπονούμενης, ηχογράφησε τις κασέτες με τις συνομιλίες του Μητροπολίτη με την αδελφή της Παραπονούμενης και τις συνακόλουθες ενέργειες που του επέδωσαν, όσον αφορούσε την επαφή με δικηγόρο και εφημερίδες για τη δημοσιοποίηση του συμβάντος, αυτά αποτελούν γεγονότα, που ακολούθησαν του κατ' ισχυρισμόν συμβάντος και η Υπεράσπιση θεωρεί ότι η στο μεταξύ απώλεια του ανθρώπου αυτού αποστερεί το δικαίωμα εξέτασης από την Υπεράσπιση της γνησιότητας του παραπόνου της Παραπονούμενης. Διαφωνώ και μ' αυτήν την τοποθέτηση της Υπεράσπισης. Το παράπονο, που οδήγησε στη δίωξη του Κατηγορούμενου υποστηρίζεται από άλλη μαρτυρία και, συνεπώς, ο ρόλος του εν λόγω μάρτυρα ήταν επικουρικός και σε κάθε περίπτωση δεν ήταν το πρόσωπο που αποφάσισε για την καταγγελία ή μη τον ουσιώδη χρόνο του συμβάντος από την Παραπονούμενη.

Όσον αφορά τον λόγο, για τον οποίον η Παραπονούμενη δεν κατάγγειλε το συμβάν, παρά μόνο μετά την πάροδο 40 ετών, υπάρχει η μαρτυρία της ίδιας της Παραπονούμενης, αλλά και άλλων ατόμων του υποστηρικτικού της περιβάλλοντος, συνεπώς η απουσία του συγκεκριμένου μάρτυρα δεν έχει πλήξει, κατα την άποψή μου, την Υπεράσπιση, με τον τρόπο που η Υπεράσπιση εισηγείται.

Στρέφομαι τώρα στον καθηγητή λατινικών, στον οποίον η Παραπονούμενη ισχυρίστηκε ότι ο Κατηγορούμενος τηλεφώνησε σε μίαν από τις επισκέψεις, που είχε στο γραφείο του, για να βοηθήσει στο διαγώνισμα των λατινικών, είναι η θέση της Υπεράσπισης ότι της αποστερήθηκε το δικαίωμα αμφισβήτησης της εν λόγω αναφοράς. Με κάθε σεβασμό στην εισήγηση της Υπεράσπισης, αποτελεί μίαν ασήμαντη λεπτομέρεια στην πορεία της υπόθεσης, η οποία δεν μπορεί, ως εκ της φύσης της, ως επουσιώδης, να επηρεάσει το

δικαίωμα δίκαιης δίκης του Κατηγορούμενου.

Η Υπεράσπιση περαιτέρω κάτω από το ίδιο πρίσμα ισχυρίζεται ότι η πάροδος του χρόνου της στέρησε το δικαίωμά της να παρουσιάσει μάρτυρες, η σημασία εκάστου θα ήταν για την Υπεράσπιση μεγάλη. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι σημαντικοί μάρτυρες για την Υπεράσπιση θα ήταν η Κασινίδου, οικονόμος της Μητρόπολης, ο Λεοντή, άτομο που εργαζόταν στα Διυλιστήρια, ο Μηνά, πρώην γραμματέας της Μητρόπολης και ο Χειμωνίδης, άτομο που κατασκεύασε τα βυσσινοκόκκινα σαλόνια της Μητροπόλεως.

Αρχίζοντας από την Κασινίδου, το άτομο δηλαδή που εργαζόταν στη Μητρόπολη ως φροντίστρια ως οι αναφορές της Υπεράσπισης, έχει στο μεταξύ έχει αποβιώσει. Είναι η θέση της Υπεράσπισης, ότι αφενός η μαρτυρία της θα επιβεβαίωνε τη θέση του Μητροπολίτη ότι η Παραπνούμενη ουδέποτε επισκέφθηκε τη Μητρόπολη και αφετέρου θα απέκλειε την εκδοχή της Παραπνούμενης περί φωνών κατά τον χρόνο που αυτή δεχόταν επίθεση από τον Κατηγορούμενο αφού τέτοιες φωνές θα καθίσταντο αμέσως αντιληπτές από την οικονόμο.

Η αδυναμία παρουσίασης της εν λόγω μάρτυρος δεν στέρησε το δικαίωμα του Κατηγορουμένου σε δίκαιη δίκη. Μαρτυρία, σε σχέση με τους όρους και τις ημέρες εργασίας της Κασινίδου, έδωσε τόσο ο Κατηγορούμενος όσο και ο ΜΥ2, πατήρ που εργαζόταν, κατά τον ουσιώδη χρόνο, στη Μητρόπολη. Περαιτέρω δεν πρέπει να λησμονείται, ότι, η πάγια θέση της Υπεράσπισης, από την αρχή, ήταν ότι ο Κατηγορούμενος ουδέποτε δέχτηκε στο γραφείο του την Παραπνούμενη και ότι το περιστατικό, που η Παραπνούμενη καταγγέλει στην Αστυνομία, είναι, ως ο Κατηγορούμενος το έθεσε, *αποκύημα της νοσηρής φαντασίας της* και επηρεασμός από φιλικό της πρόσωπο, το οποίο είχε καταγγείλει τον Μητροπολίτη για άλλο αδίκημα.

Περαιτέρω, η Υπεράσπιση θεωρεί ότι ο Λεοντή, άτομο που απεικονίζεται στα

Τεκμήρια 18 και 26, φωτογραφίες που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο, ήταν χρήσιμος μάρτυρας της Υπεράσπισης, αφού θα μπορούσε να μαρτυρήσει για την επίπλωση του γραφείου του Μητροπολίτη . Αυτός ο μάρτυρας κατέστη σημαντικός από την ίδια την Υπεράσπιση. Το χρώμα του καναπέ στο γραφείο του Μητροπολίτη κατέστη μείζον από την Υπεράσπιση λόγω του ισχυρισμού της Παραπονούμενης ότι κάθισε, κατά τις επισκέψεις της εκεί, σε βυσσινοκόκκινο καναπέ. Δεν έχει εξηγηθεί με ποιο κριτήριο ο

Λεοντή ήταν το μοναδικό ή έστω καταλληλότερο πρόσωπο που μπορούσε να μαρτυρήσει σε σχέση με την επίπλωση του γραφείου του Μητροπολίτη ,ιδιαιτέρως με δεδομένη την θέση ότι υπήρχαν σωρεία επισκεπτών στο γραφείο του Κατηγορούμενου αλλά και την αποδεκτή θέση ότι ο Κατηγορούμενος είναι ο ένοικος της Μητρόπολης Κιτίου από το 1973.

Το ίδιο ισχύει και για τον Μηνά, τον πρώην γραμματέα της Μητρόπολης, που και πάλι η Υπεράσπιση θεωρεί ότι μπορούσε να μαρτυρήσει, σε σχέση με το ζήτημα της επίπλωσης και τον τρόπο υποβολής των αιτήσεων για χρηματική βοήθεια σε ορφανά. Θα επαναλάβω ότι ο Κατηγορούμενος είχε στη διάθεσή του και παρουσίασε στο Δικαστήριο πρακτικά των συνεδριάσεων της επιτροπής του Διανέλλειου Ορφανοτροφείου, ως ομοίως και φωτογραφία αλλά και μάρτυρες, σε σχέση με την επίπλωση του γραφείου του, οι οποίοι θα αξιολογηθούν πιο κάτω.

Σε σχέση δε με τον κ. Χειμωνίδη, άτομο που σύμφωνα με την Υπεράσπιση κατασκεύασε τα βυσσινοκόκκινα έπιπλα και την αδυναμία της Υπεράσπισης να τον καλέσει θα επαναλάβω ότι υπάρχει ενώπιον του Δικαστηρίου η μαρτυρία του Κατηγορούμενου, ενοίκου της Μητροπόλεως από το 1973 σε σχέση με τη επίπλωση του γραφείου του όπως επίσης και η μαρτυρία του ΜΥ2. Πέραν τούτων υπήρχε στην διάθεσή του Κατηγορουμένου το Μητρώο του Πάγιου Ενεργητικού της Ιεράς Μητρόπολης Κιτίου, αντίγραφο του οποίου κατέθεσε (Τεκμήριο 20), συνεπώς η εν τω μεταξύ απώλεια του εν λόγω μάρτυρα δεν στερήσει το δικαίωμα του Κατηγορουμένου στην παρουσίαση της εν λόγω μαρτυρίας.

Περαιτέρω, σε σχέση με το ζήτημα της μαρτυρίας του δικηγόρου Μαθηκολώνη, προκύπτει ότι η Αστυνομία αποτάθηκε στον εν λόγω δικηγόρο και συνέταξε το Ημερολόγιο Ενεργείας, Τεκμήριο 5. Σε εκείνο φαίνεται ότι η θέση του συνηγόρου ήταν ότι δεν θυμόταν επίσκεψη στο γραφείο του ούτε τα περί ύπαρξης ηχογραφημένου υλικού, που κατέγραφε τα όσα η Παραπονούμενη ισχυρίζεται ότι συνέβησαν. Είναι η θέση της Υπεράσπισης ότι ο κ. Μαθηκολώνης ήταν πολύ σημαντικός μάρτυρας για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των μαρτύρων κατηγορίας κυρίως σε σχέση με το ζήτημα της αποθάρρυνσης της Παραπονούμενης σε σχέση με την υποβολή ή μη καταγγελίας. Επί τούτου του ζητήματος μαρτύρησε η ίδια η Παραπονούμενη και η ΜΚ4 και ήταν στην διάθεση της Υπεράσπισης για να αντεξεταστούν στην έκταση που επιθυμούσε.

Πέραν τούτων πρέπει να λεχθεί ότι, τίποτε δεν εμπόδιζε την Υπεράσπιση από το να καλέσει, ως μάρτυρα, τον κ. Μαθηκολώνη, αν θεωρούσε, όπως και υπέβαλε, ότι, ανεξαρτήτως εάν θυμόταν ή όχι την παρουσία των συγκεκριμένων προσώπων στο γραφείο του περί τούτου του ζητήματος, η συμβουλή του δεν θα ήταν αυτή που οι μάρτυρες κατηγορίας είπαν ότι τους δόθηκε.

Δεν παραγνωρίζω ότι το διάστημα που παρήλθε από την κατ' ισχυρισμό διάπραξη των αδικημάτων μέχρι την καταγγελία της Παραπονούμενης είναι όντως μεγάλο. Η Παραπονούμενη όμως επικαλέστηκε σωρεία λόγων τους οποίους παράθεσε μέσα από τη μαρτυρία της. Σε περίπτωση αποδοχής της μαρτυρίας της, δυνατό οι λόγοι αυτοί να δικαιολογήσουν την έκταση της καθυστέρησης μέχρι την καταγγελία της υπόθεσης στην Αστυνομία.

Κλείνοντας το κεφάλαιο αυτό, να αναφερθώ και στην θέση που προβλήθηκε ότι η Υπεράσπιση δεν είχε την ευκαιρία να παρουσιάσει τον χώρο του παλαιού γραφείου του Μητροπολίτη. Το γεγονός ότι αυτός ο χώρος, συμφώνως της μαρτυρίας του ίδιου του Κατηγορούμενου, τροποποιήθηκε στο πέρασμα του χρόνου και άλλαξε, δεν αποστέρησε

το δικαίωμα της Υπεράσπισης να αντεξετάσει την Παραπονούμενη , σε σχέση με τη διαμόρφωση του χώρου, ως υπήρχε τότε στην οποία και αναφέρθηκε. Εδώ πρέπει θα πω, χωρίς να προβαίνω σε αξιολόγηση της μαρτυρίας σε αυτό το στάδιο, ότι δεν αμφισβητείται ο τρόπος, με τον οποίον η Παραπονούμενη περιέγραψε τον χώρο του παλαιού γραφείου του Μητροπολίτη, δηλαδή τη διαμόρφωσή του. Αμφισβητούνται επιμέρους ζητήματα, όπως το χρώμα του καναπέ και αν υπήρχε ή όχι σύστημα ελέγχου της πόρτας με κουμπί. Για αυτά τα ζητήματα είχε την ευχέρεια η Υπεράσπιση και παρουσίασε στο Δικαστήριο μαρτυρία παρά το πέρας του χρόνου. Πέραν τούτων η Υπεράσπιση είχε στην διάθεσή της φωτογραφικό υλικό, το οποίο και παρουσίασε.

Για τους λόγους, που έχω εξηγήσει, κρίνω ότι ο ισχυρισμός του Κατηγορούμενου, περί παραβίασης του δικαιώματος του να τύχει δίκαιης δίκης στο πλαίσιο που τέθηκε, αφενός από τον ίδιο τον Κατηγορούμενο στη μαρτυρία του, αφετέρου από την Υπεράσπιση, στα πλαίσια της επιχειρηματολογίας της, κατά το στάδιο των γραπτών αγορεύσεων, είναι αβάσιμος και απορρίπτεται. Με βάση τα πιο πάνω είναι η κατάληξή μου ότι η αναφορά του Κατηγορούμενου περί αδυναμίας παρουσίασης, αφενός μαρτύρων της Υπεράσπισης και αφετέρου αντεξέτασης μαρτύρων της Κατηγορούσας Αρχής, που εστιάστηκε, κυρίως σε άτομα που έχουν αποβιώσει, ήταν μία προσπάθεια ευθυγράμμισης του ισχυρισμού της Υπεράσπισης με τη Νομολογία επί του θέματος, αφού προσπάθησε σε επουσιώδεις μαρτυρίες να δώσει σημαντικό ρόλο, για να δώσει έρεισμα να ληφθεί αυτή η εισηγησή του υπ' όψιν. Οι αναφορές του σε σχέση με τον επηρεασμό της Υπεράσπισης του και η γραμμή επιχειρηματολογίας του δεν έχουν καταδείξει ότι εν απουσία των πιο πάνω αναφερόμενων μαρτυριών ήταν πλέον αδύνατη η διεξαγωγή δίκαιης δίκης⁹.

Συνεπώς, καταλήγω ότι, υπό τις περιστάσεις, οι μαρτυρίες των ατόμων, που η Υπεράσπιση επικαλείται, δεν θα μπορούσαν να διαφωτίσουν το Δικαστήριο κατά πόσο ο Κατηγορούμενος ενέχεται στη διάπραξη του αδικήματος, που του καταλογίζεται, και εάν η καταγγελία της Παραπονούμενης είναι αξιόπιστη, ζητήματα επίδικα που θα

⁹ Θεοχάρους ν. Δημοκρατίας (2008) 2 Α.Α.Δ. 22

αξιολογηθούν από το Δικαστήριο.

Η αναφορά σε πλημμελή διερεύνηση

Πρωθίθηκε, κυρίως κατά την αντεξέταση των μελών της ανακριτικής ομάδας, και η θέση της Υπεράσπισης ότι η υπόθεση διερευνήθηκε πλημμελώς από τις Ανακριτικές Αρχές. Το δικαίωμα για δίκαιη δίκη έχει νομολογηθεί ότι επεκτείνεται και στο στάδιο των ανακρίσεων και οι σοβαρές παραλείψεις των ανακριτικών αρχών είναι ικανές να οδηγήσουν ακόμα και στην απαλλαγή του Κατηγορούμενου. Προκύπτει, όμως, μέσα από την ίδια νομολογιακή προσέγγιση, ότι οι παραλείψεις πρέπει να είναι τέτοιες ή σε τέτοια έκταση, που να θέτουν σε μειονεκτική θέση τον Κατηγορούμενο έναντι της Κατηγορούσας Αρχής. Στην υπόθεση **Νίκος Νικολάου v. Δημοκρατίας**¹⁰ την οποία μνημονεύει και η ευπαίδευτη συνήγορος της Κατηγορούσας Αρχής, αναφέρονται τα ακόλουθα :

« Δεν διαφωνούμε ότι το δικαίωμα για δίκαιη δίκη επεκτείνεται και στο στάδιο των ανακρίσεων (**Panovits** ανωτέρω) και ότι στην κατάλληλη περίπτωση σοβαρές παραλείψεις των Ανακριτικών Αρχών δυνατόν να οδηγήσουν και σε απαλλαγή ενός κατηγορούμενου (**Κάππελος**, ανωτέρω). Όμως, για να οδηγηθούν τα πράγματα σε τέτοια εξέλιξη, οι παραλείψεις πρέπει να θέτουν τον κατηγορούμενο σε μειονεκτική θέση έναντι της Κατηγορούσας Αρχής (**Sofri and Others v. Italy (2004) Crim. L.R. 846**) και, το βάρος απόδειξης, ότι όντως ο κατηγορούμενος έχει τεθεί σε μειονεκτική θέση, το φέρει η Υπεράσπιση και αποσείεται στη βάση του ισοζυγίου των πιθανοτήτων (**Monat v. DPP (2001) 2 Cr. App.R.23**). Στην προκείμενη περίπτωση, το Κακουργιοδικείο χαρακτήρισε τις καταλογιζόμενες στις Ανακριτικές Αρχές παραλείψεις ως περιθωριακής σημασίας και διατύπωσε την άποψη ότι αυτές κατασκευάστηκαν από τον Εφεσείοντα προκειμένου - ανεπιτυχώς βέβαια - να μειώσει την προσωπικότητα του θύματος του και να αυτοαναδειχθεί σε «Καλό Σαμαρείτη». Έκρινε συναφώς, ότι οι σχετικοί ισχυρισμοί του «. δεν ήταν αληθινοί και γι' αυτό κατέρρευσαν αλλά και δεν είχαν καταλυτική σημασία έτσι και αλλιώς, μπροστά στην ουσία των πραγμάτων που ήταν η κραυγαλέα εικόνα μιας κοπέλας που έπεισε για την κακοποίηση της». Είναι νομίζουμε προφανές ότι το Κακουργιοδικείο, αφενός, δεν πείσθηκε ότι οι ισχυρισθείσες παραλείψεις - οι οποίες εκτίθενται στο απόσπασμα της απόφασης του που παραθέτουμε πιο πάνω - έθεσαν τον Εφεσείοντα σε μειονεκτική θέση εφόσον τις έκρινε περιθωριακής σημασίας και, αφετέρου, τις απέρριψε ως αναξιόπιστες για να έχουν εν πάση περιπτώσει οποιαδήποτε επίδραση στην απόφαση του. Θεωρούμε ότι, ούτως εχόντων των πραγμάτων, ορθώς το

¹⁰ 2014, 2 ΑΑΔ, 376,

Κακουργιοδικείο χειρίστηκε το όλο ζήτημα και τόσο το σκεπτικό όσο και η κατάληξη του δεν αφήνουν περιθώριο επέμβασης του Εφετείου. Οι σχετικοί επομένως Λόγοι Έφεσης - οι υπ' αρ. 1 και 3 - δεν ευσταθούν και απορρίπτονται.»

Έχω θέσει ενώπιόν μου τις θέσεις της Υπεράσπισης. Όσον αφορά την εισήγησή της ότι η διερεύνηση ήταν πλημμελής, επεκτείνεται κυρίως σε αναφορές , σε εκδοχή και σενάριο, που δεν συμβιβάζονταν με τη μαρτυρία, που είχε η Αστυνομία στη διάθεσή της. Οι ερωτήσεις, επί τούτου, του ευπαίδευτου συνήγορου Υπεράσπισης ήταν κατά πόσο διερευνήθηκε από την Αστυνομία αν το Σάββατο ήταν εργάσιμη μέρα, αν υπήρχαν άτομα που εργάζονταν στη Μητρόπολη και ποια ήταν, ο τρόπος με τον οποίον διευθετούνταν τα ραντεβού του Μητροπολίτη και άλλα επιμέρους ζητήματα, τα οποία ισχυρίστηκε κατά την πορεία της ακροαματικής διαδικασίας. Θα επαναλάβω ότι η θέση του Κατηγορούμενου, από την πρώτη στιγμή, ήταν ότι δεν είχε καμία επαφή με την Παραπονούμενη . Κατά την ανακριτική κατάθεση, που του λήφθηκε από την Αστυνομία, και συγκεκριμένα στην ερώτηση 15 και ερώτηση 16, αρνήθηκε την οποιαδήποτε γνωριμία ή επαφή με την Παραπονούμενη και διέψευσε την αναφορά σε σχέση με τις επισκέψεις της. Θεωρώ ότι είναι απαραίτητο να παρατεθούν οι δύο ερωτήσεις και απαντήσεις, για καλύτερη κατανόηση.

"Ερώτηση 15: Υπάρχει μαρτυρία πως, κατά ή περί τον Νοέμβριο του 1981, σε επισκέφθηκε στο γραφείο σου, στη Μητρόπολη, η _____, ηλικίας τότε 16 ετών και 8 μηνών, για να λάβει χρηματική βοήθεια ως ορφανό παιδί, που ήταν. Τι έχεις να πεις;

Απάντηση: Όχι, ποτέ δεν ήρθε στο γραφείο μου αυτή η κοπέλα. Όλα αυτά είναι ψευδή. Σας επαναλαμβάνω πως υποψιάζομαι ένα σχέδιο διασυρμού του ονόματός μου, αλλά και αποκόμισης χρηματικού οφέλους.

Ερώτηση 16: Υπάρχει μαρτυρία πως, κατά ή περί τον Νοέμβριο του 1981, και συγκεκριμένα μέρα Σάββατο απόγευμα, μετά από δική σου επιθυμία, σε επισκέφθηκε στο γραφείο σου, στη Μητρόπολη, η _____ ηλικίας τότε 16 ετών και 8 μηνών, για να λάβει χρηματική βοήθεια ως ορφανό παιδί που ήταν, όπου της επιτέθηκες άσεμνα, δηλαδή την έσπρωξες και την ξάπλωσες στο καναπέ, πέφτοντας από πάνω της, προσπαθώντας να την φιλήσεις στο στόμα. Τι έχεις να πεις;

Απάντηση: Ουδέν ψευδέστερο."

Περαιτέρω, από την ανακριτική κατάθεση του Κατηγορούμενου, φαίνεται ότι τέθηκε σ' αυτόν όλο το πλαίσιο των ουσιωδών αναφορών της Παραπονούμενης και μπορούσε, αν επιθυμούσε, να θέσει στις ανακριτικές αρχές τη δική του εκδοχή, για να διερευνηθεί. Ελλείψει υποβάθρου, οι ανακριτικές αρχές δεν μπορούσαν να προβλέψουν τους ισχυρισμούς του Κατηγορούμενου, όπως αυτοί θα προβάλλονταν κατά την ακροαματική διαδικασία και να ενεργήσουν προς αυτήν την κατεύθυνση. Μάλιστα, δόθηκε έναυσμα στον Κατηγορούμενο, με την ερώτηση 18, εάν επιθυμούσε, να αναφέρει οτιδήποτε άλλο, για το οποίο δεν είχε ερωτηθεί, με τον Κατηγορούμενο να επαναλαμβάνει ότι δεν γνωρίζει το παραπονούμενο πρόσωπο και ότι δεν έχει κάτι άλλο να αναφέρει στις Ανακριτικές Αρχές. Σχετική, επί του θέματος, από την οποία αντλώ και καθοδήγηση, είναι η υπόθεση **Ρίκκος Ερωτοκρίτου κ.α. ν. Δημοκρατίας**¹¹. Είναι η κατάληξή μου ότι, δεν προκύπτει πλημμελής διερεύνηση της υπόθεσης. Τα δε επιμέρους ζητήματα, στα οποία ο Κατηγορούμενος αναφέρθηκε, είναι, όπως σωστά έχει επισημάνει η κ. Γιάλλουρου, περιθωριακής σημασίας, ενώ, πρέπει να αναφέρω ότι δεν εξηγείται συγκεκριμένα ποιος ήταν ο επηρεασμός της Υπεράσπισης από τη δήθεν πλημμελή έρευνα των ανακριτικών αρχών.

Αξιολόγηση της Μαρτυρίας

Εν όψει των πιο πάνω, θα προχωρήσω στην αξιολόγηση του μαρτυρικού υλικού, που τέθηκε ενώπιόν μου στα πλαίσια της ακροαματικής διαδικασίας.

Προηγουμένως, όμως, θα καταγράψω κάποια στοιχεία, που αποτελούν μη αμφισβητούμενα γεγονότα. Πρώτον, δεν έχει αμφισβητηθεί η ημερομηνία θανάτου του πατέρα της Παραπονούμενης, (06/09/81), και το γεγονός ότι εκείνον τον χρόνο η Κατηγορούμενη ήταν 16 ετών. Περαιτέρω, αποτελεί αποδεκτό γεγονός ότι ο Κατηγορούμενος εξελέγη Μητρόπολης Κιτίου το 1973, και συγκεκριμένα στις 24 Οκτωβρίου, και ότι, από την ενθρόνισή του, είναι ο ένοικος της Μητρόπολης Κιτίου μέχρι

¹¹ Ποινικές Εφέσεις Αρ. 53/2017, 64/2017, 66/2017 και 68/2017, 15/12/2017

και σήμερα. Δεν αμφισβητείται ότι η ΜΚ3 είναι η μητέρα της ΜΚ2 και η ΜΚ4 η αδελφή της ΜΚ2. Τα πιο πάνω αποτελούν και αναπόσπαστο μέρος των ευρημάτων του Δικαστηρίου.

Η αξιολόγηση της μαρτυρίας είναι έργο λεπτό και επίπονο κατά το οποίο το Δικαστήριο επιστρατεύει ως πολύτιμο βοήθημα τις αρχές αξιολόγησης που ανακύπτουν από τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η εκτίμηση της αξιοπιστίας ενός μάρτυρα δεν βασίζεται μόνο στην πειστικότητα που μεταδίδει το ύφος και ο τρόπος που αρθρώνει τη μαρτυρία του αλλά και στο περιεχόμενο της, συγκρινόμενο με το υπόλοιπο αποδεικτικό υλικό που υπάρχει στην υπόθεση ¹².

Στην υπόθεση **Munteanu v Δημοκρατίας**¹³ λέχθηκαν τα ακόλουθα:

(Ναθαναήλ, Δ): «Το έργο του Δικαστηρίου στην αναζήτηση της αλήθειας στο μέτρο βεβαίως του ανθρωπίνως δυνατού, είναι έργο περίπλοκο, περίτεχνο και ιδιαίτερα λεπτό. Η ανθρώπινη εμπειρία, την αντικειμενική συνισταμένη της οποίας εκφράζει το κάθε Δικαστήριο, διδάσκει ότι είναι απροσδιόριστα απεριορίστη η περιπτωσιολογία της ανθρώπινης έκφρασης μ' όλες τις εκφάνσεις της. Είναι γι' αυτό που ένα Δικαστήριο, ιδιαίτερος ποινικής δικαιοδοσίας, οφείλει να διυλίζει, να διηθίζει και να φιλτράρει την όλη μαρτυρία με περισσή επιμέλεια και τέτοια προσοχή έτσι ώστε αν καταλήξει σε ενοχή, αυτή να είναι συμβατή με το διαχρονικό αξίωμα και θεμέλιο στην ποινική δίκη, ότι ουδείς καταδικάζεται εκτός εάν κριθεί ένοχος πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας».

Επιπρόσθετα, στην **Κουσουλίδης v Αστυνομίας**¹⁴ (Μιχαηλίδου, Δ) αναφέρθηκε ότι η εντύπωση που προσλαμβάνει το Δικαστήριο, θετική ή αρνητική, από μάρτυρα, αποτελεί στοιχείο εξαιρετικής σημασίας για την κρίση του επί της αξιοπιστίας. Εκείνο που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, είναι η βαρύτητα που αποδίδεται στη συμπεριφορά του μάρτυρα ενώ καταθέτει στο εδώλιο, εφόσον, εξωτερικά γνωρίσματα, αν είναι δυνατόν να προσδώσουν θετικότητα στη μαρτυρία, όπως ο σταθερός λόγος ή η ηρεμία του μάρτυρα, δεν θα πρέπει

¹² Βούτουνος v. Αστυνομίας, (2008) 2 Α.Α.Δ. 71 και Ευαγγέλου v. Δημοκρατίας, (2008) 2 Α.Α.Δ. 371

¹³ (2013) 2 ΑΑΔ 459,

¹⁴ Ποιν. Έφ. 10/18, ημερ. 9/11/2018

να αποτελούν, στην απουσία επαρκούς αιτιολογίας και αιτιολόγησης, σοβαρό και αποκλειστικό λόγο αποδοχής της.

ΜΚ1

Ξεκινώντας από τον ΜΚ1, η αντεξέτασή του παρατηρώ ότι εστιάστηκε σε προσπάθεια απόδειξης ότι η διερεύνηση της Αστυνομίας ήταν πλημμελής και κυρίως στο γεγονός ότι δεν δόθηκε σημασία στη διερεύνηση του χώρου, ως ήταν κατά τον ουσιώδη προς τη διάπραξη του αδικήματος χρόνο, στη διαδικασία έρευνας για τις υποτροφίες από το Διανέλλειο Ορφανοτροφείο, αλλά και στην επίπλωση του χώρου. Παρατηρώ ότι από τον ΜΚ1 λήφθηκε κατάθεση, κατά την οποία ο Κατηγορούμενος ενημερώθηκε για το αδίκημα, που διερευνείτο εναντίον του και τέθηκαν σ' αυτόν οι ουσιώδεις πτυχές του παραπόνου. Δεν συμμερίζομαι τη θέση της Υπεράσπισης και τον σχολιασμό της περί πλημμελούς έρευνας. Ο Κατηγορούμενος παρέθεσε, μέσω της ανακριτικής του κατάθεσης, γενικές αναφορές, ως επί το πλείστο, για τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων, για τον χώρο του γραφείου του, ως ήταν τότε, ενώ του δόθηκε η ευχέρεια να αναφέρει στην Αστυνομία ό, τι επιθυμούσε, τόσο πριν την έναρξη της ανακριτικής κατάθεσης, όσο και μετά, (σχετικές οι ερωτήσεις 2 και 18). Η πάγια θέση του Κατηγορούμενου ήταν ότι δεν γνώριζε το παραπονούμενο πρόσωπο, ενώ, παρατηρώ ότι, επιμέρους, είχε ερωτηθεί για ζητήματα, που αφορούσαν την ύπαρξη καναπέ, τον οποίον ο Κατηγορούμενος δήλωσε ότι δεν θυμάται αν υπήρχε, της διαρρύθμισης του χώρου, του συστήματος θυροτηλεφώνου και ελέγχου της εισόδου και της πόρτας. Σε κάθε περίπτωση σε σχέση με το εγερθέν ζήτημα περί πλημμελούς διερεύνησης έχω αναφερθεί πιο πάνω. Οι ενέργειες του ΜΚ1, ως μέρος της ανακριτικής ομάδας, κρίνονται ως αληθείς και αξιόπιστες, περιλαμβανομένης της σύνταξης του Τεκμηρίου 1.

ΜΚ2- Παραπονούμενη

Στρέφομαι τώρα στην αξιολόγηση της Παραπονούμενης .

Θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης δεν έχουν συγκεκριμένο προφίλ¹⁵. Σημειώνω ότι το Δικαστήριο, κατά την αξιολόγηση παραπονουμένων ατόμων, δεν πρέπει να περιοριστεί στην υποκειμενική εντύπωση που αποκόμισε για την αξιοπιστία της μάρτυρος, χωρίς ταυτόχρονα να συσχετίσει, αντιπαραβάλει και διερευνήσει αντικειμενικά τις εκατέρωθεν εκδοχές και χωρίς να θέσει την εκατέρωθεν μαρτυρία στη βάση της αξιολόγησης από απόψεως περιεχομένου και ποιότητας ώστε η εντέλει αποδοχή της μαρτυρίας της να μη συναρτάται μόνο από την εξωτερική εντύπωση που προκάλεσε (**XXX v. Δημοκρατίας**¹⁶). Συνεπώς η στάση του παραπονούμενου προσώπου στο εδώλιο δεν δημιουργεί ρήγμα στην αξιοπιστία του.

Πρέπει δε να τεθεί ευθέως πως εκ της φύσης της υπόθεσης ισχύει ο κανόνας πρακτικής ο οποίος επιβάλλει στο Δικαστήριο την αναζήτηση ενισχυτικής μαρτυρίας και την αυτοπροειδοποίηση του για τους ενδεχόμενους κινδύνους να καταλήξει σε εύρημα ενοχής χωρίς την ύπαρξη τέτοιας μαρτυρίας. Δεν παραγνωρίζω ότι με τις νεοεισαχθείσες νομοθεσίες αφορούσες την εκμετάλλευση προσώπων δεν απαιτείται πλέον ενισχυτική μαρτυρία πλην όμως αυτή η αλλαγή Δικονομικής πλεύσης αφορά αδικήματα τα οποία προβλέπονται στους εν λόγω Νόμους. Συνεπώς και με δεδομένο ότι στο κατηγορητήριο

¹⁵ Καθοδήγηση μπορεί να αντληθεί και από το πιο κάτω απόσπασμα από την απόφαση **Αντωνίου v. Αστυνομίας** (2008) 2 Α.Α.Δ. 766¹⁵, το οποίο και υιοθετήθηκε στην **Σοφοκλής Σιακαλλής v. Αστυνομίας**(2010) 2 Α.Α.Δ. 146¹⁵, και στην **Λ.Κ. v. Δημοκρατίας** Ποιν. Εφ. 152/10, ημερ. 28.12.2011¹⁵:

«Οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις, επιθέσεις ή βιασμοί που εκδηλώνονται επί ανηλίκων προσώπων, αγγίζουν τόσο βαθειά την προσωπικότητα των θυμάτων ώστε να μην μπορεί να ανευρεθεί ένα συγκεκριμένο πρότυπο συμπεριφοράς από τα παραπονούμενα πρόσωπα, εφόσον διαφορετικές είναι οι αντιδράσεις ενός εκάστου ανάλογα με το ψυχισμό τους. Χωρίς προς στιγμήν να παραγνωρίζεται η πρωταρχική ανάγκη η ενώπιον του Δικαστηρίου υπόθεση να αξιολογείται στη βάση του τεκμηρίου της αθωότητας αφενός, αλλά και στην ανάγκη θεμελίωσης των κατηγοριών πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας αφετέρου, πρέπει και το Δικαστήριο να είναι δεκτικό στην ολοένα και πλέον αποδεκτή και συγκλίνουσα θέση, ότι τα θύματα των σεξουαλικών επιθέσεων βιώνουν μια πληθώρα ψυχολογικών μετατραυματικών εμπειριών που αναμφίβολα επηρεάζουν και την δυνατότητα τους να υποβάλουν άμεσα το παράπονο τους, αλλά και τη δυνατότητα τους να λειτουργούν και να αντιδρούν πάντοτε κατά τρόπο που εκλογικευμένα θα θεωρείτο αναμενόμενος».

¹⁶ Π.Ε. 177/2017, 20/12/2018

το εκδικαζόμενο στην παρούσα αδίκημα σεξουαλικής φύσης θεμελιώθηκε μόνο σε άρθρο του Ποινικού Κώδικα, εκλαμβάνω ότι ισχύει ο κανόνας πρακτικής αφού, όπως διευκρινίστηκε στην υπόθεση **Σ.Σ. κ.ά. ν. Δημοκρατίας**¹⁷, ότι «... παραμένει ο κανόνας πρακτικής για αναζήτηση ενίσχυσης της μαρτυρίας των παραπονουμένων όταν οι κατηγορίες για σεξουαλικά αδικήματα στηρίζονται στον Ποινικό Κώδικα ...»

Ως προς τη μέθοδο αξιολόγησης σε υποθέσεις στις οποίες τυγχάνει εφαρμογής ο ως άνω κανόνας πρακτικής έθεσα υπόψιν τα κατωτέρω λεχθέντα επίσης στην προαναφερθείσα υπόθεση **Σ.Σ. κ.ά. ν. Δημοκρατίας**¹⁸:

«Κατά την «πατροπαράδοτη προσέγγιση» εξετάζοταν σε πρώτο στάδιο η αξιοπιστία του μάρτυρα και αναζητείτο ενισχυτική μαρτυρία μόνο όταν ο μάρτυρας εκρίνετο κατ' αρχήν αξιόπιστος (βλ. **Παρμαξής ν. Δημοκρατίας (1997) 2 AAD 224**). Κατά την νεότερη «ορθολογιστική προσέγγιση» δεν υπάρχει λογικό έρεισμα στον κατατεμαχισμό της μαρτυρίας για σκοπούς αξιολόγησης της αξιοπιστίας οποιουδήποτε μάρτυρα και η μαρτυρία πρέπει να κρίνεται ως ενιαίο σύνολο (**Τσοουλιάς (ανωτέρω)** και **Attorney General of Hong Kong ν. Wong Mukping [1987] All ER488**). Δεν πρόκειται για διαφορά ουσίας αλλά προσέγγισης. Ένας εμφανώς αναξιόπιστος μάρτυρας δεν μπορεί να τύχει ενίσχυσης αλλά η ορθολογιστική αντιμετώπιση του θέματος επιβάλλει να εξετάζεται πρώτα κατά πόσο υπάρχει ενισχυτική μαρτυρία, πριν το δικαστήριο προχωρήσει στην τελική κρίση της αξιοπιστίας της ύποπτης μαρτυρίας (**Ρόπας (ανωτέρω), Τεβλετιάν ν. Αστυνομίας (2006) 2 AAD 512**). Εν προκειμένω, το Κακουργιοδικείο δεν ακολούθησε ούτε τον παραδοσιακό, μήτε τον ενιαίο τρόπο προσέγγισης. Δεν εκτίμησε σε πρώτο στάδιο την αξιοπιστία του Μ.Κ.7 κατά την «πατροπαράδοτη προσέγγιση», αλλά ούτε αξιολόγησε τη μαρτυρία αυτή κατά τρόπο ενιαίο, λαμβάνοντας υπόψη κατά πόσο υπάρχει ενισχυτική μαρτυρία, κατά την «ορθολογιστική προσέγγιση»

Έχοντας υπόψιν τα πιο πάνω και ιδίως το ότι η Παραπονούμενη στην παρούσα είναι η ουσιωδέστερη μάρτυρας στην υπόθεση αναφέρω ευθέως ότι την παρακολούθησα με μεγάλη προσοχή και εξέτασα την μαρτυρία της εξονυχιστικά.

Πριν από οτιδήποτε άλλο όμως θα πρέπει να σημειώσω ότι ένα ουσιώδες μέρος της μαρτυρίας της, το οποίο αφορά την προσωπική, την οικογενειακή και την οικονομική της

¹⁷ Ποιν. Έφ.147/16 κ.ά., ημερ. 20.11.19

¹⁸ Ποιν. Έφ.147/16 κ.ά., ημερ. 20.11.19

κατάσταση δεν αμφισβητήθηκαν από την Υπεράσπιση, Συγκεκριμένα δεν αμφισβητήθηκε ότι η Παραπονούμενη ήταν μέλος τετραμελούς οικογένειας που έχασε τον πατέρα της σε ηλικία 16 ετών, το 1981 και την συντήρηση της οικογένειας ανέλαβε η μητέρα της που εργαζόταν ως ράφτρια από το σπίτι τους. Ούτε και αμφισβητήθηκε ότι μετά την απώλεια του πατέρα η οικονομική κατάσταση της οικογένειας της Παραπονούμενης ήταν δύσκολη. Περαιτέρω δεν αμφισβητήθηκε η γνωριμία της οικογένειας της Παραπονούμενης με τον Θεμιστοκλέους, ως γείτονα τους. Επιπρόσθετα αποτελεί κοινό υπόβαθρο ότι ο Θεμιστοκλέους ήταν επίτροπος του Μητροπολιτικού Ναού Σωτήρος στην Λάρνακα.

Έχοντας παρακολουθήσει με ιδιαίτερη προσοχή την Παραπονούμενη καταλήγω χωρίς δισταγμό ότι ήταν μάρτυρας της αλήθειας. Η μαρτυρία της, δεν κλονίστηκε σε κανένα από τα βασικά της σημεία και αναφορές και είχε την ποιότητα και την λεπτομέρεια που αναμένετο επι όλων των ουσιωδών πτυχών της.

Πριν όμως αναφερθώ στην αντεξέταση πρέπει πρώτα να τονίσω τα σημεία στα οποία η αντεξέταση τήρησε σιγή. Αρχικά η Παραπονούμενη δεν αντεξετάστηκε σε σχέση με την αναφορά της ότι η διευθέτηση των επόμενων της πρώτης συναντήσεων της με τον Μητροπολίτη γινόταν τηλεφωνικώς μέσω της μητέρας της μετά από τηλεφωνήματα του Μητροπολίτη. Περαιτέρω η Παραπονούμενη δεν αντεξετάστηκε σε σχέση με την κατάσταση αναστάτωσης στην οποία περιήλθε μετά το επίδικο συμβάν και στα όσα περιέγραψε ότι ακολούθησαν. Προκύπτει μέσα από την Ακροαματική διαδικασία ότι, παρά μια γενικά αιωρούμενη άρνηση του Κατηγορουμένου για την επίδικη καταγγελία η ΜΚ2 δεν αμφισβητήθηκε έντονα επί των λεγομένων της ως θα αναμένετο.

Ούτε και αντεξετάστηκε σε σχέση με την περιγραφή του χώρου του γραφείου του Μητροπολίτη ως ήταν διαμορφωμένο κατά τον επίδικο χρόνο. Μάλιστα στην πορεία της παρουσίασης της μαρτυρίας της Υπεράσπισης διαφάνηκε ότι με την εν λόγω περιγραφή, που η Παραπονούμενη έκανε, της διαμόρφωσης του χώρου, δηλαδή της τοποθέτησης

του γραφείου και των επίπλων ήταν ορθή. Οι αμφισβητήσεις της Υπεράσπισης εστιάστηκαν στο χρώμα του καναπέ, στην ύπαρξη ή μη συστήματος απομακρυσμένου ελέγχου της πόρτας του Μητροπολίτη και στο εάν υπήρχε χώρισμα στον τοίχο. Παρεμβάλλεται εδώ ότι αποτέλεσε ισχυρισμό της Υπεράσπισης ότι η Παραπονούμενη καθοδηγήθηκε στη μαρτυρία της επι τούτων των στοιχείων από άλλη γυναίκα, η όποια κατήγγειλε τον Μητροπολίτη για περιστατικό βιασμού μία δεκαετία αργότερα του επίδικου χρόνου, που εξετάζεται στην παρούσα υπόθεση. Κατά τη θέση, δε, της ίδιας της Υπεράσπισης ο χώρος του γραφείου του Μητροπολίτη ήταν, κατά την καταγγελία του συμβάντος του βιασμού, διαφορετικός, συνεπώς η παράλειψη αντεξέτασης της Παραπονούμενης, σε σχέση με τη διαμόρφωση του γραφείου, εξουδετερώνει τη θέση της Υπεράσπισης για επιτηδευμένη καταγγελία εναντίον του Μητροπολίτη, καθοδηγούμενη από την άλλη γυναίκα, αφού εκείνη η γυναίκα, κατά την θέση της Υπεράσπισης δεν γνώριζε τη διαρρύθμιση του γραφείου κατά τον χρόνο που η Παραπονούμενη τοποθέτησε το συμβάν. Συνεπώς ένεκα αυτής της διαπιστώσεως καταρρέει η εισηγήση της Υπεράσπισης ότι η Παραπονούμενη «*δασκαλεύτηκε*» σε σχέση με το χρώμα του καναπέ και την ύπαρξη του συστήματος απομακρυσμένου ελέγχου της πόρτας από άλλη γυναίκα που κατήγγειλε τον Μητροπολίτη αφού με την ίδια λογική η ίδια «*δασκάλα*» της Παραπονούμενης θα υποδείκνυε σε αυτή την σημερινή κατάσταση του χώρου και όχι την πρωθύστερη στη οποία η Παραπονούμενη αναφέρθηκε.

Σε κάθε περίπτωση σε ότι αφορά το χρώμα του καναπέ, θεωρώ ότι η Υπεράσπιση προσπάθησε ανεπιτυχώς να το αναγάγει σε μείζον. Στο φωτογραφικό υλικό που κατατέθηκε (και ουδέποτε υποδείχθηκε στην Παραπονούμενη για να σχολιάσει), θα αναφερθώ πιο κάτω. Το χρώμα του καναπέ αν και αποτελεί ασήμαντη λεπτομέρεια φάνηκε από την έντονη περιγραφή της Παραπονούμενης ότι αποτελούσε εικόνα χαραγμένη στην μνήμη της για το περιστατικό που τόσο έντονα βίωσε. Συνακόλουθα πιστεύω ότι η αναφορά της Παραπονούμενης σε βυσινοκόκκινο καναπέ πάνω στον οποίο δέκτηκε την επίθεση που περιέγραψε από τον Κατηγορούμενο είναι ορθή.

Σε ότι αφορά το σύστημα απομακρυσμένου ελέγχου ομοίως θεωρώ την θέση της μάρτυρος ορθή ως στοιχείο που καταγράφηκε σε μια έντονα βιωματική εμπειρία που τη στιγμάτισε και «περνά από μπροστά της σαν ταινία» ως ανέφερε χαρακτηριστικά. Το σύστημα ελέγχου της πόρτας ήταν ουσιώδες στοιχείο στην μαρτυρία της καθότι αφορούσε την προσπάθεια της για διαφυγή μετά το επίδικο συμβάν.

Τέλος οφείλω να αναφερθώ στην εισδοχή στον τοίχο, πίσω από την καρέκλα του γραφείου του Κατηγορούμενου, που τόσο έντονα η Υπεράσπιση προώθησε ως στοιχείο της αναξιοπιστίας της Παραπονούμενης . Προσεχτική μελέτη των πρακτικών καταδεικνύει ότι η Παραπονούμενη δεν τοποθετεί πόρτα ή εισδοχή ή χώρισμα στον τοίχο πίσω από την καρέκλα του γραφείου του Μητροπολίτη. Η ακόλουθη περικοπή είναι σχετική:

Ε. Θυμάστε όνομα;

Α. Όχι, δεν άκουσα όνομα απλώς συνόδευσε με η ίδια στο γραφείο του, μπήκε μαζί μας στο γραφείο και θυμούμαι όταν καθόταν εις το γραφείο του ο κατηγορούμενος, πέρασε από πίσω της καρέκλας του και βγήκε σε μια πόρτα άλλη. Θυμούμαι το ολοκάθαρα. Στην πρώτη συνάντηση μιλούμε.

Ε. Πέρασε από πίσω της καρέκλας του; Ποιας καρέκλας του;

Α. Του γραφείου που κάθετουν, υπήρχε περιθώριο από τον τοίχο.

Ε. Δηλαδή πίσω από το γραφείο του είχε άλλη πόρτα;

*Α. **Όχι, πέρασε πίσω από το γραφείο, διέσχισε, πέρασε και δίπλα είχε άλλη πόρτα και βγήκε.***

Συνεπώς είναι σαφές ότι η Παραπονούμενη ομιλεί για άλλη πόρτα που βρισκόταν στον χώρο πέραν της κύριας πόρτας εισόδου του γραφείου του Μητροπολίτη. Παρεμβάλλεται εδώ ότι η Υπεράσπιση δέχεται ότι υπήρχε πόρτα στο γραφείο του Μητροπολίτη πέραν της κύριας πόρτας εισόδου, την οποία ο Κατηγορούμενος τοποθέτησε στο 1/3 του τοίχου (ως ήταν κατασκευασμένος τότε) και ο ΜΥ2 στο μέσο του τοίχου.

Περαιτέρω σε ότι αφορά το ζήτημα της ύπαρξης ή όχι κήπου έξω από την Μητρόπολη, αν και διαπιστώνω ότι αποτελεί επουσιώδη λεπτομέρεια, οφείλω να τονίσω ότι η

μαρτυρία από πλευρά της Υπεράσπισης θέτει ότι κατά τον επίδικο χρόνο υπήρχε μια κληματαριά και μανταρινιές στον περιβάλλοντα της Μητρόπολης χώρο. Έχοντας τούτα υπόψη και το γεγονός ότι δεν ζητήθηκε από την Παραπονούμενη να δώσει εξηγήσεις σε σχέση με την χρήση της λέξης «κήπος» θα συμφωνήσω με την τοποθέτηση της ευπαίδευτης συνηγόρου της Κατηγορούσας Αρχής ότι τι εστί κήπος είναι για τον καθένα ζήτημα υποκειμενικό.

Περαιτέρω η Παραπονούμενη γνώριζε και αναφέρθηκε από το στάδιο της κατάθεσής της σε συγκεκριμένο ταξίδι του Μητροπολίτη στην Ελβετία κατά την διάρκεια του οποίου ο Κατηγορούμενος δεν έφερε τα ράσα του αλλά πολιτική περιβολή. Παρεμβάλλεται εδώ ότι η Υπεράσπιση αποδέχεται ότι ο Κατηγορούμενος ταξίδεψε στην Ελβετία κοντα στο επίδικο χρονικό διάστημα και ότι σε εκείνο το ταξίδι , ακολουθώντας την ενδυμασία των Καθολικών ιερέων, δεν έφερε τα ράσα του αλλά κουστούμι. Δεν υπάρχει άλλη εξήγηση αυτή η λεπτομέρεια να ήταν σε γνώση της Παραπονουμένης, πέραν αυτής που η ίδια έδωσε, να της λέχθηκε και να της υποδείχθηκε από τον ίδιο τον Μητροπολίτη.

Όσον αφορά την αντιπαραβολή των θέσεων της μάρτυρος με το δημοσίευμα στην εφημερίδα "Πολίτης", που η Υπεράσπιση κατέθεσε ως Τεκμήριο προς Αναγνώριση στη διαδικασία, αυτά, δεν μπορούν να ληφθούν υπ' όψιν, καθότι το εν λόγω δημοσίευμα ουδέποτε κατέστη κανονικό Τεκμήριο στη διαδικασία. Είναι καλά γνωστό ότι ένα έγγραφο που παρουσιάζεται για σκοπούς αναγνώρισης και όχι κανονικά ως τεκμήριο, δεν αποτελεί μαρτυρία¹⁹. Η μαρτυρία αυτή καταγράφεται αλλά παραμένει ανενεργή, μέχρις ότου υπάρξει αναγνώριση και κατάθεση του εγγράφου από το πρόσωπο που το υπέγραψε ή το είχε στην κατοχή του για να καταστεί πλέον κανονικό τεκμήριο και η μαρτυρία που έχει προκύψει από τις απαντήσεις που έχουν δοθεί ως προς το περιεχόμενό του, να καταστεί ενεργή. Από την άλλη, ανεξαρτήτως της πιο πάνω μου αναφοράς, πρέπει να πω ότι η ίδια η Παραπονούμενη , ενόσω βρισκόταν στο εδώλιο και αντεξεταζόταν, δήλωσε, ευθέως, ότι είχε εντοπίσει ανακρίβειες στη δημοσιογραφική

¹⁹**Lefkaritis Bros Ltd v. Tanya Shipping Office** (1987) 1 C.L.R. 47, **Demeco Co. v. Beckhoff** (1988) 1 C.L.R. 82

κάλυψη, τις οποίες όμως δεν έλαβε υπόψη της, επικεντρωμένη στην κατάθεσή της, ως τον πυρήνα της μαρτυρίας της.

Πρέπει να αναφέρω ότι η μοναδική αδυναμία στην μαρτυρία της ήταν ο ακριβής προσδιορισμός του χρόνου του καταγγελλθέντος συμβάντος. Δεν θεωρώ όμως ότι η εν λόγω διαπίστωση πλήττει την αξιοπιστία της αφού τοποθέτησε χρονικά τις συναντήσεις της με τον Κατηγορούμενο τους μήνες που ακολούθησαν της κοίμησης του πατρός της, ήτοι μετά την 6/9/1981. Δεν αναμενόταν να έχει διατηρήσει ημερολόγιο με τις ακριβείς ημερομηνίες. Ούτε και αναμενόταν να γνώριζε επακριβώς τις λεπτομέρειες για την οικονομική στήριξη που δινόταν στα ορφανά από την Μητρόπολη και εάν δινόταν απ'ευθείας από τον Μητροπολίτη ή μέσω της επιτροπής του Διανέλλειου Ορφανοτροφείου, της οποίας προέδρευε , ως το Τεκμήριο 30 αποκαλύπτει.

Δεν παραγνωρίζω ότι η Υπεράσπιση προσεγγίζει την μαρτυρία της Παραπονούμενης μικροσκοπικά, επικεντρωμένη σε επιμέρους και επουσιώδεις αναφορές, όπως το χρώμα του καναπέ, το σύστημα ελέγχου της πόρτας και εάν υπήρχε ή όχι χαράδρα στον τοίχο, όλα ζητήματα στα οποία πιο πάνω αναφέρομαι.

Έχοντας όμως ακούσει με μεγάλη προσοχή την Παραπονούμενη κατά την ένορκη της μαρτυρία και την επαναλαμβανόμενη, σταθερή αναφορά και περιγραφή του επίμαχου συμβάντος σε συνδυασμό με τα αναφερόμενα στην κατάθεση της στην Αστυνομία το ουσιώδες μέρος της οποίας έχω πιο πάνω παραθέσει, ομολογώ ότι εντυπωσιάζει θετικά τόσο ένεκα της λεπτομέρειας όσο και ένεκα της παραστατικότητας, η οποία συνιστά την ισχυρότερη ένδειξη ότι αφορά βιωματική εμπειρία και όχι φανταστική.

Περαιτέρω πρέπει να λεχθεί ότι δεν έχει καταδειχθεί έστω και ακροθιγώς οποιοδήποτε αλλότριο κίνητρο για την καταγγελία του συμβάντος. Η αναφορά περί καταχώρησης αγωγής από την Παραπονούμενη εναντίον του Κατηγορούμενου και της διεκδίκησης αποζημιώσεως δεν καταδεικνύουν οικονομικό κίνητρο για την κατασκευή του συμβάντος,

ως η Υπεράσπιση θέτει.

Σε ότι αφορά την πολύ μεγάλη καθυστέρηση στη υποβολή της καταγγελίας από τη Παραπονούμενη, πέραν των όσων ανωτέρω αναφέρονται σε σχέση με το ζήτημα της διεξαγωγής δίκαιης δίκης, έχω μελετήσει την μαρτυρία της Παραπονούμενης με γνώμονα την εμπειρία της ζωής αλλά και την ιδιαιτερότητα της υπό εξέταση περίπτωσης.

Η Υπεράσπιση έθεσε ότι το φυσιολογικό, το αναμενόμενο υπό τας περιστάσεις ήταν η καταγγελία του συμβάντος στην Αστυνομία. Η Παραπονούμενη ανέφερε ότι δεν σκέφτηκε καν κατά τον χρόνο του συμβάντος την καταγγελία. Σκέψεις προς τούτο έκανε η αδελφή και ο γαμπρός της για μικρό χρονικό διάστημα, οι οποίοι μάλιστα προσπάθησαν να παγιδεύσουν τον Μητροπολίτη. Η κα Γιάλλουρου, στην Γραπτή της αγόρευση εστιάζεται στο πρόσωπο του Κατηγορούμενου και στην θέση ισχύος που είχε και ερωτεί *«Ποιο παιδί 16 ετών, ποια φτωχή ράφτρια θα προχωρούσε σε καταγγελία αυτού του ανθρώπου; Αλλά και αργότερα ποια γυναίκα μόνη της θα το έκανε; Καμιά!»* Η Παραπονούμενη εξήγησε πως αισθανόταν πολύ μικρή και ασήμαντη μπροστά στον Κατηγορούμενο ο οποίος πέραν της αρχιερατικής του ιδιότητας είχε έντονη κοινωνική δράση και απήχηση. Η θέση της είναι απόλυτα αποδεκτή ενώ τολμώ να πω ότι η θέση της Υπεράσπισης ότι η καταγγελία του συμβάντος ήταν η μοναδική λογική οδός παραβλέπει την πραγματικότητα και δη τη Κυπριακή πραγματικότητα ως προκύπτει από την ιστορική αναδρομή του ρόλου και της ισχύος της εκκλησίας γενικότερα αλλά και του προσώπου του συγκεκριμένου Μητροπολίτη ειδικότερα.

Ας μην λησμονείται ότι η Εκκλησία της Κύπρου ήταν και παραμένει κραταιή. Ιστορικά γεγονότα όπως η εκλογή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου ΙΙΙ στον Προεδρικό θώκο τον Δεκέμβριο του 1959 και ακολούθως τον Φεβρουάριο του 1968 με καταγραφή υπέρ του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου ποσοστού 95,45% αποτελούν ισχυρές ενδείξεις περί τούτου (ενδεχομένως ενός ανεπανάληπτου ιστορικά φαινομένου της σύγχρονης παγκόσμιας Ιστορίας σε Δημοκρατική χώρα). Η αδιάλειπτη παραμονή του εκκλησιαστικού ηγέτη της

Κύπρου στον πολιτικό στίβο για μακράν περίοδο και η αδιαμφισβήτητη αποδοχή του ως την κορυφαία ηγετική φυσιογνωμία της εποχής καταδεικνύει την σημαντικότητα της αρχιεροσύνης στην Κύπρο από την γέννηση του ανεξάρτητου κράτους. Αυτά τα λίγα ως γενικά για το ρόλο της εκκλησίας στην Κύπρο που επεκτείνεται πέραν της πνευματικής καθοδήγησης του ποιμνίου των πιστών και στα της πολιτείας.

Οφείλω όμως να αναφερθώ στο πρόσωπο του Κατηγορουμένου ειδικότερα. Ο Κατηγορούμενος, με βάση την ενώπιον μου μαρτυρία εξελέγη Μητροπολίτης χωρίς ανθυποψήφιο το 1973 σε ηλικία 34 ετών. Δεν ήταν ένας απλός κληρικός, αλλά Αρχιερέας, υποταγμένος στους Ιερούς Αρχιερατικούς Κανόνες που επιβάλλουν όρκο αγαμίας. Πως είναι δυνατό να θεωρείται φυσιολογικό μια ανήλικη φτωχή μαθήτρια να μπορεί αβασάνιστα να προχωρήσει σε καταγγελία ενός Αρχιερέα για άσεμνη επίθεση; Ακόμα και 40 χρόνια μετά, σκάνδαλο αυτού του είδους θα ταλάνιζε την εκκλησία, πόσο μάλλον τότε. Αλλά και μετέπειτα, στην πορεία του χρόνου φάνηκε μέσα από την μαρτυρία της Παραπονούμενης ότι αναφερόταν στο συμβάν χωρίς όμως να λαμβάνει ακόμα και από τα άτομα που φαινομενικά την πίστευαν δύναμη ή έναυσμα για να το καταγγείλει. Η ακόλουθη περικοπή από την αντεξέταση της ΜΚ2 είναι χρήσιμη και την παραθέτω αυτούσια.

Α.Για εμένα κύριε Πική θα το ξαναπώ, όσα ήρτα χτες και σήμερα να πω είναι η πάσα αλήθεια και να σας πω και κάτι άλλο, ότι ό,τι είπα εδώ κυρία Πρόεδρε με ούλλην μου την εντιμότητα και την αξιοπρέπεια, είπα σας το και χτες δαμέ ότι δεν τα είπα μόνο δαμέ. Όταν πήγα κάποτε και πήγα αρκετές φορές, όχι κάποτε, στην Ελλάδα σε ένα προσκύνημα, ήβρα έναν Πάτερ και του είπα την ιστορία τούτην. Ο άνθρωπος είπε μου «Δεν πειράζει παιδί μου, δώσ' του άφεση αμαρτιών». Όταν πήγαμε προσκύνημα γιατί μας αρέσκαν οι εκδρομές που ήταν μικρός ο γιος μου και πηγαίναμε με τον άνδρα μου, το είπα σε έναν άλλον Πάτερ τούτο και η απάντηση που έλαβα ήταν «Είσαι κατά το ήμισυ ευλογημένη». Δηλαδή αν ολοκλήρωνε την πράξη του θα ήμουν φουλ ευλογημένη και λεν μου ότι τούτα στάθηκα και είπα τα σε τόσο κόσμο και ψεύδομαι; Μέχρι τώρα σε τούντην ηλικία έζησα αξιοπρεπώς και με

περηφάνια, δεν ήρθα δαμέ να πετάξω τούντα χρόνια που έζησα και δεν δίνω σε κανέναν δικαίωμα.

Περαιτέρω υπάρχει αδιαμφισβήτητη ιστορική μαρτυρία ότι στην πορεία του χρόνου και πολύ κοντά στο επίδικο συμβάν ο Κατηγορούμενος αποθεώθηκε από τους Κύπριους όταν αφέθηκε ελεύθερος αφότου συνελήφθηκε από τις κατοχικές δυνάμεις και κρατήθηκε για περίοδο 13 ημερών μαζί με τον τότε Αρχιμανδρίτη Γεώργιο. Το Τεκμήριο 25, φύλλον της Εφημερίδας **Αγών** της 31/7/1989 χαρακτηρίζει τον Μητροπολίτη ως *φλογερό και ηρωικό*. Η δε φωτογραφία, Τεκμήριο 24α που κατέθεσε ο Κατηγορούμενος ενόσω έδινε μαρτυρία δείχνει τον Κατηγορούμενο από ύψος να χαιρετά την λαοθάλασσα που είχε μαζευτεί έξω από την Μητρόπολη ενώ η εφημερίδα ο **Αγων** (Τεκμήριο 25) αποκαλύπτει ότι ενθουσιώδους υποδοχής έτυχε και στην Λευκωσία πριν την μετάβαση του στην Μητρόπολη Κιτίου. Το άρθρο χαρακτηριστικά αναφέρει ότι *«ο αγωνιστής Μητροπολίτης Κιτίου κ.Χρυσόστομος χαιρέτησε την κοσμοπλημμύρα που μαζεύτηκε στο αρχηγείο της Αστυνομίας στη Λευκωσία για να τον υποδεχθεί μετά την απελευθέρωσή του....Από νωρίς το Αρχηγείο και μετά τη ανακοίνωση στο ραδιόφωνο ότι επίκειται η απελευθέρωση των αγωνιστών ιερωμένων άρχισε να μαζεύεται στον χώρο εκεί κόσμος κρατώντας ελληνικές και κυπριακές σημαίες. Στην εμφάνιση του αυτοκινήτου που μετέφερε τον Μητροπολίτη ο κόσμος άρχισε να φωνάζει Άξιος, άξιος. Μόλις ο Μητροπολίτης πάτησε το πόδι του στον έδαφος ο κόσμος σχημάτισε αδιαχώρητο γύρω του και άλλοι του έσφιγγαν το χέρι και έκλαιγαν από χαρά και συγκίνηση και άλλοι τον αγκάλιαζαν και τον φιλούσαν»* Δηλαδή πέραν της δύναμης και της εξουσίας που προσέδιδε το ράσο και το αρχιερατικό του χρίσμα ο Μητροπολίτης κατέστη στο πέρασμα του χρόνου ένας σύγχρονος ήρωας, άξιος αγωνιστής που με τον πατριωτισμό του **«Γονάτισε τον Απίλα»**, ως χαρακτηριστικά το πανό που απεικονίζεται στην φωτογραφία Τεκμήριο 24β αναφέρει. Το προφίλ του Κατηγορούμενου ως ήταν και ως διαμορφώθηκε στο άμεσο του επίδικου συμβάντος χρόνο δεν αφήνει περιθώριο επιχειρηματολογίας ότι η καταγγελία του Κατηγορούμενου από μια φτωχή ορφανή κοπέλα ήταν «το πιο φυσιολογικό» ως από την Υπεράσπιση της υποβλήθηκε.

Πέραν τούτων κρίνονται ως απόλυτα λογικές και αποδεκτές οι θέσεις της Παραπονούμενης ότι η ενεργοποίηση του κινήματος Metoo έδωσε την ώθηση και την δύναμη στην Παραπονούμενη να καταγγείλει το συμβάν, απόφαση που ενισχύθηκε πλήρως από την καταγγελία που προηγήθηκε της δικής της για βιασμό εναντίον του ίδιου ιερωμένου.

Με αυτές τις επισημάνσεις η μαρτυρία της Παραπονούμενης σε σχέση με την καθυστέρηση στην υποβολή του παραπόνου κρίνεται απόλυτα αιτιολογημένη και τα όσα ανέφερε σε σχέση με το επίδικο συμβάν καθίστανται και ευρήματα του Δικαστηρίου.

ΜΚ3 και ΜΚ4

Βλέποντας τις **ΜΚ3 και ΜΚ4** μητέρα και αδελφή της ΜΚ2 αντίστοιχα να καταθέτουν είχα συνεχώς κατά νου τον κίνδυνο η μαρτυρία και οι τοποθετήσεις τους, να επηρεάζονται από την επιθυμία τους να βοηθήσουν την Παραπονούμενη.

Εξετάζοντας και αντιπαραβάλλοντας το περιεχόμενο της μαρτυρίας τους, κρίνω πως τόσο η διάθεση τους όσο και ουσία της μαρτυρίας τους ήταν τέτοια που έδιδαν την εντύπωση προσώπων που δεν προσήλθαν με πρόθεση να συσκοτίσουν την πραγματικότητα, αλλά να καταθέσουν τα γεγονότα που οι ίδιες βίωσαν. Οι απαντήσεις τους χαρακτηρίζονταν από αμεσότητα και φυσικότητα.

ΜΚ3

Η ΜΚ3, μητέρα της Παραπονούμενης, έδωσε την εντύπωση ενός απλού ανθρώπου και σε γενικές γραμμές, η εντύπωση, που άφησε στο Δικαστήριο, ήταν πολύ καλή. Ήταν απλή και αυθόρμητη στις αναφορές της, χωρίς την ένδειξη, σε κανένα στάδιο, ότι εκφραζόταν με υπερβολή. Εντόπισα ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της μαρτυρίας της,

απευθυνόταν προς το Δικαστήριο και ήταν επικεντρωμένη στο να εξιστορήσει τα γεγονότα, όπως η ίδια τα θυμόταν και τα είχε αντιληφθεί. Δεν απέφυγε να απαντήσει σε ερωτήσεις της αντεξέτασης, ούτε και προσπάθησε ή φαινόταν να την ανησυχούσε η οποιαδήποτε αναφορά σε σχέση με την ταύτιση της μαρτυρίας της με τη μαρτυρία της Παραπονούμενης .

Ο πρώτος και κυριότερος πυλώνας της μικροσκοπικής αντεξέτασης που της έγινε ήταν, αφορούσε επι μέρους σημεία της μαρτυρίας της αφήνοντας όμως ανέγγιχτη την ουσία. Συγκεκριμένα, η αντεξέταση εστιάστηκε στον αριθμό των επισκέψεων της θυγατέρας της στο γραφείο του Μητροπολίτη, (αφού στην κατάθεσή της δεν αναφερόταν σε αριθμό, ενώ, κατά την ένορκή της μαρτυρία, προσδιόρισε τις επισκέψεις της Παραπονούμενης σε πέντε φορές). Περαιτέρω, η αντεξέταση εστιάστηκε στο ζήτημα της πληροφόρησης της μάρτυρος, σε σχέση με το βοήθημα, που δινόταν από τη Μητρόπολη, από τον Θεμιστοκλέους. Άστοχα, ομολογουμένως, η αντεξέτασή της επικεντρώθηκε, πρώτον, στο σημείο της διόρθωσης της κατάθεσής της, Τεκμήριο 8 και δεύτερον στους λόγους για τους οποίους δεν έλαβε μέτρα μετά από τις συναντήσεις και τις αναφορές της Παραπονούμενης ότι αισθανόταν άσχημα.

Σε ότι αφορά την διόρθωση στην κατάθεσή της, Τεκμήριο 8, εκεί η μάρτυρας ανέφερε ότι: *"Αφού ο Θεμιστοκλέους ήταν μέλος της εκκλησιαστικής επιτροπής της Μητρόπολης Κιτίου, μου πρότεινε, μετά τον θάνατο του άνδρα μου, να αποταθούμε, σαν οικογένεια, στον Μητροπολίτη Κιτίου, για να λάβουν τα παιδιά μου κάποιο βοήθημα ως ορφανά"*. Κατά την κυρίως εξέταση, διευκρίνισε ότι η αναφορά της στα παιδιά της αφορούσε μόνο την Παραπονούμενη, το μόνο παιδί της που, κατά τον θάνατο του συζύγου της, ήταν ανήλικο. Η αντεξέταση επέμεινε επί του σημείου τούτου, χωρίς όμως να καταφέρει να πλήξει την αξιοπιστία της μάρτυρος. Σε κάθε περίπτωση η εν λόγω αναφορά της δεν θεωρώ ότι δημιουργεί ρήγμα στην εξιστόρηση των γεγονότων από την ίδια, αφού, στο ίδιο Τεκμήριο 8, αναφέρει ότι, εν τέλει, έστειλε την Παραπονούμενη , για να πάει στον Μητροπολίτη, με σκοπό να λάβει το επίμαχο βοήθημα.

Όμως όλα τα πιο πάνω στοιχεία αφορούν επουσιώδεις πτυχές της μαρτυρίας της.

Η μάρτυρας, αναφέρθηκε σε τρία ουσιώδη στοιχεία επί των οποίων η μαρτυρία της δεν τέθηκε υπό αμφισβήτηση. Πρώτον, το γεγονός ότι ο Μητροπολίτης τηλεφώνουσε ο ίδιος, προσωπικά, σε εκείνη, για τη διευθέτηση των επόμενων της πρώτης συνάντησης ραντεβού με την Παραπονούμενη και δεύτερον το γεγονός ότι οι επισκέψεις στη Μητρόπολη γίνονταν απόγευμα Σαββάτου. Τρίτον, το γεγονός ότι η Παραπονούμενη, μετά την τελευταία της συνάντηση με τον Μητροπολίτη, μετέβηκε στο σπίτι σε κατάσταση υστερίας και αναγκάστηκε η αρωγή γιατρού και ηρεμιστικής ένεσης, για να συνέλθει. Αυτές οι αναφορές της έμειναν, στην ουσία, αναντίλεκτες, πέραν μίας γενικής υποβολής ότι όλα όσα ισχυρίζεται δεν συνέβησαν, που έγινε στο τέλος της αντεξέτασής της. Καμία άλλη ερώτηση δεν τέθηκε προς αμφισβήτηση των τριών αυτών ουσιαστικών της θέσεων όπως θα αναμενέτο. Ομοίως θα αναμένετο να αμφισβητηθεί έντονα, η αναφορά της σε μεταγενέστερο της τελευταίας συνάντησης τηλεφώνημα του Μητροπολίτη και την τοποθέτησή της ότι, εάν ξαναενοχλούσε τη θυγατέρα της, θα τον κατήγγειλε (θα τον έβαλλε να τον ξιουρίσουν), ως η ίδια ανέφερε κατά την ένορκή της μαρτυρία.

Σε ότι αφορά τον δεύτερο πυλώνα της αντεξέτασης, εδώ η Υπεράσπιση έθεσε ότι θα αναμενόταν, από τη ΜΚ3, να συνόδευε τη θυγατέρα της στις επόμενες συναντήσεις, μετά την αναφορά της κόρης της ότι αισθανόταν άβολα στην παρουσία του Μητροπολίτη. Η απάντηση της μάρτυρος, επί του σημείου, ήταν αποστομωτική. Είμαι της άποψης ότι είναι καλύτερα να παρατεθεί αυτούσια η αναφορά της μάρτυρος:

- "Ε. *Καλά, έρχετον η κόρη σας και λαλεί σας την τρίτη φορά και την τέταρτη φορά λέτε μας κάτι δεν μου αρέσκει και ήταν συμμαζεμένη και λέτε ότι η κόρη σας ήταν έτσι διότι δεν εμίλαν πολλά κτλ... γιατί δεν είπατε της κόρης σας να σε συνοδεύσω εγώ κόρη μου την επόμενη φορά που εν να πάεις να συναντήσεις τον δεσπότη, να έρτω και εγώ μαζί σου;*
- Α. *Δεν το πήρα απαραίτητο διότι υποτίθεται ότι την έστελλα σε έναν ιερωμένο και λέω σου το ξανά, **ότι ο άνθρωπος που πιάνει τα άγια μυστήρια και την Αγία Κοινωνία δεν τα έβαλλα στον νου μου τούτα.***

- E. Έστω και ότι δεν το βάλλατε στον νου σας. Εγώ λέω ερχόταν η κόρη σας και ήταν συμμαζεμένη, θεωρείτε ότι νιώθει άβολα για τον Α ή Β λόγο για τις συγκεκριμένες επισκέψεις. Γιατί δεν της είπατε να την συνοδεύσετε και εσείς την επόμενη φορά που να πάει;
- A. Είπα σου δεν έβαλα, εγώ ήμουν ένας άνθρωπος που δεν ξέβαινα έξω, μέρα - νύχτα ήμουν μέσα στο σπίτι και είχα πολλά προβλήματα που πέρασα. Δεν ήξερα να πω εν να πάω με το παιδί μου, δεν το πήρα τίποτε το κακό.
- E. Και είπατε ότι ξαναεπικοινωνείτε με τον κύριο Θεμιστοκλέους και την τέταρτη φορά και τι σας λέει κατ' εσάς ο κύριος Θεμιστοκλέους;
- A. Είπε μου πάλε τα ίδια, μου, εν που αντρέπεται, ο Μητροπολίτης είναι Άγιος της εκκλησίας, εν έτσι εν άλλωσπως... ήνταμπου να σου πω; Τζιένα που μου είπε."

Οι πιο πάνω αναφερόμενες πηγαίες και αυθόρμητες αναφορές της μάρτυρος κατέδειξαν την τυφλή εμπιστοσύνη που δινόταν στους κληρικούς από άτομα στο προφίλ της ΜΚ3, εμπιστοσύνη που εξουδετέρωνε ακόμα και τις ανησυχίες του ίδιου της του παιδιού.

Έχοντας υπόψη μου τα πιο πάνω, καταλήγω ότι η μαρτυρία της ΜΚ3 επί των ουσιωδών πτυχών της παρέμεινε ακλόνητη και, ως εκ τούτου, όσον αφορά τα τηλεφωνήματα του Μητροπολίτη στην οικία της, με βάση τα οποία διευθετήθηκαν οι επόμενες της πρώτης συναντήσεις με την Παραπονούμενη , μέρα Σάββατο για κάθε συνάντηση, αλλά και η αναφορά της ότι η θυγατέρα της επέστρεψε, μετά από την τελευταία της συνάντηση με τον Μητροπολίτη, στην οικία σε κατάσταση υστερίας αναφέροντας ότι δέχτηκε επίθεση από τον Μητροπολίτη, κρίνονται ως αξιόπιστες.

ΜΚ4

Η ΜΚ4, αδελφή της Παραπονούμενης , υιοθέτησε την κατάθεσή της, Τεκμήριο 9, και αντεξετάστηκε. Όπως και η ΜΚ3, δεν μπορούσε να τοποθετήσει το ακριβές χρονικό σημείο του συμβάντος, παρά μόνο με βεβαιότητα ότι επρόκειτο για συμβάν μετά τον θάνατο του πατέρα τους, τον Σεπτέμβριο του 1981. Η μάρτυρας τέθηκε αντιμέτωπη με το Τεκμήριο 6, Ημερολόγιο Ενεργείας, το οποίο ετοιμάστηκε από τη ΜΥ3, μετά από τηλεφωνική επικοινωνία, που είχε η ΜΚ4 με τη ΜΥ3. Της τέθηκε, σχεδόν λέξη προς λέξη, για να δηλώσει κατά πόσο συμφωνεί με τα όσα η ΜΥ3 κατέγραψε. Η μάρτυρας εντόπισε

ανακρίβειες στο Τεκμήριο 6, τις οποίες έθεσε. Δεν θεωρώ όμως ότι οι αναφορές επί του Τεκμηρίου 6 πλήττουν την αξιοπιστία της μάρτυρος. Το ημερολόγιο ενεργείας, Τεκμήριο 6 δεν έφερε την υπογραφή της MK4 και ενόρκως αρνήθηκε το πλήρες περιεχόμενό του, ως αυτό ήταν συντεταγμένο. Στο Τεκμήριο 6 θα αναφερθώ πιο κάτω με λεπτομέρεια.

Η αντεξέταση, δε, εστιάστηκε, κυρίως, στις ενέργειες της ίδιας και του τότε αρραβωνιαστικού της, που ακολούθησαν του συμβάντος, και κυρίως στην ηχογράφιση των τηλεφωνημάτων, που έκανε στον Μητροπολίτη, προσποιούμενη την αδελφή της, και στις αναφορές του δικηγόρου να μην διεκδικήσουν οτιδήποτε απέναντι στην εκκλησία. Η μάρτυρας τοποθέτησε τον εαυτό της στο γραφείο του δικηγόρου Μαθηκολώνη, εστιάζοντας στο γεγονός ότι δεν αναφέρθηκε σε αυτές στην κατάθεσή της, Τεκμήριο 9. Οι ενέργειες, όμως, που ακολούθησαν του συμβάντος, δεν αφορούν την ουσία της μαρτυρίας της MK4. Οι ενέργειες, που ακολούθησαν του συμβάντος, είναι σημαντικές όσον αφορά την καθυστέρηση υποβολής παραπόνου από την αδελφή της. Η μάρτυρας δεν αντεξετάστηκε επί της αναφοράς της, ως μάρτυρας γεγονότων, για το επίδικο συμβάν, και συγκεκριμένα επί της αναφοράς της ότι η αδελφή της βρισκόταν, μετά από τη τελευταία συνάντησή της με τον Μητροπολίτη, σε κατάσταση υστερίας, αναφέροντας σε εκείνην και στους λοιπούς παρευρισκόμενους στην οικία της ότι ο Μητροπολίτης της επιτέθηκε σεξουαλικά.

Επανερχόμενη τώρα στον τρόπο που η ίδια με τον τότε αρραβωνιαστικό της ενήργησαν με σκοπό να παγιδεύσουν τον αποδέχομαι τις αναφορές της περι προσπάθειας παγίδευσης του Μητροπολίτη ως ενέργεια άκαρπη που έγινε χωρίς την συνεννόηση ή έγκριση της Παραπονούμενης. Εδώ οφείλω να σημειώσω ότι το στοιχείο αυτό της μαρτυρίας της κατά την δική μου κρίση αποκαλύπτει και την ειλικρίνεια της μάρτυρος. Η MK4 έδωσε την εντύπωση ενός πανέξυπνου ατόμου, με οξυδέρκεια, που δεν θα επικαλείτο γεγονός, που δεν μπορούσε να αποδείξει στο Δικαστήριο. Γνώριζε η MK4, και αυτό ήταν εμφανές ενόσω έδινε ένορκη μαρτυρία, ότι η εν λόγω αναφορά της, ελλείπει του απαραίτητου μαρτυρικού υλικού, δηλαδή των κασετών, δημιουργούσε κενό στη

μαρτυρία της, όμως, αναφέρθηκε στο ζήτημα ρισκάροντας τη δημιουργία κενού, επειδή ήθελε να δώσει ακριβή εικόνα .

Η μόνη αναφορά της ενόρκως, που δεν προκύπτει στο αρχικό πλαίσιο κατάθεσής της, είναι ότι ο αρραβωνιαστικός της έθεσε υπ' όψιν το μαρτυρικό υλικό και σε συντάκτη εφημερίδας, με σκοπό να εκτεθεί ο Μητροπολίτης. Αυτό το στοιχείο δεν αναφέρεται στην κατάθεσή της, Τεκμήριο 9, και επί τούτου είναι η θέση της Υπεράσπισης ότι η μάρτυρας επικαλέστηκε το εν λόγω συμβάν, για να ευθυγραμμίσει τη μαρτυρία της μ' αυτήν της αδελφής της. Όμως, δεν διαφεύγει του Δικαστηρίου ότι η αναφορά για την παρουσίαση της ηχογράφησης σε εφημερίδα αναφέρθηκε από την Παραπονούμενη στην κατάθεσή της στην Αστυνομία, Τεκμήριο 7, και δεν ακούστηκε για πρώτη φορά στην αίθουσα του Δικαστηρίου, ως η αντεξέταση άφησε να νοηθεί στη ΜΚ4. Με δεδομένο ότι τα δύο πρόσωπα είναι αδελφές και ότι η κατάθεση της Παραπονούμενης λήφθηκε τέσσερις μέρες πριν την κατάθεση της ΜΚ4 από την Αστυνομία, εάν, όντως, τα δύο αυτά πρόσωπα επιθυμούσαν την απόλυτη ευθυγράμμιση της μαρτυρίας τους, δεν θα υπήρχε, θεωρώ, ευκολότερο επίτευγμα.

Εν κατακλείδι, παρακολουθώντας τη ΜΚ4, είμαι πεπεισμένη ότι δεν υπήρξε ενορχήστρωση στη μαρτυρία της. Σε καμία περίπτωση δεν θεωρώ ότι η μαρτυρία της κλονίστηκε από την αντεξέταση και αυτή κρίνεται ως αξιόπιστη.

ΜΚ5

Ο ΜΚ5, ο γιατρός ο οποίος χορήγησε την ηρεμιστική ένεση στην Παραπονούμενη , μετά το κατ' ισχυρισμόν επίδικο συμβάν, άφησε εξαιρετική εντύπωση στο Δικαστήριο. Με σεβασμό στην αλήθεια, σοβαρότητα και αξιοπρέπεια, προσήλθε στο Δικαστήριο και αποκάλυψε όσα θυμόταν, χωρίς να φλυαρεί ή σε οποιοδήποτε σημείο να υπερβάλλει. Η ταχύτητα και η αμεσότητα των απαντήσεων του είναι στοιχεία, που αναδεικνύουν ότι ήταν σίγουρος για αυτά που έλεγε, ενώ δεν μπορώ παρά να επισημάνω ότι ο μάρτυρας δεν

κατέδειξε κανέναν ενδοιασμό να απορρίψει θέσεις, που τέθηκαν από την Κατηγορούσα Αρχή και από τους άλλους μάρτυρες κατηγορίας, κυρίως όσον αφορούσε την αναφορά από την Παραπονούμενη ότι επιτέθηκε λεκτικά στον πατέρα του, που έστειλε την Παραπονούμενη στον Μητροπολίτη.

Ο μάρτυρας αυτός ουδόλως αντεξετάστηκε, σε σχέση με το περιστατικό για το οποίο έδωσε μαρτυρία, δηλαδή την αρωγή του προς την Παραπονούμενη, μετά το κατ' ισχυρισμόν συμβάν και τα όσα η Παραπονούμενη του ανέφερε ότι έγιναν. Η γενική τοποθέτηση της Υπεράσπισης, προσπαθώντας να πλήξει τη μνήμη του, λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος που μεσολάβησε, ουδόλως πέτυχε, αφού ο μάρτυρας ξεκαθάρισε ότι, ένεκα της ιδιαιτερότητας του συμβάντος και του προσώπου, στο οποίο καταλογίζονταν από την Παραπονούμενη οι άσεμνες ενέργειες, αυτό έμεινε χαραγμένο στη μνήμη του, θέση, που, σε κάθε περίπτωση, είναι πιστευτή.

Η άλλη προσπάθεια της αντεξέτασης να πλήξει τον μάρτυρα με αναφορές στη μετέπειτα πορεία του ΜΚ5, ως Προέδρου Εκκλησιαστικών Επιτροπών, αλλά και την αναφορά, που έγινε, ότι αυτός είχε ζητήσει την ευλογία του Μητροπολίτη, στην προσπάθειά του να διεκδικήσει τον Δημαρχιακό θώκο, η απάντηση του μάρτυρα άφησε ιδιαίτερη εντύπωση στο Δικαστήριο. Παρατίθεται η περικοπή αυτούσια:

- "Ε. *Καλά, ένα τόσο σοβαρό περιστατικό, πηγαίνατε να δείτε τον Μητροπολίτη όπως είπατε συχνά, πηγαίνατε να του ευχηθείτε όταν διοριστήκατε Πρόεδρος της εκκλησιαστικής επιτροπής, πήγατε να ζητήσετε τη βοήθειά του για την εκλογή σας και ποτέ δεν του αναφέρατε τούντο περιστατικό το οποίο λέτε ότι θυμάστε έντονα και σας έκανε τρομερή εντύπωση;*
- A. *Δεν το ανέφερα ποτέ στον Μητροπολίτη. Δεν το ανέφερα διότι αποτελεί ιατρικό απόρρητο για την ασθενή η οποία με κάλεσε να την βοηθήσω. Όπως και όλους τους ασθενείς μου κρατώ ιατρικό απόρρητο.*
- E. *Καλά, και ένας άνθρωπος που περιήλθε σε γνώση σας αυτή η πληροφορία κάτω από την ιατρική σας ιδιότητα, εξακολουθήσατε να τον βλέπετε, να του εύχεστε, να συναντιέστε μαζί του, να δέχεστε διορισμούς από τον ίδιο και να ζητάτε τη βοήθειά του για την εκλογή σας στη θέση του δημάρχου;*
- A. ***Κοιτάξετε να σας πω, εκείνο που έχει μεγάλη σημασία σε αυτές τις περιπτώσεις είναι το αρχιερατικό χρίσμα. Όταν βλέπεις έναν αρχιερέα, μέσα***

από εκείνον βλέπεις τον Θεό, τον Χρίστο, την εκκλησία. Ούτε τον κατηγορήσα ποτέ ούτε και θα έλεγα ποτέ μέχρι τέλους της ζωής μου για οτιδήποτε για τον ίδιο ούτε σε κανέναν αλλά ούτε και στον ίδιο. Τον Μητροπολίτη τον έβλεπα πάντα σαν έναν εκπρόσωπο του Θεού μέσα από τον οποίο μπορούσα να βοηθήσω και εγώ ό,τι μπορούσα την εκκλησία."

Πέραν τούτου, δεν καταδείχθηκε με κανέναν τρόπο ότι η παρουσία του μάρτυρα είχε οποιονδήποτε αλλότριο σκοπό. Μάλιστα, στην τελευταία του τοποθέτηση ενόρκως, κατέδειξε και μίαν απαρέσκεια για το γεγονός ότι είχε κληθεί να μαρτυρήσει για το επίδικο συμβάν, το οποίο φαινόταν ότι πρόθεσή του ήταν να πάρει στον τάφο του, και ως μυστικό το κράτησε για χρόνια. Ο μάρτυρας δεν είχε τίποτε να κερδίσει από την παρουσία του στα πλαίσια αυτής της ακροαματικής διαδικασίας. Τουναντίον, ο τρόπος με τον οποίον εκφράστηκε καταδείκνυε ότι στη δική του αντίληψη είχε χάσει, από την παρουσία του και την καθηκόντως εξιστόρηση της αλήθειας στο Δικαστήριο, ένα κομμάτι της αξιοπρέπειας του. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε, δεν βρισκόταν στο Δικαστήριο *ελαφρά τη καρδία* και σίγουρα δεν φαντασιώθηκε αυτά, που είχε ζήσει με την Παραπνοούμενη, ούτε είχε οποιονδήποτε λόγο να αναφέρει ψεύδη στο Δικαστήριο, θέτοντας σε κίνδυνο τη φήμη του, μετά από μία χειμαρρώδη επίκληση της προσφοράς του, τόσο στα κοινά, δηλαδή της Επαρχίας Λάρνακας, όσο και στην πατρίδα κατά το 1974. Πρέπει να διευκρινίσω ότι εκείνη η χειμαρρώδης τοποθέτηση του μάρτυρος δεν άφηνε υπονοούμενο αυτοπροβολής, αλλά διαπίστωσα ότι ήταν μια αυθεντική και αυθόρμητη ενέργεια να εξηγήσει ότι η δράση και το εκτόπισμα της προσωπικότητάς του δεν του επέτρεπαν να συνηγορήσει σε μίαν κατάσταση γεγονότων, που δεν είχε πραγματικά βιώσει. (Σχετική είναι η σελίδα 9 των πρακτικών, ημερομηνίας 23/06/22, περί το μέσο της σελίδας).

Ο μάρτυρας κρίνεται ως πλήρως αξιόπιστος και τα όσα ανέφερε αποτελούν και ευρήματά του Δικαστηρίου.

ΜΚ6

Η ΜΚ6 προσήλθε στο Δικαστήριο ως μάρτυρας εμπειρογνώμονας και υπό αυτή της την ιδιότητα έχω προσεγγίσει την μαρτυρία της, αν και ευθέως λέγω ότι δεν ήταν βοηθητική καθότι ανέφερε ότι δεν μπορούσε να αξιολογήσει την κατάσταση της Παραπνούμενης σε παρελθοντικό χρόνο. Δεν έχω εντοπίσει, σε καμία περίπτωση, ότι ενήργησε ως μάρτυρας της Κατηγορούσας Αρχής, αφού, σε κάθε στάδιο της μαρτυρίας της, προσπαθούσε να δώσει στο Δικαστήριο τα εφόδια εκείνα, για να καταλήξει στα δικά του συμπεράσματα. Έχω ικανοποιηθεί από την μαρτυρία της ότι η Παραπνούμενη, κατά τον χρόνο που εξετάστηκε από τη ΜΚ6, δεν είχε ενδείξεις συμπτωματολογίας οποιασδήποτε μετατραυματικής διαταραχής.

Η αντεξέταση της ΜΚ7 δεν έπληξε τον πυρήνα της μαρτυρίας της, ως μέλος της ανακριτικής ομάδας. Θα αρκεστώ να αναφέρω ότι τέθηκαν στη ΜΚ7 τα ζητήματα που η Υπεράσπιση θίγει ότι δημιουργούν κενά στη διερεύνηση των ανακριτικών αρχών και πλημμέλεια, τα οποία όμως δεν έχουν θέσει εν αμφιβόλω τις περιορισμένες ενέργειες της ίδιας στα πλαίσια της υπόθεσης.

Ο Κατηγορούμενος

Η στάση του Κατηγορούμενου στο εδώλιο του μάρτυρα ήταν, χωρίς υπερβολή, απογοητευτική. Κατά την κυρίως εξέταση από τον συνήγορό του ήταν μειλίχιος και ευχάριστος. Η στάση του άλλαξε άρδην κατά την αντεξέταση, όπου έγινε υπεροπτικός, ειρωνικός, βρισκόμενος σε εμφανή ένταση.

Θα αναφερθώ σε κομμάτια της μαρτυρίας του, τα οποία έκαναν τεράστια εντύπωση. Αρχικά, προσπάθησε να πείσει ότι, συνεχώς, βρισκόταν εντός της Μητροπόλεως προσωπικό, και συγκεκριμένα η κ. Κασινίδου, η οποία παρουσιάστηκε ως ένα άτομο που ουδέποτε εγκατέλειπε τα καθήκοντά της, αν και δεν διέμενε στον χώρο. Προκάλεσε, πραγματικά, έκπληξη η προσπάθεια του Κατηγορούμενου να προωθήσει μίαν εντελώς παράλογη τοποθέτηση, αυτή δηλαδή ότι ένα άτομο το οποίο δεν διέμενε εκεί ήταν συνέχεια στον χώρο. Μάλιστα προσπάθησε και επί του θεματος να συγχύσει με άσχετες

αναφορές. Η ακόλουθη περικοπή ομιλεί αφευ αυτής.

- E. Κάνεις αναφορά στην κυρία Κασουνίδου η οποία λέτε εργαζόταν ως οικονόμος στη Μητρόπολη;
- A. Ναι.
- E. Λέτε ότι έμενε και εργαζόταν. Όταν λέτε έμενε, τι εννοείτε;
- A. Επειδή ήταν μια χήρα γυναίκα και σπíti της πού θα πήγαινε, θα πήγαινε στην κόρη της. Ε δεν μπορούσε η ίδια, δεν ξέρω το γιατί να φεύγει από η ώρα... καταρχήν ούτε οι μετέπειτα οικονόμες της Μητρόπολης φεύγουν πριν από τες 14:00 σε καμιά περίπτωση και αυτή ακόμα και τώρα που είμαι στην κατάσταση που βρίσκομαι, δεν φεύγει ποτέ από τη Μητρόπολη πριν τις 15:00, για να μην πω πριν τες 16:00.
- E. Όταν ήρτατε ήταν η ώρα 13:00 η οικονόμος σας δεν ήταν εκεί μας είπατε, άρα φεύγει.
- A. Η οικονόμος δεν ήταν; Κύριε Πική, εσείς είδατε την οικονόμο; Ο συνοδός μου; Ουδέποτε φεύγει.
- E. Δεν μου απαντήσατε στην ερώτησή μου. Όταν λέτε έμενε τι εννοείτε; Διέμενε εκεί; Αυτή είναι η θέση σας.
- A. Εργαζόταν και για να σας πω. Απλώς να σας πω ακόμα και τα πόμολα της πόρτας ήταν όλο λαμπρά, έμενε στη Μητρόπολη και εργαζόταν με τον καθαρισμό στα πόμολα της πόρτας ή οπουδήποτε.
- E. Και τι ώρα ερχόταν αυτή η κυρία;
- A. Το πρωί.
- E. Δηλαδή;
- A. 07:00 - 07:30.
- E. Και τούτο συνέβαινε;
- A. Κάθε μέρα.
- E. Τον επίδικο χρόνο του 1981;
- A. Κάθε μέρα.
- E. Μέχρι τότε εργαζόταν;
- A. Μέχρι τις 2000 περίπου.
- E. Και το ωράριό της ποιο ήταν;
- A. Σας απαντώ και σας είπα και εχτές, νομίζω ότι το προσωπικό όταν σχόλανε η κυρία Κασινίδου, η αείμνηστη έμενε και μετά και σας είπα τον χειμώνα ουδέποτε έφευγε πριν από τες 17:00 και το καλοκαίρι ουδέποτε πριν από τες 19:00.
- E. Πόσες μέρες της εβδομάδας ήταν εκεί;
- A. Όλες τις μέρες της εβδομάδας.
- E. Και ήταν συνέχεια δηλαδή που η ώρα 07:30 ως η ώρα 17:00 το απόγευμα εκεί συνεχόμενο ωράριο;
- A. Μάλιστα.
- E. Δεν έτυχε ποτέ να χρειαστεί να πεταχτεί όπως είπατε να πάει στην κόρη της.
- A. Αν ήθελε να φύγει μετά τες 15:00, 15:30 θα μου το έλεγε. Μην με ζητήσεις Δεσπότη μου γιατί πάω σπíti μου.

- E. Τώρα πριν τις 15:00 - 15:30, μπορούσε να φύγει χωρίς να σας ρωτήσει;
- A. Ασφαλώς μπορούσε και ο κάθε υπάλληλος μπορούσε να φύγει.
- E. Άρα γιατί δεν μπορούσε να φύγει μετά τις 15:00 - 15:30 χωρίς την άδεια σας;
- A. Δεν ήθελα άδεια, ήταν η συνήθειά της. Εκεί έμενε η μακαρίτισσα η Κασινίδου. Μπορούσε να σχολάσει 15:00 - 15:30.
- E. Μπορούσε και η ώρα 13:00;
- A. Όχι, ποτέ.
- E. Γιατί;
- A. Να σας πω ένα μόνο κλασικό παράδειγμα. Ο μακαρίτης ο γαμπρός μου που πήρε την πρώτη μου αδελφή, ήρτε 2 μέρες για να με δει και λόγω των πολλών ασχολιών και ραντεβού που είχα, δεν τον είδα και έφυγε και πήγε στο σπίτι του και λέει στην αδελφή μου, "πελλός που εν να πάει να τον ξαναδεί". Όταν μου το είπε αυτό η αδελφή μου της είπα "πες του την επόμενη φορά να έρτει μετά τις 14:30 για να φάμε και έτσι έκαμε. Μετά τις 14:30 φάγαμε.
- E. Τι σχέση έχει τούτο με την , με την ερώτηση που σας έκαμα; Πώς σχετίζεται;
- A. Πώς σχετίζεται; Ότι σχόλανε μετά τις 14:30 η όταν εγώ έρτω για η ώρα 14:30, η θα σχόλανε πριν από εμένα;

Τώρα, στρέφομαι στο ζήτημα της επίθεσης, που ενόρκως έκανε ο Κατηγορούμενος στη μαρτυρία του ΜΚ5. Ήταν προφανές, από τις αναφορές του, ότι είχε αντιληφθεί ότι η μαρτυρία του ΜΚ5 τον έπληττε. Μη έχοντας κάτι να αντιπάζει, σε σχέση με τον λόγο που ο ΜΚ5 αναφέρθηκε σε «ψευδή γεγονότα», ενόρκως προσπάθησε να δημιουργήσει προπέτασμα καπνού, με αναφορά στην ιδιότητά του ως εξομολόγος. Αυτή η προσπάθειά του, δημιουργίας υπονοούμενου απέναντι στον ΜΚ5, χωρίς να εδράζεται σε στέρεη βάση γνώσης, κατέδειξε και την απελπιστική προσπάθεια του Κατηγορούμενου να διασώσει την Υπεράσπισή του. Είναι, θεωρώ, απαραίτητο να αναφερθώ σε αυτούσια την περικοπή της αντεξέτασης, για να δοθεί το μήνυμα, σε σχέση με την ενέργεια του Κατηγορούμενου:

- E. Πείτε μας, τώρα, για τον Θεμιστοκλέους. Ποια είναι η θέση σας;
- A. Μέχρι τη μέρα που ήρθε και κατέθεσε εδώ, νόμιζα ότι είναι τίμιος, γι' αυτό και τον διόρισα προσωπικό μου εκπρόσωπο, τον έβαλα πρόεδρο της εκκλησιαστικής επιτροπής, της οποίας εκκλησιαστικής επιτροπής, πάντοτε, πρόεδρος είναι ο εκάστοτε μητροπολίτης.
- E. Τι άλλαξε τη γνώμη σας, για την ακεραιότητα και το ήθος του χαρακτήρα του;
- A. Για τα όσα ψευδώς κατέθεσε και να σας εξηγήσω, ευχαρίστως, γιατί λέω ψευδώς. Εφόσον η κοπέλα αυτή δεν ήρθε ποτέ στο γραφείο μου, δεν μπορούσε να τον είχε

καλέσει για δήθεν πρόβλημά της, και εάν θέλετε και περαιτέρω να σας πω ότι, από τις καταθέσεις και της Παραπονούμενης και άλλων, η ίδια λέει ότι το σπίτι τους είναι ένα σπίτι μακριά από το άλλο. Όταν ρωτήθηκε στο Δικαστήριο πόση ώρα έκαμε, για να πάει, ρώτησε "Με το αυτοκίνητο ή περπατητός;". Ο συνήγορος του απάντησε "Με το αυτοκίνητο." και αυτός είπε "6 - 7 λεπτά. ". Διαβάστε τα όσα καταθέτει.

- E. Ο λόγος, που λέτε ότι κατέθεσε ψευδώς, δηλαδή, είναι αυτό που είπατε τώρα;
- A. Όχι μόνο, και αυτά.
- E. Πείτε μας ποια. Γιατί λέτε ότι κατέθεσε ψευδώς στο Δικαστήριο;
- A. Και σας απαντώ ότι τα όσα είπε στην Αστυνομία του τα είπαν να τα πει. Μην με ρωτήσετε παραπάνω, γιατί είμαι και πνευματικός και εξομολόγος και απαγορεύεται η εξομολόγηση. Εάν επιτρεπόταν, δεν ξέρω πού θα βρισκόταν.
- E. Δεν θέλετε να μας πείτε, δηλαδή, τι άλλο, από εκείνα που είπε, θεωρείτε εσείς ότι είναι ψεύδη;
- A. Και ότι παρευρέθηκε στο σπίτι της είναι ψεύδη.
- E. Πού το ξέρετε, ήσασταν εκεί;
- A. Εφόσον ξέρω ότι δεν ήρθε εκεί.
- E. Πού ξέρεις ότι η Παραπονούμενη ή η μητέρα της δεν τον κάλεσαν να πάει σπίτι τους;
- A. Το 1980 τόσα;
- E. Το αποκλείετε, δηλαδή, να συνέβη;
- A. Ναι, το αποκλείω.
- E. Γιατί;
- A. Γιατί δεν υπήρχε λόγος. Σας λέω ότι η κοπέλα δεν ήρθε καν και το είδατε και εσείς με την ερώτηση, που κάνατε, και σας είπε ότι υπήρχε κήπος, που δεν υπήρχε. Σας είπε για τα πόμολα, ποιος της είπε δεν το ξέρω. Δεν σας είπε για τα παράθυρα, που είναι ανοικτά και βλέπεις μέσα στη Μητρόπολη. Εσείς, αν ήσασταν οποιοδήποτε πρόσωπο να κρίνετε αυτήν την υπόθεση, πώς θα την κρίνατε; Σας ρωτώ και ως Κατήγορο και ως νομικό άνθρωπο να μου πείτε.

Και ακολούθως από τα πρακτικά της δεύτερης δικασίμου αντεξέτασης:

- E. Καλά, εσείς γιατί θεωρείτε ότι ήρτε εδώ. Είχε οποιονδήποτε λόγο ο Θεμιστοκλέους να έρτει εδώ και να πει ψέματα;
- A. Αυτό ήταν θέμα της Αστυνομίας να εξετάσει το γιατί και όχι εμένα, διότι ξέρω εγώ σας είπα και εχτές ότι είμαι και πνευματικός εξομολόγος και απαγορεύεται από την ορθόδοξη εκκλησία στον πνευματικό να πει όσα ξέρει για οιονδήποτε σκοπό.
- E. Άρα ξέρεις τι είναι τούτο που έπεισε τον Θεμιστοκλέους να έρτει να καταθέσει ψευδώς;
- A. Όχι.
- E. Γιατί αναφέρεις εξομολόγηση, για να δημιουργάς εντυπώσεις ή για να αποφύγεις να απαντήσεις;

- A. Όχι, δεν είναι αυτό που πρέπει να κάνω. Ως πνευματικός εξομολόγος, δεν έχω το δικαίωμα να αποκαλύψω οτιδήποτε δέχθηκα από πνευματική εξομολόγηση ή από εμπιστοσύνη προς το πρόσωπό μου. Ούτε και να σας αναφέρω ακόμα αν θέλετε.
- E. Κύριε σταμάτα να δημιουργάς εντυπώσεις, δεν ξέρεις γιατί ήρτε εδώ να καταθέσει ο κύριος Θεμιστοκλέους και τα λες τούτα για να αποφύγεις να απαντήσεις και να εξυπηρετήσεις τη θέση του.
- A. Σας είπα δεν ξέρω και υποψιάζομαι.
- E. Υποψιάζεσαι;
- A. Ναι.
- E. Άρα δεν είσαι σε θέση να πεις κατά πόσο εκείνα τα οποία είπε ο Θεμιστοκλέους, είναι ψέματα ή όχι.
- A. Είναι πώς να το εξηγήσω. Σας λέω ότι η κοινή λογική λέει ότι εφόσον αυτή η κοπέλα δεν ήρτε και το διαπιστώσατε και από τες καταθέσεις της εσείς και από την επίσκεψή σας, εχτές στη Μητρόπολη.

Ήταν, δε, πολλές οι εναλλαγές στη συμπεριφορά του, και κυρίως ήταν άκρως ειρωνικός απέναντι στη συνήγορο της Κατηγορούσας Αρχής, κατά τη διάρκεια της αντεξέτασής του. Πέραν τούτου, σε διάφορες στιγμές, θύμωσε με τη συνήγορο και τις ερωτήσεις της και σε μίαν από τις εκρήξεις θυμού, χωρίς καμιά αναστολή, χτύπησε με το χέρι του το Ευαγγέλιο, που βρισκόταν μπροστά του στο εδύλιο του μάρτυρα, ενέργεια που προκάλεσε τεράστια εντύπωση στο Δικαστήριο. Πρέπει να πω ότι δεν διαπίστωσα, από την ενέργειά του αυτήν ή οποιαδήποτε φορτισμένη δήλωση του μάρτυρα, η κατάσταση, στην οποία βρισκόταν, να ήταν προϊόν έντονου αισθήματος αδικίας ή ντροπής, έχοντας υπ' όψιν τη θέση του και τον ρόλο του στην κοινωνία. Παραθέτω αυτούσιο ο αποσπασμα των πρακτικών:

Κα Γιάλλουρου: Και εγώ σου λέω ότι το 1981 τα Σάββατα τα οποία σε επισκέφθηκε η αυτός ο καναπές ήταν βουσσινοκόκκινος και βρισκόταν εντός του γραφείου σου.

(Ο μάρτυρας βάζει τον σταυρό του)

Μάρτυρας: Ο Θεός να σε συγχωρέσει. Σας είπα και σας κατάθεσα και διαπιστώσατε και οι ίδιοι με τις φωτογραφίες που σας έφερα, ότι ο καναπές δεν ήταν βουσσινοκόκκινος.

- E. Θα έρτουμε και εκεί.
- A. Θα με αναγκάσετε να επικαλεστώ και τους δημοσιογράφους που ήταν εχτές μαζί σας, αυτά τα οποία λέω εγώ σήμερα.

- E. επικαλείσαι τον έναν και τον άλλο, γιατί λες ψέματα. Αυτή είναι η θέση μου.*
A. Λυπούμαι και ο Θεός να σας συγχωρέσει, διότι είναι ψεύδος, ο Θεός να σας συγχωρέσει.

(ο μάρτυρας κτυπά το χέρι του στο ιερό ευαγγέλιο)

- E. Εγώ λυπούμαι για εσάς που φορείτε ράσα και είστε στο Δικαστήριο και μάλιστα ορκιστήκετε στην ιεροσύνη σας να πείτε αλήθεια και λέτε ψέματα κύριε.*
A. Ουδέποτε ψεύδομαι. Πέστε μου πριν προχωρήσετε απαντάτε μου, διότι με κατηγορείτε για άνθρωπο που δεν λέει την αλήθεια και σας ρωτώ. Σας έφερε μετά την ομιλία μου, σας έδωσε ο συνήγορός μου τις φωτογραφίες που δείχνει τον καναπέ όχι βυσσινοκόκκινο τον είδατε ή δεν τον είδατε. Τον είδατε ποιος ψεύδεται εγώ ή εσείς. Πέστε μου. Εγώ πιστεύω κυρία κατήγορε, αυτό που σας είπα προχθές, ο κατηγορος δεν είναι να προσπαθεί και προ πάντων με ψεύδη όπως ψεύδεστε σήμερα εδώ.

Τα σημεία, δε, της μαρτυρίας του, στα οποία επέμεινε, αυτό δηλαδή του καναπέ και γενικότερα της διαρρύθμισης του χώρου του ουδόλως έπεισαν. Παρα το γεγονός που προανέφερα ότι η Παραπονούμενη σε σχέση με τη διαρρύθμιση του χώρου και την τοποθέτηση των επίπλων δεν αντεξετάστηκε, ο Κατηγορούμενος επέμεινε ότι η περιγραφή της ήταν λανθασμένη, υποδεικνύοντας στο χρώμα του καναπέ, στην ύπαρξη ή όχι χαράδρας στον τοίχο, που οδηγούσε σε άλλο δωμάτιο, και στο σύστημα απομακρυσμένου ελέγχου του γραφείου του. Ο μάρτυρας επέλεξε και παρουσίασε στο Δικαστήριο φωτογραφίες για να εξηγήσει πως ήταν διαμορφωμένος ο χώρος του γραφείου του. Κάποιες, όπως το Τεκμήριο 29 αλλά και το Τεκμήριο 28, που έλαβε ο ιερέας ΜΥ2 στη διαδικασία, τις τοποθέτησε ο ίδιος χρονικά μετά το επίδικο περιστατικό, ενώ άλλες (Τεκμήριο 18 και οι ίδιες φωτογραφίες με επαναφορά χρώματος Τεκμήριο 26) πιθανολογούσε ότι λήφθηκαν πριν το περιστατικό στηριζόμενος για τον χρόνο έχοντας ως ορόσημο το γεγονός ότι η γενειάδα του είναι μαύρη ως εν λόγω φωτογραφίες απεικονίζουν. Προσπάθησε, μάλιστα, να πείσει ότι όλες οι φωτογραφίες, Τεκμήρια 18,26 και 29, λήφθηκαν από τον ίδιο χώρο, τον χώρο του γραφείου του, ο οποίος παρέμεινε αναλλοίωτος μέχρι την δεκαετία του 1990 και ο οποίος απεικονίζει έναν μπεζ κλαδωτό καναπέ.

Είναι η κατάληξή μου, έχοντας μελετήσει τόσο τις φωτογραφίες, που έχουν κατατεθεί, όσο και τον αόριστο τρόπο, με τον οποίον τοποθετήθηκε ο Κατηγορούμενος, όταν ρωτήθηκε σε σχέση με τις διαφορές, που εντοπίζονταν, ότι ο περί καναπέ αλλά και γενικότερα ο περί γραφείου λόγος ήταν μία γενικόλογη και αόριστη προσπάθεια, για να πλήξει τη μαρτυρία της Παραπονούμενης. Ας θέσουμε όμως τις φωτογραφίες επιτάπητος προς λήξη της άσκοπης συζήτησης. Η δέσμη των φωτογραφιών, Τεκμήριο 26, φαίνεται να έχει όψεις του γραφείου του Κατηγορούμενου και από τις δύο πλευρές, αφού, στη φωτογραφία 1 του Τεκμηρίου 26, ο Κατηγορούμενος φαίνεται να στέκεται απέναντι από το έπιπλο-γραφείο ενώ στη φωτογραφία 2 του Τεκμηρίου 26 κοντά στο έπιπλο-γραφείο του, το οποίο φαίνεται στη φωτογραφία.

Οι διαφορές, όμως του χώρου που απεικονίζεται στις φωτογραφίες Τεκμήριο 26 είναι ουσιαστικές τόσο με το Τεκμήριο 29 όσο και με το Τεκμήριο 28, που δείχνουν κουρτίνα (Τεκμήριο 29) και ταπετσαρία τοίχου (αμφότερα Τεκμήρια 28 και 29). Όταν τέθηκαν τα σημεία αυτά στον Κατηγορούμενο προέβαλε την άστοχη θέση ότι είναι ζήτημα σημείου λήψης των φωτογραφιών. Η φωτογραφία 1 του Τεκμηρίου 26 δεν σχετίζεται καθόλου με τον χώρο, που απεικονίζει η φωτογραφία του Τεκμηρίου 28. Στο Τεκμήριο 26 φωτογραφία 1 φαίνεται πίσω τον ιστάμενο Μητροπολίτη να υπάρχει τοίχος και μικρά έπιπλα, τα οποία στηρίζονται στον τοίχο, επιτοίχιος πίνακας και πρίζα. Στο Τεκμήριο 28 φαίνεται ότι υπάρχει τοίχος μετά την πόρτα, που βρίσκεται δίπλα από τον καναπέ, ακολούθως άλλο μέρος τοίχου και, ως φαίνεται, πόρτα. Υπάρχει, δε, σώμα θέρμανσης, που ακουμπά στον τοίχο, που βρίσκεται αριστερά του καναπέ και σαφής απόσταση μεταξύ της διπλανής του καναπέ πόρτας, που φαίνεται στη φωτογραφία μέχρι το τέλος του δωματίου. Καταλήγω στο συμπέρασμα ότι η φωτογραφία Τεκμήριο 28 και η δέσμη φωτογραφιών, Τεκμήριο 26, δεν λήφθηκαν στον ίδιο χώρο ή τουλάχιστον δεν λήφθηκαν κατά την ίδια χρονική περίοδο. Περαιτέρω στις φωτογραφίες Τεκμήριο 28 και Τεκμήριο 29 φαίνεται να υπάρχει κουρτίνα ή ταπετσαρία τοίχου πίσω από τον μπεζ κλαδωτό καναπέ η οποία δεν φαίνεται μήτε στις φωτογραφίες του Τεκμηρίου 18, μήτε στις ίδιες φωτογραφίες Τεκμήριο 26 στις οποίες έγινε επαναφορά χρώματος και ούτε φαίνεται να

υπάρχει και παράθυρο στις φωτογραφίες 18 και 26 πίσω από τον καναπέ. Συνεπώς, αυτή η διαπίστωση καταρρίπτει και την προσπάθεια της Υπεράσπισης να αναγάγει σε μείζον ζήτημα το χρώμα του καναπέ, ενός επίπλου που φαίνεται ότι ήταν μετακινούμενο, το οποίο σε κάθε περίπτωση έχω αποφασίσει ότι είναι επουσιώδες.

Θα σχολιάσω, δε, και το Τεκμήριο 20, που κατέθεσε, που, σύμφωνα με τη θέση του ιδίου, αφορούσε την απόκτηση τριών βυσσινοκόκκινων σαλονιών, τα οποία υπέδειξε κατά την επιτόπια εξέταση του Δικαστηρίου. Το μόνο που δηλώνει το Τεκμήριο 20 είναι ότι τον Αύγουστο του 1990 αποκτήθηκαν από τη Μητρόπολη τρία σαλόνια σκαλιστά, τα οποία τοποθετήθηκαν στο γραφείο του Μητροπολίτη και στο εκκλησιαστικό δικαστήριο. Δεν αναφέρεται πουθενά σ' αυτό η περιγραφή τους, ούτε μπορεί να υποστηρίξει την εκδοχή του Κατηγορούμενου, σε σχέση με την ύπαρξη ή όχι βυσσινοκόκκινου καναπέ, κατά τον ουσιώδη χρόνο.

Έρχομαι, τώρα, στο ζήτημα της παροχής ή όχι βοήθειας από τη Μητρόπολη στα ορφανά παιδιά. Η Παραπονούμενη ουδέποτε ενέπλεξε το Διανέλλειο Ορφανοτροφείο στην μαρτυρία της. Ήταν η θέση του Κατηγορούμενου ότι ο ίδιος ως Μητροπολίτης δεν έδινε βοηθηματα αφού αυτή η διαδικασία ελεγχόταν, πλήρως, από την επιτροπή του Διανέλλειου Ορφανοτροφείου, και μάλιστα κατόπιν αιτήσεως, που γινόταν μετά από δημοσίευση στον τύπο, με αιτήματα που συμπληρώνονταν από τον κηδεμόνα του ορφανού παιδιού και υποβάλλονταν στον εκάστοτε γραμματέα του ορφανοτροφείου, που ειρήσθω εν παρόδω ήταν ο γραμματέας της Μητρόπολης. Κατέθεσε, δε, προς τούτο, και το Τεκμήριο 30, πρακτικό από συνεδριάσεις της επιτροπής, της οποίας προέδρευε ο ίδιος. Προσεκτική μελέτη του Τεκμηρίου 30, που αφορά, πρέπει να πω, και προγενέστερα του επίδικου χρόνου έτη, καταδεικνύει ότι υπήρχαν διάφορα αιτήματα για βοήθεια, μέσω του Διανέλλειου Ορφανοτροφείου.

Συγκεκριμένα, η επιτροπή φαίνεται να συνεδρίαζε και εκτάκτως, όπως επι παραδείγματι αποκαλύπτουν τα πρακτικά με αριθμό 234, για να αποφασίσει επί αιτημάτων τροφίμων

του ιδρύματος για οικονομική στήριξη. Περαιτέρω, σε διάφορες συνεδρίες φαίνεται να εγκρίνονται επιδόματα για νέα άτομα, να εξετάζονται αιτήσεις για υποτροφίες, αιτήματα για βοήθεια, ως εκ τούτου γενικότερα διαφαίνεται ότι μέρος της απασχόλησης της διαχειριστικής επιτροπής του Διανέλλειου Ορφανοτροφείου ήταν η επεξεργασία σωρείας τέτοιων αιτημάτων. Μάλιστα, στις εργασίες του πρακτικού της 26 Ιουνίου του 1979 φαίνεται ότι λαμβάνεται απόφαση, ανεξαρτήτως προκήρυξης, ότι οι περιπτώσεις, που χρήζουν άμεσης βοήθειας, θα βοηθούνται με το ποσό των 35 Λ.Κ. μηνιαίως, έκαστη, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Συνεπώς, αυτή η απόλυτη θέση, που ο Κατηγορούμενος ανέφερε, ότι υπήρχε μία καλουπωμένη διαδικασία εξέτασης τέτοιων αιτημάτων, αντιστρατεύεται από τα ίδια τα πρακτικά, που ο ίδιος παρουσίασε στο Δικαστήριο, ως Τεκμήριο 30.

Περαιτέρω, σε μια από τις χειμαρρώδεις τοποθετήσεις, που έκανε κατά την αντεξέταση, ανέφερε ότι ο ίδιος, κατά τη διάρκεια της πολύχρονης πορείας του, ως Μητροπολίτης, βοήθησε πολλά ορφανά. Η περικοπή είναι σημαντική και την παραθέτω αυτούσια:

Μάρτυρας: Να σας απαντήσω. Αφού λέτε αυτό και ήθελα να αναδειχτώ πρώτον, μεγαλύτερη τιμή για εμένα από την ομόφωνη εκλογή μου ως Μητροπολίτη **Κιτίου και μεγαλύτερη τιμή για εμένα από το ότι μέχρι σήμερα έδωσα εκατομμύρια, πολλά εκατομμύρια στα ορφανά αυτής της χώρας, αυτού του νησιού,** το γεγονός ότι ίδρυσα μαζί με τον Δρ. Βερεσιέ το ΚΕΝΘΕΑ και πριν από το ΚΕΝΘΕΑ, 3 - 4 χρόνια πριν, τον Αντιναρκωτικό Σύνδεσμο Λάρνακας. Το γεγονός ότι ως μητροπολίτης, όχι ως άτομο, έκαμα τόσες δωρεές και σε αυτήν την πόλη και παντού. Εγώ ποτέ δεν επιδίωξα να καυχηθώ για τα έργα που σε τελευταία ανάλυση δεν ήταν δικά μου έργα, ήταν του Μητροπολίτη Κιτίου και η περιουσία που δίδετο ήταν του λαού προς τον οποίο απευθυνόταν ο Μητροπολίτης Κιτίου και έκαναν εισφορές και για τον κόσμο τον φτωχό, τον ταλαιπωρημένο εις την Αφρική και όχι μόνο, γιατί ο παγκύπριος σύνδεσμος για καταπολέμηση μαστιγας της πείνας, βοήθησε πολλές χώρες, όχι μόνο τις Αφρικής. Ακόμα και στην Αμερική, ακόμα και στην Τουρκία και στην Ελλάδα. Ζητήστε τα πρακτικά για να τα βρείτε. Σας τα έχω ελεύθερα να δείτε. Ουδέποτε επεδίωξα να πάρω τη δόξα των ανθρώπων.

Το άλλο, δε, που προκάλεσε μεγάλη εντύπωση στο Δικαστήριο, ήταν ο τρόπος με τον οποίον προσπάθησε να πλήξει το πρόσωπο της Παραπονούμενης, όταν ρωτήθηκε σε

σχέση με το κίνητρο να τον καταγγείλει. Πιθανολόγησε ότι η καταγγελία στην ΜΚ3 και τον ΜΚ5 ήταν προσπάθεια της Παραπονούμενης «να κρύψει ασχήμια της», υπονοώντας ηθική έκπτωση. Δεν αντιλαμβάνομαι γιατί ένωσε την ανάγκη να προβεί σ' αυτό το σχόλιο, ούτε και μπορώ να αποδεκτώ ότι η Παραπονούμενη από όλους τους υποψηφίους κατά φαντασία θύτες θα χρησιμοποιούσε στους οικείους της το όνομα του Μητροπολίτη.

Είναι χωρίς δισταγμό που καταλήγω ότι η μαρτυρία του Κατηγορούμενου στερείται πειστικότητας και σε καμιάν περίπτωση δεν μπορώ να δεχτώ τα όσα στο Δικαστήριο ανέφερε.

Τέλος ,οφείλω να αναφέρω ότι η επιτόπια εξέταση που πραγματοποιήθηκε ενώ βρισκόταν στο εδώλιο ο Κατηγορούμενος δεν είχε ιδιαίτερη αξία. Ήταν έντονη η επιθυμία του Κατηγορουμένου να υποδειχθεί ο χώρος της Μητρόπολης στο Δικαστήριο και με συνακόλουθο αίτημα της Κατηγορούσας Αρχής πραγματοποιήθηκε. Σε κάθε περίπτωση για τα όσα έχω καταλήξει σε σχέση με τον χώρο όπου έγινε το κατ' ισχυρισμό συμβάν ευθέως αναφέρω ότι έχω , αποφασίζει με βάση την ενώπιον του μαρτυρία και όχι με βάση την προσωπική μου γνώση ή αντίληψη.

ΜΥ1

Ο ΜΥ1 δεν χρήζει οποιασδήποτε αξιολόγησης. Αυτός αναφέρθηκε, απλώς, σε σχέση με την επαναφορά χρώματος σε παλαιές φωτογραφίες, που κατέθεσε ο Κατηγορούμενος. Δεν έχω λόγο να αμφισβητήσω ότι ενήργησε με τον τρόπο που αναφέρθηκε, ούτε και η μαρτυρία του καθίσταται σημαντική, σε σχέση με τα γεγονότα.

ΜΥ2

Ο ΜΥ2 άφησε πολύ κακή εντύπωση στο Δικαστήριο. Ήταν πασιφανές ότι προσήλθε στο

Δικαστήριο προς αρωγή της Υπεράσπισης. Για το, δε, ζήτημα της επίπλωσης του γραφείου του Μητροπολίτη, που έγινε μεγάλη συζήτηση στα πλαίσια της ακροαματικής διαδικασίας, ο ίδιος αναφερόμενος στο Τεκμήριο 28 (Φωτογραφία με αναγραφόμενη ημερομηνία λήψης της 1988) προβλήθηκε βέβαιος ότι αυτή λήφθηκε στο γραφείο του Κατηγορούμενου ενώ περαιτέρω ήταν απόλυτα σίγουρος ότι για όσο διάστημα εργαζόταν στην Μητρόπολη (1980-1990) η επίπλωση του γραφείου του Μητροπολίτη δεν είχε αλλάξει. Η στάση του άλλαξε και η σιγουριά του υπέκυψε όταν, κατά στην αντεξέταση, ρωτήθηκε για διαφορές, που η Κατηγορούσα Αρχή εντόπιζε μεταξύ του Τεκμηρίου 18 και του Τεκμηρίου 28, φωτογραφίες που απεικονίζουν τον ίδιο χώρο. Σαν να μην είχε αναφερθεί μετά βεβαιότητας λίγο προηγουμένως στον χώρο του γραφείου του Μητροπολίτη, απέφυγε να απαντήσει περιορίζοντας την θέση του σε γενικότητες, αναφέροντας ότι δεν είναι αρχιτέκτονας, για να μπορεί να εξηγήσει τις διαφορές μεταξύ των δύο χώρων. Το πιο κάτω απόσπασμα είναι διαφωτιστικό:

- "Ε. Όταν λέτε ότι η φωτογραφία Τεκμήριο 28 λήφθηκε στο γραφείο του μητροπολίτη, εννοείτε στο γραφείο, που απεικονίζεται στο Τεκμήριο 18;
- Α. Μάλιστα.
- Ε. Στον ίδιο χώρο;
- Α. Μάλιστα.
- Ε. Ο καναπές στο Τεκμήριο 28, που απεικονίζετε εσείς, ήταν όπως είναι η είσοδος της πόρτας στα δεξιά;

(Τίθεται το Τεκμήριο 28 ενώπιον του μάρτυρα).

- Α. Μάλιστα.
- Ε. Πώς εξηγείτε τώρα, βλέποντας τις φωτογραφίες, Τεκμήριο 18 και Τεκμήριο 28, ειδικότερα να σας παραπέμψω στη φωτογραφία 1 του Τεκμηρίου 18, στο ότι πίσω από τον μητροπολίτη φαίνεται να υπάρχει τοίχος, ενώ στο βάθος εδώ, δίπλα από την πόρτα, φαίνεται να υπάρχει εσοχή;

(Τίθενται ενώπιον του μάρτυρα το Τεκμήριο 18 και το Τεκμήριο 28).

- Α. Υπήρχε εδώ, που είναι η εσοχή, που ήταν εκείνο το έπιπλο, που είναι ράβδοι.
- Ε. Κύριε, δεν φαίνεται εσοχή στο Τεκμήριο 18, φαίνεται τοίχος. Οι ράβδοι φαίνονται μπροστά από τον τοίχο και όχι μέσα στον τοίχο, όχι σε εσοχή. Πείτε μας.
- Α. Μα, δεν έκανα αρχιτέκτονας, για να ξέρω.
- Ε. Μα, δεν είναι θέμα αρχιτέκτονα. Εγώ σου λέω ότι, άμαν παρατηρήσεις αυτές τις

δύο φωτογραφίες, το Τεκμήριο 18 και το Τεκμήριο 28, θα διαπιστώσεις ότι δεν είναι στον ίδιο χώρο που λήφθηκαν, και θα σου αναφέρω και άλλες διαφορές. Δείτε το πάτωμα, κύριε.

A. Το πάτωμα ήταν χαλί γκρίζο.

E. Δείτε το Τεκμήριο 18, τη φωτογραφία 1 και τη φωτογραφία 5.

(Υποδεικνύεται στον μάρτυρα το Τεκμήριο 18).

A. Ο χρωματισμός των φωτογραφιών εδώ είναι πολύ πιο βελτιωμένος"

Εντόπισα δε και άλλες αναφορές του μάρτυρα, οι οποίες ενισχύουν την διαπίστωση του Δικαστηρίου ότι ο ρόλος του Μκ2 ήταν να δώσει αρωγή και ενίσχυση στον Κατηγορούμενο. Δεν δίστασε να αναφέρει ότι η Κασινίδου, φροντιστρια της Μητρόπολης, εργαζόταν συνέχεια, μέχρι τις 7:00 το απόγευμα, όλες τις μέρες, θέση που προφανώς δεν αποτελούσε πηγή γνώσης του ιδίου, αφού, κατά δική του τοποθέτηση, ο ίδιος σχόλανε 05:00 το απόγευμα τις καθημερινές και 01:00 το Σάββατο. Εκεί ο μάρτυρας προσπάθησε, ανεπιτυχώς, να διασώσει την μαρτυρία του, όταν τέθηκε η σχετική υποβολή από την αντεξέταση αναφερόμενος σε κάποια Σάββατα που είχαν καθήκον εκτός των ναών της Μητρόπολης. Η δε σίγουρη τοποθέτησή του ότι η κ. Κασινίδου, φροντίστρια της Μητρόπολης, δεν απουσίασε ποτέ από τη Μητρόπολη και δεν είχε αρρωστήσει ποτέ ήταν χωρίς αμφιβολία μέρος της προσπάθειας της να βοηθήσει την Υπεράσπιση.

Χαρακτηριστική ενέργεια της «προθυμίας» του φαίνεται και στην ακόλουθη περικοπή όπου απαντά πριν ακόμα την ολοκλήρωση της ερώτησης από τον συνήγορο της Υπεράσπισης:

E: Πες μου είχε ποτέ πόρτα πίσω από το γραφείο του μητρο—

A: Όχι

Ούτε και η θέση του ΜΥ2 σε σχέση με το σύστημα απομακρυσμένου ελέγχου της πόρτας

μπορεί να γίνει αποδεκτή. Ήταν σαφές ότι η εγκατάσταση ή όχι τέτοιου συστήματος κατά τον χρόνο που υπηρετούσε στην Μητρόπολη δεν ήταν προϊόν μνήμης, όπως κατά την κυρίως εξέταση προσπάθησε να παρουσιάσει, αλλά συμπεράσματος επειδή θυμόταν «να κτυπά την πόρτα και να την ανοίγει με το χέρι». Δεν έχω αντιληφθεί, ακόμα και εάν ήθελε γίνει πιστευτή η θέση του, ότι η ύπαρξη τέτοιου συστήματος εξουδετερώνει τον απλό τρόπο χρήσης της πόρτας.

Το άλλο σημείο, που έπληξε την αξιοπιστία του ήταν η ενέργεια του μάρτυρα σε τουλάχιστον δύο περιπτώσεις να κοιτά προς την πλευρά του Κατηγορούμενου, η μία εκ των οποίων εντοπίστηκε και από τη συνήγορο της Κατηγορούσας Αρχής και φαίνεται και σε παρέμβαση, που έκανε, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, στα πρακτικά της 16/11/22, σελίδα 23.

Εν κατακλείδι και με αυτές τις επισημάνσεις, το μόνο στοιχείο της μαρτυρίας του ΜΥ2, που μπορεί να γίνει πιστευτό, είναι η αναφορά του σε σχέση με το εκτόπισμα, τόσο το κοινωνικό όσο και το πολιτικό του Μητροπολίτη, τα λοιπά στοιχεία της μαρτυρίας του απορρίπτονται.

ΜΥ3

Η μαρτυρία της ΜΥ3 περιορίστηκε στην σύνταξη του Τεκμηρίου 6, Ημερολόγιο Ενεργείας, που συνέταξε, σε σχέση με τα όσα της αναφέρθηκαν τηλεφωνικώς από την αδελφή της Παραπονούμενης και ΜΚ4 στη διαδικασία. Αν και η θέση της μάρτυρος ήταν ότι κατέγραψε στο Ημερολόγιο Ενεργείας αυτά που άκουσε συμβουλευοεμη σημειώσεις που έκανε κατά την διάρκεια του τηλεφωνήματος, κατά την αντεξέταση της άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο λάθους στην μεταφορά των λεχθέντων της ΜΚ4. Επικαλέστηκε έλλειψη κινήτρου για να αποδώσει κάτι διαφορετικό από ότι της λέχθηκε. Σαφώς και δεν έχω εντοπίσει τέτοιο κίνητρο ή διάθεση να συσκοτίσει. Αυτή όμως η διαπίστωση δεν αποκλείει το λάθος κατά την σύνταξη του ημερολογίου, ούτε και την βεβαιωμένη μεταφορά των όσων της λέχθηκαν. Συνεπώς καταλήγω ότι δεν μπορώ να στηριχθώ στα

όσα στο Τεκμήριο 6 καταγράφονται.

ΜΥ4

Η, δε, μαρτυρία του ΜΥ4 ήταν εξίσου απογοητευτική. Ενώ αναγνώριζε ότι ο ίδιος, και το παραδέχθηκε ενόρκως, δεν ήταν συνέχεια με τον Μητροπολίτη, κατά το ταξίδι τους στην Ελβετία, απέκλεισε το ενδεχόμενο ο Μητροπολίτης να είχε χρόνο να ταξιδέψει με το τελεφερίκ ή να είχε συναντήσει κοπέλες. Ήταν ξεκάθαρο ότι η εμφάνισή του στο Δικαστήριο είχε στόχο να βοηθήσει τον Μητροπολίτη στην Υπεράσπισή του. Όπως, όμως, έχω αναφέρει και πιο πάνω, δεν υπήρχε τρόπος η Παραπονούμενη, ή τουλάχιστον δεν τέθηκε αυτή η πιθανότητα, με δεδομένη τη θέση του Κατηγορούμενου ότι δεν την γνώριζε και ότι ουδέποτε της μίλησε, να γνώριζε ότι, κατά το εν λόγω του ταξίδι στην Ελβετία, φορούσε κοστούμι και όχι ράσα, θέση που επιβεβαίωσε τόσο ο ίδιος ο Κατηγορούμενος όσο και ο ΜΥ4.

ΜΥ5

Ο ΜΥ5 προσήλθε στο Δικαστήριο ως γιατρός νευρολόγος, εμπειρογνώμονας στα ζητήματα της ειδικότητας του. Εξήγησε στο Δικαστήριο με ποιον τρόπο κατέληξε στα συμπεράσματά του, σε σχέση με την παρούσα κατάσταση της υγείας του ατόμου, που εξέτασε και που η Υπεράσπιση προτίθετο να καλέσει ως μάρτυρα στη διαδικασία, αλλά και τα ευρήματά του μετά από τις εξετάσεις, που διενήργησε. Η μαρτυρία του ικανοποιεί και κρίνω ότι έδωσε επαρκή εφόδια, για να αντιληφθεί το Δικαστήριο την κατάσταση του προτιθέμενου μάρτυρα, Γιαννάκη Λεοντή, κατά τη μέρα που ο γιατρός έδιδε τη μαρτυρία του και αποδέχομαι τα ιατρικά ευρήματα του μάρτυρα σε σχέση με την κατάσταση υγείας του κ. Λεοντή. Υπενθυμίζω, όμως, ότι, ως πιο πάνω έχω αναφέρει, η απουσία της ένορκης μαρτυρίας του Λεοντή, στα πλαίσια αυτής της διαδικασίας, δεν έπληξε, κατά την κρίση μου, το δικαίωμα του Κατηγορούμενου σε δίκαιη δίκη.

Νομική πτυχή

Ενισχυτική μαρτυρία

Πριν από την ενασχόληση μου με την νομική πτυχή του θέματος και βεβαίως την κατάληξη σε τελικά συμπεράσματα όσον αφορά τα διαδραματισμένα και έχοντας υπόψην μου τα όσα ανωτέρω αναφέρονται στο ζήτημα αναζήτησης ενισχυτικής μαρτυρίας, έχοντας πάντα κατά νου το γεγονός ότι τα όσα καταλογίζονται στον Κατηγορούμενο συνέβησαν προ σαραντακονταετίας²⁰.

Έχοντας ήδη εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους έκρινα την Παραπονούμενη αξιόπιστη μάρτυρα, αποτελεί ακλόνητη πεποίθηση του Δικαστηρίου ότι η μαρτυρία της είναι τέτοιας υψηλής ποιότητας που χωρίς οποιοδήποτε ενδοιασμό ή δισταγμό θα μπορούσα να βασιστώ αποκλειστικά σε αυτήν χωρίς την αναζήτηση ενισχυτικής μαρτυρίας.

Πέραν και ανεξάρτητα από την πιο πάνω διαπίστωση του Δικαστηρίου για την ποιότητα της μαρτυρίας της Παραπονούμενης, η οποία έχω αποφανθεί ότι από μόνη της είναι ικανή να στηρίξει την εκδοχή της Κατηγορούσας Αρχής, κρίνω πως η αναζήτηση ενισχυτικής μαρτυρίας δεν θα ήταν στην υπό συζήτηση υπόθεση άστοχη (ή έστω περιττή). Ως κατ' επανάληψη έχει διακηρυχθεί, δεν αποτελεί σφάλμα η αναζήτηση ενισχυτικής μαρτυρίας έστω και αν το Δικαστήριο είναι διατεθειμένο να καταδικάσει και χωρίς αυτή, αφού αυτή μπορεί να ενδυναμώσει, έστω και εκ του περισσού, το ήδη αξιόπιστο της δικαστικής κρίσης²¹. Σημειώνω ταυτόχρονα ότι η αναζήτηση ενισχυτικής μαρτυρίας δεν

²⁰ Ποινική Έφεση: 91/2017 **Σάββας Ομήρου ν. Δημοκρατίας** ημερ. 2/5/2018

²¹ **Brierley v. Αστυνομίας** (2010) 2 A.A.Δ. 476).

συνεπάγεται ύπαρξη εγγενών ή ενδόμυχων αμφιβολιών στη σκέψη του Δικαστηρίου ως προς την ενοχή ή αθωότητα του κατηγορουμένου ²².

Ενισχυτική μαρτυρία είναι η ανεξάρτητη και αξιόπιστη εκείνη μαρτυρία, κάθε μορφής που είναι σχετική με τα επίδικα θέματα και αποδεκτή κατά το δίκαιο, τείνουσα να εδραιώσει ή να επιβεβαιώσει άλλη αξιόπιστη μαρτυρία στην ίδια υπόθεση. Το είδος της ενίσχυσης που απαιτείται, δεν είναι η επιβεβαίωση με ανεξάρτητη μαρτυρία ολόκληρης της αφήγησης του παραπονούμενου, αφού σε τέτοια περίπτωση η μαρτυρία του θα απέληγε να ήταν άχρηστη.

Εκείνο που χρειάζεται είναι μια ανεξάρτητη μαρτυρία που να τείνει να τον συνδέσει με τα επίδικα αδικήματα, μαρτυρία άμεση ή περιστατική, που να τον εμπλέκει και που να επιβεβαιώνει σε κάποιο ουσιώδες σημείο, όχι μόνο τη μαρτυρία του παραπονούμενου ότι διαπράχθηκαν τα αποδιδόμενα αδικήματα, αλλά και πως τα αδικήματα αυτά τα διέπραξε ο κατηγορούμενος ²³.

Εν προκειμένω μέσα από την αξιόπιστη μαρτυρία των ΜΚ3 και ΜΚ5 αναφέρονται στοιχεία ενισχυτικής μαρτυρίας.

Ξεκινώ από την ΜΚ3. Η ενώπιον του Δικαστηρίου μαρτυρία καταδεικνύει ότι η ΜΚ3 ήταν ο αποδέκτης του παραπόνου της θυγατέρας της αμέσως μετά το επίδικο συμβάν. Η μαρτυρία αποκαλύπτει ότι η Παραπονούμενη έφυγε τρέχοντας και κλαίγοντας από την Μητρόπολη κατευθυνόμενη απευθείας στο σπίτι της όπου και συνάντησε την μητέρα της

²² Χρυσάνθου ν. Δημοκρατίας (2011) 2 Α.Α.Δ. 221 και Μείτανής ν. Αστυνομίας (2000) 2 Α.Α.Δ. 177

²³ Παρμαξής ν Δημοκρατίας (1997) 2 Α.Α.Δ. 224, Saab κ.ά. ν. Δημοκρατίας (1992) 2 Α.Α.Δ. 106, Turner ν Blunden (1986) 2 All E.R. 75 και Τοουλιός ν. Δημοκρατίας (1989) 2 Α.Α.Δ. 258

στην οποία ανέφερε τι έγινε. Ως μνημονεύεται στο σύγγραμμα των **Ηλιάδη και Σάντη Το Δίκαιο της Απόδειξης**²⁴:

«Το πρώτο παράπονο (*first complaint*), ως στοιχείο της αλήθειας των γεγονότων που περιλαμβάνει (**Φουτάς ν Αστυνομίας, Ποιν. Έφ. 180/14, ημ. 3.10.14**), συνιστά κλασική μορφή ενισχυτικής μαρτυρίας (**Trussler ν Κυπριακής Δημοκρατίας (2013) 2 ΑΑΔ 38, Τυργε ν Αστυνομίας (2008) 2 ΑΑΔ 279**), η οποία, σε συνδυασμό με την αξιόπιστη μαρτυρία του θύματος και ενδεχομένως άλλων μαρτύρων, μπορεί να οδηγήσει σε καταδίκη (**Βιολάρης ν Δημοκρατίας (2012) 2 ΑΑΔ 520, Hinis ν The Police (1963) 1 CLR 14**).»

Επιπρόσθετα υπάρχει ενώπιον του Δικαστηρίου η αξιόπιστη μαρτυρία του ΜΚ5 περί της ψυχολογικής κατάστασης της Παραπονούμενης η οποία περιγράφηκε από τον μάρτυρα ως υστερική και αναστατωμένη, φωνάζοντας ότι νιώθει τα γένια του στο πρόσωπό της. Διευκρινίζεται εδώ ότι ευθύς αμέσως η Παραπονούμενη εξιστόρησε στον ΜΚ5 ακριβώς τι είχε συμβεί κατά την επίσκεψή της στην Μητρόπολη, ότι δηλαδή ο Μητροπολίτης ενώ κάθονταν και οι δύο στον καναπέ έπεσε από πάνω της και την φίλησε στα χείλη. Όπως έχει υποδειχθεί στο σύγγραμμα **Andrews and Hirst On Criminal Evidence**²⁵ :

«*The general rule appears to be that independent evidence of the complainant's distress may indeed be corroborative, provided that the court or jury is wholly satisfied that the distress has not been feigned.*»

Περαιτέρω, όπως μνημονεύεται στο σύγγραμμα των **Ηλιάδη και Σάντη Το Δίκαιο της Απόδειξης**²⁶:

«*Η ορατή αναστάτωση του θύματος, όπως διαπιστώνεται από τρίτους, μπορεί να αποτελέσει ενισχυτική μαρτυρία των ισχυρισμών του θύματος εάν η μαρτυρία αυτή είναι αξιόπιστη και ανεξάρτητη (R ν Redpath (1962) 46 Cr App R 319).*

²⁴ Β Έκδοση Κάτω από το Κεφάλαιο 13- **Ενισχυτική μαρτυρία**

²⁵ Σελ 215

²⁶ Β Έκδοση Κάτω από το Κεφάλαιο 13- **Ενισχυτική μαρτυρία**

Στην **R v Chauhan** (1981) 73 Cr App R 232, ο εφεσείων βρισκόταν σε γραφείο μόνος μαζί με την παραπονούμενη. Τούτη ισχυρίστηκε ότι ενώ συνομιλούσαν της άγγιξε το στήθος και προσπαθούσε να την φιλήσει. Κλαίγοντας και για να διαφύγει, έτρεξε προς την τουαλέτα του πάνω ορόφου. Συνάδελφος που την άκουσε να κλαίει την ακολούθησε τρέχοντας. Όταν την έφθασε, του ανέφερε το συμβάν. Το Εφετείο αποφάνθηκε ότι από τη στιγμή που υπήρχαν μόνο δύο πρόσωπα στο δωμάτιο, με εκ διαμέτρου αντίθετες εκδοχές ως προς το τι είχε λάβει χώραν, η κατάσταση της παραπονούμενης αμέσως μετά την έξοδο της από εκεί, αποτελούσε ενισχυτική μαρτυρία των ισχυρισμών της.

Διαπιστώνεται από προσεγγίσεις όπως τις ανωτέρω – και ιδίως εκείνης στην **R v Chauhan** (1981) 73 Cr App R 232 – ότι ασχέτως αν η μαρτυρία που αφορά στην αναστατωμένη κατάσταση του θύματος εκπορεύεται από την ίδια την παραπονούμενη (όπως δηλαδή στην περίπτωση του πρώτου παραπόνου με το οποίο ενασχολούμαστε λίγο πιο κάτω), είναι δυνατόν να αποτελέσει μορφή ενισχυτικής μαρτυρίας όταν η αναστάτωση τούτη παρατηρείται σύντομα μετά τη διάπραξη του αδικήματος (**R v Dowley** (1983) Crim LR 168, **R v Redpath** (1962) 46 Cr App R 319) και εφόσον το Δικαστήριο αυτόπροειδοποιήθηκε για τους κινδύνους η μαρτυρία αυτή να είναι προσποιητή και κατασκευασμένη (**R v Romeo** (2004) 1 Cr App R 418).»

Προσεγγίζοντας το πιο πάνω ζήτημα με την δέουσα προσοχή και διερευνητική διάθεση, έχοντας πάντα κατά νου ότι ουδέποτε προβλήθηκε από την Υπεράσπιση ότι η ως άνω συμπεριφορά της Παραπονούμενης ήταν πλαστή, προσποιητή ή ακόμα, το αποτέλεσμα θεατρνισμού εκ μέρους της, αλλά και το γεγονός ότι την πιο πάνω κατάσταση στην οποία βρισκόταν η Παραπονούμενη, επιβεβαίωσαν, όχι μόνο ο MK5 αλλά και η MK3 και η MK4 που είδαν την Παραπονούμενη αμέσως μετά το περιστατικό καταλήγω ότι η υστερική ψυχολογική κατάσταση, η αναστάτωση και η εικόνα της Παραπονουμενης κατά τον τρόπο και στο χρόνο που διαπιστώθηκαν αυτά από τους ως άνω μάρτυρες και ειδικότερα του MK5, πέραν του ότι αποτελεί μέρος της γενικότερης εικόνας της αξιοπιστίας της ίδιας, ταυτόχρονα αποτελεί περαιτέρω ενισχυτική μαρτυρία²⁷.

Συνακόλουθα των πιο πάνω, στην περίπτωση που δεν θα ήμουν διατεθειμένη να στηριχθώ μόνο στη μαρτυρία της Παραπονούμενης, αλλά θα έκρινα ότι έπρεπε να

²⁷ **Σοφοκλέους v. Δημοκρατίας** (1998) 2 Α.Α.Δ. 259, **Brierley v. Αστυνομίας**, (2012) 2 Α.Α.Δ. 477 και **Α.Δ. v Δημοκρατίας**, ECLI:CY:AD:2016:B296, Ποιν. Έφ. Αρ. 91/2014, ημερ. 22.06.2016)

αναζητήσω ενισχυτική μαρτυρία, καταλήγω ότι αυτή υπάρχει, αφού ως τέτοια θεωρώ το άμεσο παράπνο που έγινε από την Παραπνοούμενη στην μητέρα της ΜΚ3 και την αναστατωμένη εμφάνιση ως περιεγράφηκε από τον ΜΚ5²⁸.

Βάρος Απόδειξης και Ευρήματα

Το βάρος απόδειξης της κατηγορίας το φέρει η Κατηγορούσα Αρχή, πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας. Το Δικαστήριο για να καταδικάσει θα πρέπει να είναι σίγουρο για την ενοχή του κατηγορούμενου. Ο κατηγορούμενος δεν έχει το βάρος να αποδείξει οτιδήποτε, ούτε ότι είναι αθώος (βλ. **Woolmington v. DPP** ²⁹, **R. v. Majid** ³⁰, **Γενικός Εισαγγελέας v. Ismail** ³¹) Εάν το Δικαστήριο μετά την αξιολόγηση των μαρτύρων και τα ευρήματα του, παραμένει με, έστω υποβόσκουσα, αμφιβολία η αθώωση είναι μονόδρομος (βλ. **Munteanu v. Δημοκρατίας**³²).

Ενόψει όλων των πιο πάνω και της αξιολόγησης της μαρτυρίας την οποία έχω προβεί αποτελούν ευρήματα μου τα ακόλουθα:

Η Παραπνοούμενη κατάγεται από την Λάρνακα. Τον Σεπτέμβριο του 1981, μετά τον θάνατο του πατέρα της, η ίδια ήταν 16 ετών και η μεγάλη αδελφή της 18. Η χήρα μητέρα τους επαγγέλλετο ράφτρια, εργαζόταν από το σπίτι. Σύντομα μετά τον θάνατο του πατέρα της εντός του έτους 1981 ο κ. Θεμιστοκλέους, γειτονικό πρόσωπο της οικογένειας της Παραπνοουμένης και μέλος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής του Μητροπολιτικού Ναού, ενημέρωσε την μητέρα της Παραπνοουμένης ότι δινόταν ένα βοήθημα από την Μητρόπολη σε ορφανά παιδιά και ότι θα ήταν καλό η Παραπνοούμενη να πάει στον Μητροπολίτη γι' αυτόν τον σκοπό.

²⁸ *Archbold Criminal Pleading Evidence and Practice 2018, 20-13*

²⁹ [1935] AC 462 HL

³⁰ [2009] EWCA Crim 2563

³¹ Π.Ε. 228/15-245/15, 248/15-255/15, 17/10/2016, σελ. 33-34

³² (2013) 2 ΑΑΔ 459, 484 - 485

Διευθετήθηκε, συνάντηση, στο γραφείο του Μητροπολίτη , ο οποίος ενδιαφέρθηκε να μάθει για την οικογενειακή της κατάσταση και ανέφερε στην Παραπονούμενη ότι θα της έδινε κάποια χρήματα, αφού είχε χάσει τον πατέρα της. Έλαβε, δε, από την ίδια, τον αριθμό του τηλεφώνου του σπιτιού της. Στην εβδομάδα, σε τηλεφώνημα, που απάντησε η μητέρα της, ζήτησε όπως η Παραπονούμενη τον επισκεφθεί Σάββατο απόγευμα, όπως και έγινε. Την υποδέχτηκε ο ίδιος ο Κατηγορούμενος στην πόρτα και την οδήγησε στο γραφείο του. Η Παραπονούμενη κάθισε στον καναπέ και ο Μητροπολίτης κάθισε δίπλα της, κρατώντας της τα χέρια και συζητούσαν. Αυτό επαναλήφθηκε ακόμα δυο Σάββατα σε συναντήσεις που διευθετήθηκαν με τον ίδιο τρόπο. Μετά το πέρας της δεύτερης, τρίτης και τέταρτης συνάντησης ο Μητροπολίτης ενημέρωσε την Παραπονούμενη ότι δεν ήταν έτοιμα τα χρήματα, που θα της έδινε, και θα της τηλεφωνούσε, για να επανέλθει, όταν ήταν έτοιμα.

Στην πέμπτη και τελευταία επίσκεψη της Παραπονούμενης, η οποία επίσης διευθετήθηκε μέσω τηλεφωνήματος, που έγινε στη μητέρα της από τον Μητροπολίτη έχοντας αναφέρει ότι βρήκε τα χρήματα, η Παραπονούμενη μετέβηκε εκ νέου στη Μητρόπολη Σάββατο απόγευμα. Πριν ακόμα χτυπήσει την πόρτα, της άνοιξε ο Μητροπολίτης κατευθείαν και έκλεισε την πόρτα πίσω του. Ενώ ανέβαιναν τις σκάλες, ο Μητροπολίτης αγκάλιαζε την Παραπονούμενη και ανέβαιναν μαζί. Όταν έφτασαν στο γραφείο του είπε στη Παραπονούμενη να κάτσει στον καναπέ να μιλήσουν, όπως και έγινε. Ενώ της μιλούσε για τα ταξίδια του στο εξωτερικό έσπρωξε με τα δύο του χέρια την Παραπονούμενη πάνω στους ώμους και εκείνη έπεσε προς τα πίσω, πάνω στον καναπέ. Τότε ο Μητροπολίτης έπεσε από πάνω της και έβαλε τα χείλη του πάνω στα χείλη της και η Παραπονούμενη γύριζε το κεφάλι της δεξιά και αριστερά και προσπαθούσε να τον κλοτσήσει. Τότε ο Κατηγορούμενος άρπαξε τα πόδια της, για να μην τον κλοτσήσει, και ακολούθως η Παραπονούμενη άρχισε να φωνάζει για να την αφήσει. Ο Κατηγορούμενος της είπε "Μην φωνάζεις." ενώ συνέχιζε να είναι από πάνω της. Ένεκα των δυνατών φωνών της ο Κατηγορούμενος σηκώθηκε από πάνω της και, χωρίς να πει οτιδήποτε, μεταφέρθηκε στο

γραφείο του. Η Παραπονούμενη φώναζε να της ανοίξει την πόρτα και ο Κατηγορούμενος της ανέφερε "Ό, τι έγινε εδώ, να μείνει μεταξύ μας." και, ενώ ήταν στο γραφείο του, πάτησε ένα κουμπί, ελευθερώθηκε η πόρτα και την άνοιξε και έφυγε. Κατευθύνθηκε προς το σπίτι της, φωνάζοντας και κλαίγοντας, καθ' όλη τη διάρκεια. Στη θέα της η μητέρα της προσπάθησε να την καθησυχάσει, για να αντιληφθεί τι έγινε, αλλά, η ίδια δεν ηρεμούσε και έκλαιγε τρεμάμενη. Η μητέρα της ζήτησε αρωγή από τον Θεμιστοκλέους, ο οποίος ειδοποίησε τον υιό του, γιατρό στο επάγγελμα (ΜΚ5), για να μεταβεί στην οικία της Παραπονούμενης. Ένεκα της κατάστασης, στην οποία βρισκόταν, ο ΜΚ5 της χορήγησε ηρεμιστική ένεση και, αφού ηρέμησε, του ανέφερε ότι "Ο Μητροπολίτης με εμούνταρεν", στην παρουσία της μητέρας της και του πατέρα του ΜΚ5.

Νομική Πτυχή Αδικήματος

Σύμφωνα με το άρθρο 151 του Ποινικού Κώδικα όποιος παράνομα και άσεμνα επιτίθεται εναντίον γυναίκας είναι ένοχος αδικήματος και υπόκειται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει, ως ίσχυε κατά τον ουσιώδη του αδικήματος χρόνο, τα 2 έτη³³.

Ως προς τα συστατικά στοιχεία του αδικήματος της άσεμνης επίθεσης, ως τούτα προκύπτουν από τις πρόνοιες του άρθρου 151 αλλά και από τη σχετική Αγγλική Νομολογία (**R v. Court** ³⁴) επί των προνοιών του άρθρου 14(1) του Sexual Offences Act 1956, του οποίου οι πρόνοιες ομοιάζουν με αυτές του 151, τούτα είναι τα ακόλουθα:

- (α) Ότι ο Κατηγορούμενος σκόπιμα επιτέθηκε στην Παραπονούμενη,
- (β) ότι η επίθεση, περιλαμβανομένων και των περιστάσεων που την περιβάλλουν, στα μάτια του ορθά σκεπτόμενου πολίτη, μπορεί να εκληφθεί ως άσεμνη και

³³ τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα με το Νόμο 64(1)/09

³⁴ (1989) A.C. 28

- (γ) ότι ο Κατηγορούμενος είχε πρόθεση, όταν ενεργούσε, να διαπράξει την επίθεση υπό τις περιστάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο (β) ανωτέρω.

Αναφέρθηκε ακόμα, ότι στην περίπτωση που τα γεγονότα που αφορούν στην υπόθεση, είναι δυνατό να επιδέχονται διπλής ερμηνείας και δη, είτε αθώας, είτε άσεμνης πράξης από πλευράς του Κατηγορούμενου, η Κατηγορούσα Αρχή οφείλει, όχι μόνο να αποδείξει την εκ προθέσεως επίθεση του Κατηγορουμένου, αλλά και την ύπαρξη πρόθεσης εκ μέρους του να επιδείξει άσεμνη συμπεριφορά.

Όπως σημειώθηκε ανωτέρω, συστατικό στοιχείο του αδικήματος της άσεμνης επίθεσης, αποτελεί η σκόπιμη επίθεση προς το θύμα. Κατά τον **Archobold:Criminal Pleading, Evidence and Practice**,³⁵ επίθεση σημαίνει την εκ προθέσεως και/ ή την απερίσκεπτη πράξη ενός προσώπου που δημιουργεί σε κάποιον τρίτο την αντίληψη της άμεσης και παράνομης βίας. Το κατά πόσο ή όχι υπάρχει επαφή θύτη και θύματος είναι άσχετο αν καταδειχθεί ότι η ενέργεια του θύτη επέφερε την πιο πάνω αντίληψη στο θύμα. Στην περίπτωση επαφής του θύτη με το θύμα, δεν είναι ανάγκη να αποδειχθεί ότι η παράνομη επαφή ήταν συγκεκριμένης δύναμης. Ακόμα και αμελητέας δύναμης επαφή, δυνατόν να εντάσσει την ενέργεια του θύτη εντός της πιο πάνω ερμηνείας, αν με αυτή προκάλεσε στο θύμα την αντίληψη ότι κινδυνεύει με άμεση εφαρμογή παράνομης βίας εναντίον του. Στην υπόθεση **Fagan v. Metropolitan Police Commissioner**³⁶, αναφέρθηκε ότι επίθεση μπορεί να διαπραχθεί ακόμα και με την τοποθέτηση του χεριού του θύτη επί του σώματος του θύματος. Επιπρόσθετα, στην υπόθεση **R. v. Dungey**³⁷, αποφασίστηκε ότι, το φίλημα με βία αποτελεί επίθεση. Όσον τώρα αφορά στην πρόθεση ενός Κατηγορουμένου, τούτη αποδεικνύεται με άμεση μαρτυρία ή προκύπτει από όλα τα περιστατικά και γεγονότα που περιβάλλουν την υπόθεση (βλ. **R. v. Venna**³⁸. Φυσικά,

³⁵ 40η έκδοση, σελ. 1280, παρ. 2634

³⁶ (1968) 3 All E.R. 442

³⁷ (1864) 4 F. & F. 99

³⁸ (1975) 3 L.R. 737

στην περίπτωση που φανεί ότι το παραπονούμενο πρόσωπο συναινούσε και/ή συγκατατίθετο στις ενέργειες του φερόμενου δράστη, τότε δεν προκύπτει οποιαδήποτε ποινική ευθύνη του τελευταίου (βλ. **R. v. Lang**.³⁹ Ως προς το κατά πόσο οποιαδήποτε επίθεση ενός δράστη, είναι ή όχι παράνομη, τούτο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ύπαρξη ή όχι νόμιμου σκοπού για τη διενέργεια της (βλ. **Police v. Djioppou** ⁴⁰).

Ως προς το άσεμνο μιας ενέργειας, σχετικά είναι τα όσα αναφέρονται στο σύγγραμμα **Rook & Ward on Sexual Offences, Criminal Law Library - No. 8** ⁴¹ Στην υπόθεση **R. v. Court** ⁴², ο Δικαστής Ackner της Βουλής των Λόρδων, επικρότησε τη φράση που χρησιμοποίησε ο πρωτόδικος Δικαστής, ότι το άσεμνο («indecent»), στην άσεμνη επίθεση, σημαίνει προφανώς σεξουαλικό («overtly sexual»), όμως εισηγήθηκε ότι ο ορθότερος τρόπος αντιμετώπισης του θέματος είναι το κατά πόσο, ο λογικά σκεπτόμενος πολίτης, θα θεωρούσε τη συμπεριφορά ως άσεμνη ή όχι. Προχώρησε ακόμα, ο Δικαστής Ackner, να σημειώσει διάφορες περιπτώσεις, που θεωρήθηκαν άσεμνες. Σχετικά, ανέφερε ότι, η αφαίρεση από ένα άντρα, των ρούχων μίας γυναίκας χωρίς τη θέληση της, αποτελεί άσεμνη επίθεση. Με παραπομπή σε διάφορες αποφάσεις αγγλικών δικαστηρίων (**R. v. Maurice Leeson** ⁴³ και **Goss and Goss**⁴⁴) υπέδειξε ότι, ένα φιλί σε ένα κορίτσι, ενάντια στη θέληση του συνοδευόμενο με εισηγήσεις συνουσίας ή συναφείς δραστηριότητες, αποτελεί άσεμνη επίθεση. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που μια γυναίκα, και προφανώς και ένας άντρας, αγκαλιάζει και χαϊδεύει ένα νεαρό κορίτσι με σκοπό την κοινή τους σεξουαλική ικανοποίηση, αν τούτα γίνονται χωρίς τη συγκατάθεση του κοριτσιού.

³⁹ (1975) Cr. L.R. 65

⁴⁰ (1972) 10 J.S.C. 1365

⁴¹ σελ. 4-8, παρ. 1.09-1.19.

⁴² (1989) A.C. 28

⁴³ 52 Cr. App. R. 185

⁴⁴ (1990) 90 Cr. App. R. 400

Χωρίς κανένα ενδοιασμό αναφέρω ότι οι πράξεις του Κατηγορούμενου τις οποίες περιέγραψε η ΜΚ2 και που περιγράφονται με λεπτομέρεια πιο πάνω στα ευρήματα του Δικαστηρίου αποτελούν άσεμνη επίθεση εναντίον γυναίκας.

Συνακόλουθα έχουν αποδειχτεί όλα τα στοιχεία της κατηγορίας 1 που ο Κατηγορούμενος αντιμετωπίζει στην παρούσα υπόθεση πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας και ο Κατηγορούμενος κρίνεται ένοχος στην 1^η κατηγορία.

(Υπ.)

Ε.Ευθυμίου, Ε.Δ.

ΠΙΣΤΟΝ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΗΤΗΣ